

**PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS**

SPRENDINIAI

2007

SPRENDINIAI

T U R I N Y S

1. URBANISTINĖ PLĖTRA.....	4
1.1. Sprendinių priėmimo prielaidos	4
1.2. Urbanistinių centrų vystymas.....	6
2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA.....	11
2.1. Įvadas	11
2.2. Socialinės – ekonominės infrastruktūros sprendiniai	12
2.2.1. Pramonės ir verslo teritorijos.....	12
2.2.2. Žemės ūkis.....	13
2.2.2.1. Žemės ūkio specializacijos zonų sprendiniai.....	15
2.2.2.2. Žemės ūkio gamybos plėtros perspektyvos	18
2.2.2.4. Žemės naudojimo struktūros optimizavimas ir sprendinių realizavimas	19
2.2.2.5. Įgyvendinimo prioritetai.....	21
2.2.3. Socialinė infrastruktūra	21
2.2.3.1. Kultūra.....	21
2.2.3.2. Asmens sveikatos priežiūra	22
2.2.3.3. Socialinės paslaugos.....	23
2.2.3.4. Švietimas	24
2.2.3.5. Socialinės infrastruktūros tinklo įgyvendinimo prioritetai.....	26
2.2.4. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybės	26
2.3. Sprendinių poveikio vertinimas.....	31
2.3.1. Įvadas	31
2.3.2. Pramonės teritorijos	32
2.3.3. Žemės ūkio teritorijos	33
2.3.4. Socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas.....	36
2.3.5. Rekreacinių teritorijų vystymas.....	37
3. PASVALIO RAJONO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS	41
3.1. Įvadas	41
3.2. Sprendiniai	41
4. ŽEMĖS NAUDOJIMAS	46
4.1. Planuojamos veiklos prioritetai	46
4.2. Teritorijos funkcinis zonavimas	47
4.2.1. Zonavimo pagrindai	47
4.2.2. Bendrasis teritorijos zonavimas.....	48
4.2.3. Žemės ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas	48
4.2.4. Miškų ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas.....	50
4.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra	51
4.3.1. Žemės ūkio vystymas.....	51
4.3.2. Miškų ūkio vystymas	52
4.4. Teritorijos naudojimo reglamentai	53
4.5. Gyvenamųjų vietovių ir rekreacinių teritorijų plėtra.....	55
4.6. Sprendinių poveikio vertinimas.....	58
5. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS	59
5.1. Bendrosios nuostatos	59
5.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sancaupos arealai	61
5.3. Svarbiausieji nekilnojamųjų kultūros paveldo objektai.....	62
5.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys.....	63
6. PASVALIO RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS.....	66
6.1. Bendrieji Pasvalio rajono susisiekimo infrastruktūros plėtros bruožai	66
6.2. Kelių infrastruktūros plėtra	68

SPRENDINIAI

6.2.1. Kelių plėtra ir tvarkymas.....	69
6.2.2. Saugaus eismo priemonių įrengimas	72
6.2.3. Aptarnavimo centrų plėtra.....	73
6.2.4. Tiltų statyba	73
6.3. Saločių ir Puodžiūnų pasienio kontrolės punktai	73
6.4. Viešasis transportas	74
6.5. Degalinių tinklas.....	75
6.6. Geležinkelių transportas.....	75
6.7. Intermodalinės logistikos zonos	76
6.8. Bevariklis transportas ir pėsčiųjų takai.....	76
7. PASVALIO RAJONO INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRA SPRENDINIAI	79
7.1. Įvadas	79
7.2. Vandentieka ir vandenvala	79
7.3. Atliekų tvarkymas.....	81
7.4. Elektros tiekimas	82
7.5. Šilumos ūkis	83
7.6. Dujų tiekimas	84
7.7. Telekomunikacijos ir ryšiai.....	85
7.8. Sprendinių poveikio vertinimas.....	87
7.8.1. Sprendinių poveikio vertinimo išvados.....	87
7.8.1.1. Status quo	87
7.8.1.2. Sprendinių poveikis teritorijos vystymo darnai	88
7.8.1.3. Sprendinių poveikis ekonominei aplinkai	88
7.8.1.4 Sprendinių poveikis socialinei aplinkai.....	89
7.8.1.5. Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui	89
7.8.2. Sprendinių poveikio įvertinimo išvadinė santrauka.....	91
7.8.3. Priemonės sprendinių stebėsenai atlikti	92

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

1.1. Sprendinių priėmimo prielaidos

Planuojant Pasvalio rajono urbanistinę vystymąsi būtina vadovautis Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nuostatomis, jos prioritetais ir principais.

Darnus vystymasis, kaip pagrindinė ilgalaikė visuomenės vystymosi ideologija, įteisintas 1992 metais įvykusiame Rio de Žaneire pasaulio viršūnių susitikime. „Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje“ darnus vystymasis traktuojamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leistinų poveikio aplinkai ribų.

Atsižvelgiant į šiuos principus urbanistinę sistemą siekiama optimizuoti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant vertingą kraštovaizdį. Pagrindiniai optimalios gyvenamųjų vietovių sistemos bruožai yra:

- tolygus gyvenamųjų vietovių tinklas,
- išvystyti hierarchiniai ryšiai tarp skirtingo rango gyvenamųjų vietovių,
- optimalus gyvenamųjų vietovių teritorinis balansas.

Pasvalio rajone planuojant naujas urbanistines struktūras, būtina išsaugoti gamtinį karkasą, parengiant jo aprašymą ir vertybių nustatymą detaliuosiuose planuose bei tikslinant jų ribas. Gyvenamųjų vietovių plėtra savivaldybės teritorijos bendrajame plane pažymima prisilaikant sąlyginių gyvenamųjų vietovių ribų (miestelių ir kaimų). Naujiems nenumatytiems urbanizacijos arealams, būtina rengti specialiuosius planus ir strateginius poveikio aplinkai vertinimo dokumentus. Pavienės ūkininkų sodybos žemės ūkio paskirties žemėje (išskyrus esančias saugomose teritorijose) galima kurti tik parengus šiai teritorijai žemėtvarkos specialiuosius planus (jei sodyba planuojama statyti ne senos buvusios sodybos vietoje). Keičiant žemės paskirtį iš žemės ūkio į kitą – būtina suplanuoti inžinierinę bei socialinę infrastruktūrą, nustatant bendro naudojimo komunikacijų, visuomeninių erdvių ir socialinių objektų poreikius ir finansinius įrengimo šaltinius. Pasvalio rajono savivaldybės teritorijai būdingas tankus ir tolygiai išsidėsčiusių gyvenamųjų vietovių tinklas, o tai gera prielaida plėtoti darniai gyvenamųjų vietovių sistemai, nenumatytų urbanizacijos arealų atsiradimas žemės ūkio paskirties žemėje ne prie esamų gyvenamųjų vietovių - nepageidautinas.

Siekiant konkretizuoti dešimčiai metų bendrą Pasvalio savivaldybės teritorijos erdvinės struktūros perspektyvinę kompoziciją, vadovautasi patvirtintu Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo planu ir parengtais Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano

SPRENDINIAI

sprendiniais, kuriuose pasakyta, kad esamų rajonų savivaldybių centrų (Biržų, Kupiškio, Pasvalio, Rokiškio) bendrosios vystymo kryptys būtų:

- pagrindinių rajonų gamybinių funkcijų (žemės ir miškų ūkio) palaikymas ir aptarnavimas, sukuriant atitinkamą infrastruktūrą),
- socialinės, ekonominės ir techninės infrastruktūros plėtra ir renovacija,
- kaimiškųjų savivaldybių steigimo inicijavimas ir stiprinimas, kaip viena iš priemonių skatinant socialinę ekonominę raidą ir pilietinės visuomenės formavimą,
- susisiekimo ir transporto infrastruktūros bei ryšių su kaimiškosiomis vietovėmis (ypač pasienio zonoje) tobulinimas,
- kaimiškųjų vietovių palaikymas ir jų integravimas į ūkinę ir rekreacinę veiklą.

Antras pagal dydį Pasvalio savivaldybės miestas –Joniškėlis, susiklosčius palankioms aplinkybėms galėtų tapti naujos savivaldybės centru po 2016 metų.

Pasvalio rajono savivaldybės teritorijų vystymosi perspektyva bus glaudžiai susijusi visų pirma su regiono ir šalies plėtra, įtakojama Europos Sąjungos formavimosi procesu bei šalies darnaus (tvaraus) vystymosi principų laikymosi.

Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos plėtrą įtakojantys infrastruktūros plėtros veiksniai: Panevėžio apskritį kerta dvi pagrindinės tarptautinės (tuo pačiu šalies) kategorijos urbanistinės integracijos ašys:

– ašis Lenkijos siena-Kaunas-Panevėžys-Latvijos siena, sutampanti su 1 tarptautiniu transporto koridoriumi (Europinis magistralinis kelias E 67 Via Baltica) su atšaka Panevėžys-Vilnius-Minskas;

– ašis Klaipėda-Šiauliai-Panevėžys-Daugpilis, sutampanti su Europiniu magistraliniu keliu E 272 ir krašto keliu 122, bei jo atšaka į Vilnių-Baltarusijos siena (tarptautiniai magistraliniai keliai E 272 ir E 28), bet nė viena šių ašių nepraeina per Pasvalio rajoną.

Iš Panevėžio apskrities teritorijoje išskirtų regioninių urbanistinės integracijos ašių, jungiančių atskiras regiono dalis ir jas susiejančias su aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašimis:

– ašis Utena-Kupiškis-Biržai-Latvijos siena, sutampanti su krašto keliais 118, 124, 190;

– ašis Biržai-Pandėlys-Rokiškis, sutampanti su krašto keliais 123, 122;

– ašis Biržai-Pasvalys-Joniškėlis-Pakruojis, sutampanti su krašto keliais 125, 150, tik trečioji ašis praeina per Pasvalio rajono teritoriją.

Žemesnio lygmens – lokale jungtimi galime laikyti ašį Vaškai-Pasvalys-Daujėnai-Vabalninkas, sutampanti su 209 krašto keliu ir rajoniniais keliais

1.2. Urbanistinių centrų vystymas

Septintajame dešimtmetyje Lietuvoje buvo parengta vieningos gyvenamųjų vietovių sistemos koncepcija. Miestų teritorijų plėtra ir gyventojų skaičiaus augimas šiuo laikotarpiu vyko dėl vykdomos šalies industrializacijos politikos, naujų kaimo gyvenviečių kūrimo, žymaus skirtumo tarp gyvenimo sąlygų mieste ir kaime, imigracijos procesų ir kt. 1990-2003m. laikotarpis išskiriamas kaip gyvenamųjų vietovių ypatingų politinių, ekonominių ir socialinių pokyčių nulemtas gyventojų skaičiaus pasiskirstymo periodas. Atstatę žemės nuosavybės teisę dalis miesto gyventojų išvyko į kaimus gyventi ir ūkininkauti. Dalis miestų gyventojų statėsi gyvenamuosius namus priemiesčių rajonuose, išsiregistruodami iš miestų, dalis gyventojų išvyko iš Lietuvos uždariauti į kitas šalis, o dalis kitataučių grįžo gyventi į savas šalis.

Dabartiniu laikotarpiu, nedidėjant miestų gyventojų skaičiui urbanizuotų teritorijų plėtra vyks ne dėl kiekybinių gyventojų skaičiaus pokyčių, o daugiausia dėl prognozuojamo gyvenimo kokybės gerėjimo, o atskirais atvejais ir dėl ūkinės gamybinės veiklos plėtros poreikių. Priklausomai nuo miestų dydžio, jų ūkinės veiklos pobūdžio, gamtinės situacijos miestų viduje bei gretimose teritorijose ir turimų teritorinių rezervų miestų plėtra vyks skirtingai.

Pasvalio rajone miestai ir gyvenamosios vietovės bus plėtojamose, įvertinant Pasvalio rajono teritorijos Bendrojo plano koncepcijoje numatytą kategorijų hierarchinę seką.

a kategorija – Pasvalio miestas

Pasvalio miestas yra faktinis rajono centras, vykdomas ir vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms. Į Pasvalio miesto teritoriją tikslinga įjungti ir su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietoves, bendrai išsprendžiant inžinerinius tinklus ir kitas komunikacijas.

b kategorija – Joniškėlis

Šių miestų teritoriją konsoliduoti su artimiausiomis kitomis gyvenamosiomis vietovėmis, kurių prijungimo racionalumą patikslinti rengiant Joniškėlio miesto bendrąjį planą. **b** kategorijos centrai turi galimybę plėtoti pramonę ir verslą, taip pat pagrindines gyventojų kultūrinio – buitinio aptarnavimo įstaigas bei įmones.

c kategorijos centrai – Saločiai, Vaškai, Pumpėnai

c kategorijos centrams priskiriami jau susiformavę miesteliai ir kompaktiško užstatymo kaimai, turintys pakankamas aptarnavimo zonas (dažniausiai – seniūnijų teritorijas) ir gerus ryšius su šiuose teritorijose esančiomis gyvenamosiomis vietovėmis. Visų **c** kategorijos centrų teritorijas siūloma konsoliduoti su gretimomis vietovėmis. Bendrojo plano koncepcijos rengimo stadijoje apjungiamų teritorijų ribos suprantamos kaip sąlyginės užstatytų ir numatytų užstatymui teritorijų ribos arba centralizuotų inžinerinių sistemų veiklos ribos. Centrų teritorijos tikslinamos rengiant jų teritorijų bendruosius, detaliuosius ar specialiuosius planus.

SPRENDINIAI

Vietiniai **b** ir **c** kategorijų centrai atrinkti remiantis turimu socialiniu ekonominiu potencialu; tradicine vietovių reikšme, kurią patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės gyventojų apklausa; tolygia centrų sklaida rajono teritorijoje ir priimtinu jų pasiekiamumu aplinkinių vietovių gyventojams.

Papildomieji vietiniai centrai – d kategorija

Jie kuriami mažesnių kaimų, kurių socialinis ekonominis potencialas yra silpnesnis, tačiau jų sklaida dėl patogios padėties teritorijoje gyventojams, atlieka žemės ūkio aptarnavimo ir paslaugų funkcijas, skatina centralizuotų inžinerinių sistemų plėtrą.

Siūlomi **d kategorijos centrai:**

Daujėnai,

Pušalotas.

e kategorijos vietovės – tvarkytini ir remtini vienkiemiai, smulkūs kaimai, kuriuose plėtojami tradiciniai amatai, paslaugos, pramogos, verslas, ypatingai turizmas.

Siūlomi **e kategorijos centrai:**

Pajiešmeniai, Krinčinas,

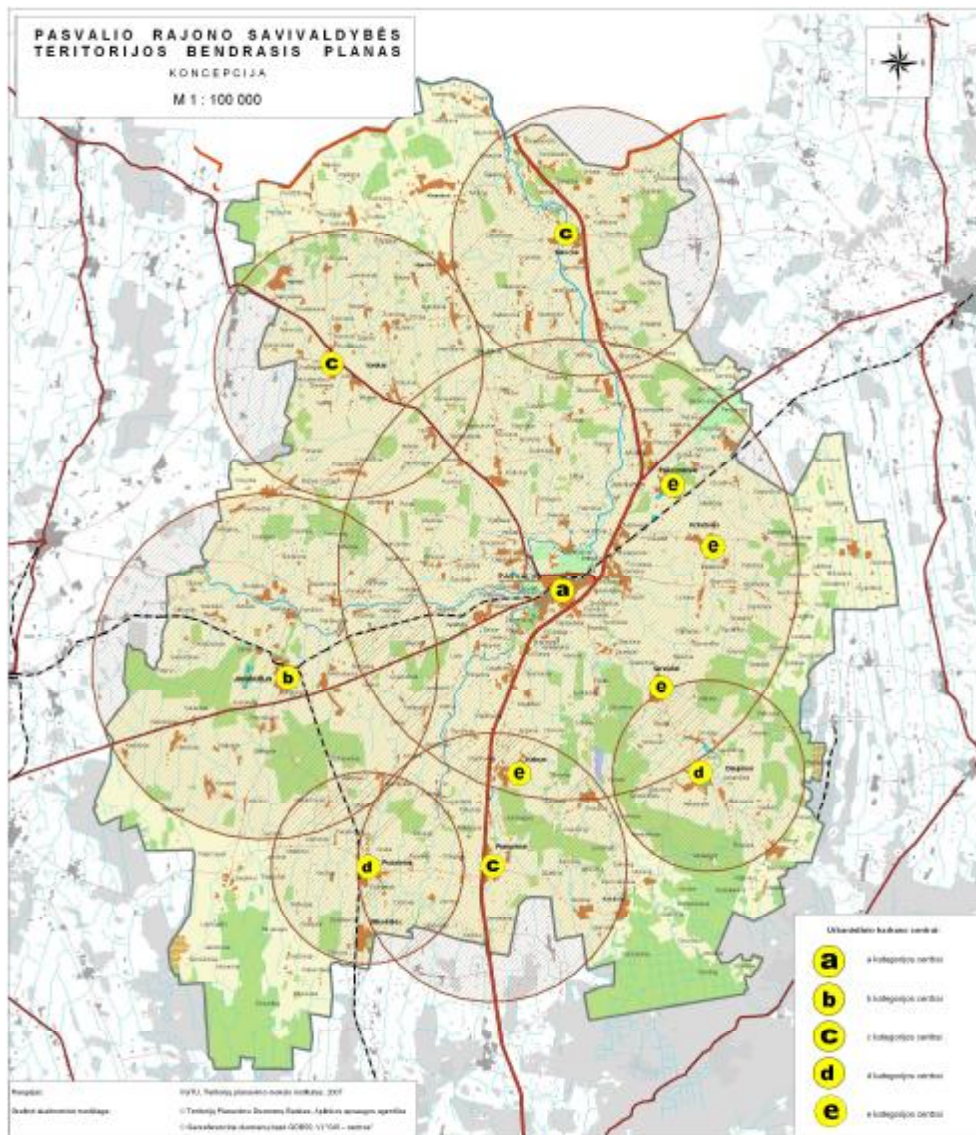
Girsiūnai, Kalnas.

Nekategorizuotos vietovės – tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo. Šių vietovių raidą lems žemės rinka, gyventojų demografiniai procesai (natūralus prieaugis, senėjimas). Nekategorizuotoms vietovėms priskiriami stambūs kaimai. Pažymėtina tai, kad sparčiausiai gyventojų skaičius mažėja smulkesnėse nekategorizuotose gyvenvietėse, turinčiose iki 50 gyventojų.

Pasvalio rajono Taryba pritarė urbanistinio karkaso schemai pavaizduotai 1.1 pav.

Pasvalio rajonas tai aiškiai išreikštas žemės ūkio gamybos rajonas, kuris nepasižymi turistiniais ištekliais. Siekiant patenkinti Pasvalio rajono gyventojų poreikį poilsiui, reikėtų kurti ir atskirą kaimo turizmo vietovių sistemą rekreacinėse vietovėse. Šią vietovių struktūrą sudarytų:

- q** turizmo baziniai centrai;
- q** kaimo turizmo sodybos vienkiemiuose, mažuose kaimuose vienai ar kelioms šeimoms;
- q** vasarvietės miestų gyventojams. Iš dalies pavienės ir suburtos vasarvietės į vietovę, aprūpintą minimalia kokybiška inžinerine įranga, paslaugų (produktų) tiekimo galimybe;
- q** tranzitiniai pakelių moteliai.

1.1 pav. Pasvalio rajono vietovių hierarchija

Vietiniams **b, c** (*Joniškėlis, Saločiai, Vaškai., Pumpėnai*) kategorijų centrams teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas. Kokybinę plėtrą turėtų inicijuoti ir vykdyti rajono savivaldybės Taryba, administracija ir jos bei valstybės tarnybos.

Savivaldybės institucinės investicijos ir išlaidos, tarp jų „plyno lauko“ investicijos, sudarys prielaidas sudominti ir pritraukti privačius investuotojus, įkursiančius parduotuves, paslaugų ir pramogų įmones, viešbučius, bankų skyrius, turgų, o taip pat pramonės ir verslo įmones.

d kategorijos centrams (*Daujėnai, Pušalotas*) nustatomas palaikomasis režimas atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus kitimą ir savivaldybės galimybes juos remti.

e kategorijos vietovėms (*Pajiešmeniai, Krinčinas, Girsiūnai, Kalnas*) suteikiama ribota parama pagal savivaldybės galimybes. Tai rekreacijai skirtos vietovės, tarp jų ir naujai besiformuojančios, skirtos antram būstui ir laisvalaikio poilsiui. Skatinama plėtoti aplinką, ją

SPRENDINIAI

prižiūrėti, užtikrinant aukštesnę nei dabartinę aplinkos kokybę, tausojant gamtą ir taikant modernias švarias technologijas.

Vietinių **b** ir **c** kategorijų centrų socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos, kuriose dirbtų 60–70 % rajono aukštos kvalifikacijos specialistų ir personalo, su tinkamo lygio technine įranga. Šiuose centruose turėtų būti koncentruojamos materialinės investicijos, apjungiamos lėšos skirtos teritorijos priežiūrai ir inžinerinių sistemų naudojimui.

Minimalus vietinių centrų privalomo institucinio aprūpinimo įstaigų sąrašas: mokykla, medicinos ir priešmokyklinės įstaigos, globos ir rūpybos tarnybos, gaisrinė, policija, greitoji medicininė pagalba, įvairios techninės komunalinės ūkio tarnybos.

Vietinių **b** ir **c** centrų plėtroje privalomąją savivaldybės dalį sudaro:

1. Socialinis būstas, kurio dalis bendroje rajono būsto struktūroje turėtų sudaryti 5-10 %. Šis būstas skiriamas ne vien socialiai remtiniems žmonėms, bet ir tiems vyresnio amžiaus vienišiams gyventojams, kurių būstas kaimuose, vienkiemiuose yra nesaugus, sunkiai parduodamas ir kuriems reikalinga parama bei globa.
2. Aukštos kokybės būstas, kuris būtų finansuojamas privačių specialistų, kurių darbu suinteresuoti vietiniai centrai – lėšomis ir kurio statybai savivaldybė teiktų paramą, pagalbą ir pan.
3. Inžineriniai tinklai, gatvės, atliekų surinkimo sistemų, jų plėtra, modernizavimas, naudojimas ir priežiūra.
4. Viešojo transporto sistema vystymas, jos aptarnavimo lygio ir kokybės užtikrinimas.
5. Galimiems investitoriams (pramonė, transportas, sandėliavimas, medicinos, prekybos ir kt. paslaugos) parengta pasiūlos investuoti sistema, kurią sudarytų iš anksto paruošti objektai (sklypai, pastatai) ir aiškiai apibrėžtos sąlygos bei reikalavimai ir t.t.

Bendrojo plano sprendiniai formuojanr Pasvalio rajono urbanistinį karkasą bus įgyvendinami, rengiant teritorijų planavimo dokumentus, kurie bus skirtingi, priklausomai nuo gyvenamųjų vietovių kategorijų.

b kategorijos centrui- **Joniškėlui**, rengtinas bendrasis planas. Sprendinių ribos yra apjungtos gyvenamųjų vietovių teritorijos ir brėžiniuose pažymėtos kaip sąlyginio užstatymo ribos, atsižvelgta ir į magistralinių komunikacinių koridorių aptarnavimo zonų ribas.

Bendrieji planai rengiami pagal nustatytus reikalavimus. Pagrindiniai tikslai: nustatyti ir rezervuoti teritorijas gyvenamajai, pramonės ir kitoms paskirtims, funkciškai ir teritoriškai apjungti užstatytas teritorijas.

SPRENDINIAI

c kategorijos miesteliams *Saločiams, Vaškams., Pumpėnams* parengti - detaliuosius planus, rezervuojant teritorijas gyvenamajai, komercinei, viešosios paskirties erdvėms, inžinerinei bei susisiekimo infrastruktūrai ir kitiems plėtros tikslams.

Parengti specialiuosius planus:

1. *e* kategorijos gyvenamųjų vietovių *Pajiešmenių, Krinčino, Girsiūnų, Kalno* zonų, turizmo, pramogų, vasarviečių, vaikų vasaros poilsio stovyklų tinklo.
2. Žvyrkelių asfaltavimo.
3. Viešųjų poilsiaviečių tinklo.
4. Socialinio būsto plėtros.
5. Turizmo infrastruktūros (viešbučiai, kempingai, moteliai).
6. Žemėtvarkos projektus ir žemėvaldų planus – esant poreikiui atskirose vietovėse planuoti žemės reformos baigiamuosius darbus, žemės naudmenų sudėties pakeitimą, žemės paėmimą visuomenės poreikiams, žemės sklypų pertvarkymą ar ribų pakeitimą.
7. Žemės konsolidacijos projektus (I – II zonų ūkiams su nekompaktiškais žemėvaldomis).

2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA

2.1. Įvadas

Remiantis Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymu (1995 m. gruodžio 12 d. Nr.I-1120), socialinės – ekonominės aplinkos teritorijų planavimo tikslai yra šie:

- 1) formuoti pilnavertę, sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, stengiantis sukurti geresnes ir visoje Lietuvos teritorijoje lygiavertes gyvenimo sąlygas;
- 2) formuoti gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros sistemų plėtojimo politiką;
- 3) rezervuoti (nustatyti) teritorijas gyvenamųjų vietovių infrastruktūros ir kitų veiklos sričių, skirtingų rūšių žemės naudmenų plėtrai;
- 4) saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos išteklius;
- 5) suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, visuomenės, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos ir žemės sklypų naudojimo bei veiklos šioje teritorijoje plėtojimo sąlygų;
- 6) skatinti investicijas socialinei ekonominei raidai.

Lietuvoje veikia dvi teritorinio planavimo rūšys – strateginis ir teritorijų bendrasis planavimas. Abi šios planavimo rūšys siekia analogiškų tikslų, tačiau skirtingomis priemonėmis. Bendrasis planavimas leidžia strateginiams planams suteikti teritorinę dimensiją ir tuo pačiu vykdyti kryptingą regioninę politiką. Priklausomai nuo planavimo lygmens bendrojo planavimo dokumentai gali būti rengiami visos šalies, apskričių, savivaldybių ir miestų (miestelių) teritorijoms. Teritorijų planavimas yra vienas iš svarbių sanglaudos politikos įgyvendinimo mechanizmo, kurie padeda užtikrinti vienodas sąlygas visoms teritorijoms, remiantis jų pajėgumais ir savybėmis.

Pasvalio rajono bendrasis planas rengiamas remiantis valstybės institucijų pateiktomis planavimo sąlygomis, Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtinta programa ir vadovaujantis savivaldybių teritorijos bendrųjų rengimo taisyklėmis (LR aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymo Nr. D1-263).

Pasvalio savivaldybės teritorijos esamos būklės analizė atlikta 2006 metais, teritorijos vystymo koncepcija – 2007 metų vasario mėnesį ir šios ataskaitos tekste pateikiami apskrities teritorijos vystymo konkretizuoti sprendiniai. Kaip ir teritorijos vystymo koncepcija konkretizuoti sprendiniai remiasi darnaus vystymosi ideologija, kuri sudaro galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leistinų poveikio aplinkai ribų.

SPRENDINIAI

Savivaldybių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklės nurodo, kad savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai turi neprieštarauti regiono bei rajono lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams, įregistruotiems teritorijų planavimo dokumentų registre.

Konkretizuotų sprendinių tekstinę dalį sudaro 4 pagrindiniai skyriai ir kompleksinis sprendinių poveikio vertinimas.

2.2. Socialinės – ekonominės infrastruktūros sprendiniai

2.2.1. Pramonės ir verslo teritorijos

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatoma, kad dėl integracijos į ES bei naujos pramonės politikos bus baigtas pramonės privatizavimo procesas, restruktūrizuotos ir modernizuotos pramonės įmonės, tačiau Pasvalio rajone nėra numatyta suformuoti pramonės ir verslo zonų. Čia numatomas tik nedidelis gyventojų verslumo augimo potencialas, išliks mažiausias santykinis paslaugų įmonių skaičius.

Remiantis Panevėžio apskrities teritorijos generalinio plano 2006 – 2016 m. sprendiniais, skatinamas Joniškėlio socialinio – ekonominio potencialo stiprinimas ir renovacija.

Pasvalio savivaldybėje esamas gamybinės teritorijas, kuriose šiuo metu nevykdoma gamyba, numatoma rezervuoti perspektyviniam laikotarpiui, naujai apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui vystyti.

Esančios ir numatomos pramonei bei verslui teritorijos pateiktos 2.1. lentelėje.

2.1 lentelė. Esamos ir perspektyvinės teritorijos

Savivaldybė	Esama pramonės teritorija, ha	Galima pramonės plėtra
1	2	3
Pasvalio raj. savivaldybė		
Pasvalys	75,2	Neužstatyta teritorija pramonei 6 ha
Joniškėlis	nėra	Numatoma 12,0 ha už miesto ribos

Šaltinis: Panevėžio apskrities teritorijos generalinis planas

Lyginant Pasvalio rajoną su šalies vidurkiu, konstatuotina, kad tiek pramonė, tiek statybų sektorius yra silpnais išvystyti.

Pagrindinė pramonės šaka Pasvalio rajone – maisto gaminių pramonė (sviestas, riebus sūriai, miltai, duona ir pyrago gaminiai). Beveik visos perspektyviausios pramonės įmonės sukoncentruotos Pasvalio mieste ir jo apylinkėse.

Sprendiniai:

1. Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai bei įmonių kooperacijai.
2. Esamas pramonines teritorijas rezervuoti perspektyviniam verslui.

2.2.2. Žemės ūkis

Pasvalio rajone vyrauja derlingi priemolio ir molio dirvožemiai. Rajono žemės – vienos derlingiausių šalyje, todėl intensyviai naudojamos. Žemės ūkio naudmenos užima 96739 ha ir sudaro 75 proc. visos rajono teritorijos.

Šalyje ariama žemė sudaro 67,2 proc. naudojamų žemės ūkio naudmenų, o Pasvalio rajone – net 90,6 proc. Atitinkamai pievų ir natūralių ganyklų bei sodų ir uogynų dalis naudojamos žemės ūkio naudmenose Pasvalio rajone sudaro 7,9 proc. ir 1,5 proc. (šalyje – 31,4 proc. ir 1,4 proc.).

Pasvalio rajono žemės ūkio stiprybė yra derlingi dirvožemiai. Atsižvelgiant į šį faktorių, rajono pasėlių struktūroje dominuoja grūdinių kultūrų plotai – 68,8 proc. visų pasėlių. Dėl aukšto dirvožemių našumo Pasvalio rajono grūdinių augalų derlingumas net 31,5 proc. didesnis už šalies vidurkį ir sudaro 3,8 t/ha (šalies vidurkis – 2,89 t/ha). Likusius plotus rajone sudaro daugiamečių žolių (16,5 proc.), bulvių (1,2 proc.), lauko daržovių (0,6 proc.), pašarinių šakniavaisių (0,4 proc.), linų (0,2 proc.) ir cukrinių runkelių (0,1 proc.) pasėliai.

Pasvalio rajono teritorija dėl palankių gamtinių sąlygų yra daugiau įsavinta žemės ūkio veiklai ir turi didesnes plėtros perspektyvas. Pagal Lietuvos bendrąjį planą, agrarinių teritorijų tvarkymui šalyje teritoriškai diferencijuoti išskirtos 7 skirtingo agrarinio potencialo zonos. Pasvalio rajonas priskiriamas prie vidurio Lietuvos zonos. Šios zonos plotas 2426 km², teritorijos panaudojimas žemės ūkiui didelis, dirvožemiai nelabai jautrūs intensyviai žemės dirbimui, žemės našios, palankios sąlygos suformuoti stambius ūkininkų ir ūkio įmonių ūkius, tačiau kol kas ne visos žemės ūkio naudmenos išsaugomos ir gerinamos. Šioje teritorijoje vyrauja kviečių, cukrinių runkelių, linų, rapsų bei kitų javų auginimas, vyrauja pieno krypties galvijininkystė bei kiaulių auginimas. Tačiau didelė dalis Pasvalio rajono priskiriama karstiniam regionui. Pasvalio rajone kaip pagrindinė augalininkystės rūšis vyrauja kviečių auginimas, kaip pagalbinės – linų bei rapsų auginimas, vyrauja kiaulininkystė, pagalbinė gyvulininkystės ūkio šaka – pienininkystė.

Sąlygos racionaliam žemės naudojimui agrarinėse teritorijose pagerintos daugiausia kompleksinių melioracijos darbų dėka. Tai - sureguliuotas drėgmės režimas, sustambinti ir pritaikyti mechanizuotiems žemės ūkio darbams laukai, nutiesti pagrindiniai vietinės reikšmės keliai su tvirta danga.

SPRENDINIAI

Pasvalio rajono savivaldybė, vykdydama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Melioracijos ir kitus įstatymus, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo 2000 metų birželio 13 d. nutarimu patvirtintą Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategiją, rūpinasi, jog žemė, melioracijos, hidrotechnikos įrenginiai būtų ne tik tinkamai naudojami, prižiūrimi, išsaugoti, bet ir tobulinami, padidintas jų našumas, potencinės dirvų derlingumo didinimo galimybės.

Pasvalio rajone šlapių žemių fondas sudaro 101,98 tūkst. ha. Nausausintų žemių rajone yra 101,83 tūkst. ha, arba 99,8 proc. nuo šlapių žemių fondo, iš jos drenuotos 91,31 tūkst. ha. Nausausintos žemės ūkio naudmenys sudaro 88,06 tūkst. ha, iš jų naudojama žemės ūkio gamyboje 84,36 tūkst. ha, nenaudojama – 3,70 tūkst. ha. Tačiau rajone 12,1 tūkst. ha plote (13,4 proc. drenuoto ploto) drenažas veikia nepatenkinamai, iš jo 496 ha plotas visai užlietas vandens, todėl šiose žemėse gaunamas mažas žemės ūkio kultūrų derlius arba visai jis negaunamas. Dėl rūgščių plotų sumažėja žemės ūkio kultūrų derlingumas, asiūklių šaknimis užauga drenažo linijos.

Pasvalio rajono bendrajame plane numatomi žemės naudojimo pokyčiai pagrįsti dabartinėmis žemės ūkio ir urbanistinės plėtros tendencijomis. Įvertinus galimą apleistų žemių su derlingais dirvožemiais įsavinimą žemės ūkio veiklai, mažiau palankių ūkininkauti žemių apsodinimą mišku, žemių perdavimą pagal poreikį urbanistinei plėtrai ir naudingųjų iškasenų eksploatavimui bei nustatčius tikslesnius žemės apskaitos duomenis, prognozuojami šie pagrindinių žemės naudmenų pokyčiai iki 2017 metų (2.2 lentelė) Pasvalio rajone bei kitose Panevėžio apskrities savivaldybėse:

- q žemės ūkio naudmenų plotas sumažės apie 5,6 tūkst. ha (5,9 proc.) ir sudarys apie 90 tūkst. ha;
- q miškų plotas padidės apie 0,4 tūkst. ha (1,9 proc.) ir sudarys 21,2 tūkst. ha.

SPRENDINIAI

2.2 lentelė. Galimas žemės naudmenų plotų sumažėjimas Panevėžio apskrities savivaldybėse 2007 – 2017 m.

Nr.	Rodikliai	Rajonai					Iš viso apskrityje, tūkst. ha
		Biržų	Kupiškio	Panevėžio	Pasvalio	Rokiškio	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Žemės ūkio naudmenų plotas 2006 m. sausio 1 d. (žemės ūkio paskirties žemėje, be sodininkų bendrijų sodų)	92,5	60,2	122,3	95,6	98,4	469,0
2.	Žemės ūkio naudmenų plotų pokyčiai :						
	1) dėl paskirties pakeitimo į kitą paskirtį	0,2	0,6	3,3	0,2	0,2	4,5
	2) dėl apsodinimo mišku	1,1	1,0	2,5	0,4	3,6	8,6
	3) dėl savaiminės apleistų žemių transformacijos į natūralias žemės naudmenas	5,2	3,6	6,5	5,0	9,6	29,9
	Iš viso:	6,5	5,2	12,3	5,6	13,4	43,0

Šaltinis: Panevėžio apskrities teritorijos generalinis planas

Įvykus žemės naudojimo pokyčiams, atitinkamai pakis ir žemės ūkio paskirties žemės, miškų ūkio paskirties žemės ir kitos paskirties žemės plotai. Tačiau žemės ūkio naudmenų ploto sumažėjimas žymesnės įtakos žemės ūkio gamybos plėtrai neturės: likusiame plote bus sudarytos geresnės sąlygos intensyviai ūkinei veiklai, užtikrinant subalansuotą tręšimą organinėmis ir mineralinėmis trąšomis, reikiamas agrotechnines priemones, dirvožemio savybes atitinkantį pasėlių struktūros optimizavimą.

2.2.2.1. Žemės ūkio specializacijos zonų sprendiniai

Žemės ūkio specializacijos zonų sprendiniai suformuluoti remiantis Panevėžio apskrities teritorijos generalinio plano sprendiniais.

Detalizuojant šalies teritorijos bendrojo plano sprendinius, išnagrinėta kartografinė projektavimo, tyrinėjimo ir statistinė medžiaga, apibūdinanti dirvožemių savybes, reljefą, žemės naudmenų sudėtį, gyvenamųjų vietovių išsidėstymą, kelių tinklą, saugomas teritorijas, žemės melioracinę būklę, žemės naudojimo intensyvumą. Taip pat įvertinti rajono teritorijos vystymo koncepcijoje numatomi teritorijos raidos aspektai, susiję su žemės naudmenų sudėčiai ar žemės ūkio gamybos intensyvumui turinčiais įtakos sprendiniais – ūkinės veiklos reguliavimu, gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtra. Analizės pagrindu Pasvalio rajono teritorijoje suformuotos 4 žemės naudojimo (specializuotos žemės ūkio plėtros) zonos, kurios iš esmės atitinka Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane nustatytas zonas ir pozonius. Tai:

I (Priemiestinio ūkininkavimo) zona. Šiai zonai priskirta atitinkamas funkcijas turinti zona prie perspektyvaus, gyventojų trauką turinčio miesto – Pasvalio. Zona skirta koncentruotos

SPRENDINIAI

urbanizacijos, turizmo vystymui ir konversijai. Joje būtina pirmiausia rengti teritorijų planavimo dokumentus, apsprendžiančius infrastruktūros plėtrą, gyvenamosios, visuomeninės, pramoninės, komercinės paskirties statinių išdėstymui reikalingų žemės sklypų formavimą. Žemės ūkio gamybą šioje zonoje rekomenduojama specializuoti, pritaikant miesto gyventojų poreikiams (sodų ir uogynų įveisimas, daržininkystė, gėlininkystė, kalėdinių eglaičių auginimas, pienininkystė ir kt.). Atsižvelgiant į didėjančią gyventojų koncentraciją, rekomenduojamas tankus smulkių specializuotų intensyvios veiklos ūkių tinklas, derinant jų sodybų (ūkinių centrų) vietą ir planuojamas statybas su miestų plėtrą numatančiais bendraisiais ar specialiaisiais planais.

Šioje zonoje esantys miškai turėtų būti priskiriami rekreacinių miškų grupei. Naujų miškų įveisimas turėtų būti leidžiamas tik suformavus jų ribas pagal specialiuosius ir detaliuosius planus.

II (Prioritetinės augalininkystės specializacijos ūkių) zona. Šiai zonai priskiriama Pasvalio rajono teritorija (išskyrus dalį Pasvalio, Pušaloto ir Pumpėnų seniūnijų).

Zonoje vyraujantis reljefas – stambiai banguotoji arba slėniuotoji lyguma. Vyraujantys dirvožemiai – giliai karbonatingi arba sekliai karbonatingi sekliai glėjiški rudžemiai, kurių granulimetrinė sudėtis – lengvi priemoliai, vietomis – vidutinio sunkumo ir sunkūs priemoliai. Dėl vertingų dirvožemių (vidutinis našumo balas zonoje – apie 50) galimybės panaudoti ariamajai žemei (vienmečiams augalams) ir dėl rūgščių dirvų ši teritorija tinkamiausia naudoti pagal tradiciškai vystomą ūkių specializaciją. Tai – dirvai reiklių žemės ūkio augalų auginimas pardavimui (kviečiai, miežiai, cukriniai runkeliai, linai, rapsai) bei javų auginimas pašariniams grūdams (daugiausia kiaulininkystės poreikiams tenkinti). Pagalbinės gamybos šakos (kiaulininkystė, pienininkystė ir kt.) gali būti vystomos tik dėl sėjomainose būtinų auginti neprekiinių žemės ūkio pasėlių ir ūkiuose išauginamų pašarų pagrindu.

Gamtinio karkaso teritorijose rekomenduojamas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas, laikantis teisės aktais nustatytų žemės naudojimo ir teritorijos tvarkymo reikalavimų. Panaudojant šiuos dokumentus, turi būti nustatomi ir valdymo institucijų sprendimais įteisinami konkretūs žemės naudojimo ir teritorijos tvarkymo reglamentai.

Įvertinant našių dirvožemių apsaugos reikalavimus, visuose zonos žemės ūkio naudmenų plotuose rekomenduojama planuoti subalansuotą tręšimą organinėmis ir mineralinėmis trąšomis, pirmaeilį apleistų žemių grąžinimą žemės ūkio veiklai ir reikiamą sausinimo sistemų rekonstrukciją. Planuojant žemės naudmenų sudėties pakeitimą, gamtinės įvairovės padidinimas sprendžiamas būdais, kurie tik minimaliai sumažintų patogių mechanizuotam dirbimui nusausintų žemės ūkio naudmenų plotus. Naujų teritorijų iš miškų ūkio paskirties žemės ir kitos paskirties žemės įsavinti žemės ūkio veiklai nenumatoma.

SPRENDINIAI

Planuojant žemės ūkio veiklą ir atsižvelgiant į agrarinių zonų ypatumus, Pasvalio rajono Namišių seniūnijoje tikslinga vystyti daržininkystę, uogininkystę, grūdų veislinės sėklos auginimą.

III (Mišrios specializacijos ūkių) zona. Šiai zonai priskirtos likusios Pasvalio rajono, t.y. Pasvalio, Pušaloto ir Pumpėnų seniūnijų dalys.

Zonoje vyrauja karbonatingieji ir paprastieji sekliai glėjiški išplautžemiai, taip pat – sekliai glėjiški rudžemiai; įvairesnės reljefo formos, pažemėjimuose ir įlomėse daugiau pievų ir ganyklų. Rekomenduojamos ūkininkavimo sistemos susietos su geresniu dirvožemių panaudojimu: laikant pievas ir ganyklas bei auginant daugiameses žoles, dalis augalininkystės produkcijos turi būti skirta pieno – mėsos galvijininkystei, avininkystei bei kiaulininkystei vystyti. Specializuotos augalininkystės šakos – rapsų, linų ir bulvių auginimas. Žemės ūkio produkcijos gamybos šakų proporcijas turėtų reglamentuoti kaimo plėtros žemėtvarkos projektai; juos tikslinga rengti kartu su ūkių verslo planais.

Zonoje esančiose gamtinio karkaso teritorijose rekomenduojamas detalesnis žemės naudojimo reglamentavimas pagal saugomų teritorijų planavimo dokumentus arba kaimo plėtros žemėtvarkos projektus. Rengiami dokumentai turėtų įvertinti:

- 1) rekomenduojamą ekologinę įvairovę užtikrinančių žemės naudmenų sudėtį. Jeigu ekologinė įvairovė nepakankama, leistinas didesnis esamos padėties keitimas: miškų ir laukų bei vandens telkinių apsauginių želdinių įveisimas, tvenkinių įrengimas, daugiamečių žolynų užimtų plotų išdėstymo įvairovės didinimas;
- 2) rekomenduojamas žemdirbystės sistemos. Gamtinio karkaso teritorijose rekomenduojama vystyti tik tausojamąjį arba ekologinį ūkininkavimą.

Ekologinė žemdirbystė Pasvalio rajone silpnai išvystyta. Nuo 1993 m., kai Šiaurės Lietuvos karstiniame regione buvo pradėta įgyvendinti programa požeminiams vandenims nuo užterštumo apsaugoti ir ekologinei žemdirbystei vystyti, Pasvalio rajone ekologiniu arba integruotu ūkininkavimu užsiima 26 ūkininkai, iš kurių tik 14 turi ekologinio ūkio sertifikatą. Pasėlių plotai sudaro vos po keletą hektarų, šiek tiek daugiau auginama daržovių. Silpnai išvystyta švaraus ūkininkavimo reklama ir agitacija. Vyrauja nuomonė, kad derlingose žemėse ekologinis ūkininkavimas nenaudingas.

IV (Karstinio regiono) zona. Karstiniai reiškiniai išplitę visame rajone, išskyrus vakarinę ir šiaurės vakarinę jos dalį. Intensyvaus karsto zona užima 9,3 tūkst. ha, šios zonos apsauginis rajonas – 69,4 tūkst. ha. Rajone priskaičiuota apie 2000 paviršinių karstinių formų, deja išlikusių labai nedaug. Intensyvaus sukarstėjimo zona apima didžiąją dalį Pasvalio apylinkių seniūnijos ir žymiai mažesnę dalį Krinčino seniūnijos. Šiose teritorijose ribojama ūkinė veikla, todėl žemdirbiams turėtų būti mokamos kompensacijos ir vystoma ekologinė žemdirbystė.

SPRENDINIAI

2.2.2.2. Žemės ūkio gamybos plėtros perspektyvos

Pasvalio rajono mastu bendra žemės ūkio gamybos kryptis išlieka intensyvus ūkininkavimas, kur pagrindinės specializuotos gamybos šakos duoda apie 3,9 proc. šalies bei 28 apskrities augalininkystės produkcijos (grūdinių augalų pasėliai, rapsų pasėliai), o gyvulininkystės produkcija (kiaulės, galvijai) - apie 3,9 proc. atitinkamų šalies bei 27 proc. apskrities apimčių. Numatoma, jog šių žemės ūkio šakų intensyvinimas turėtų kuo geriau atitikti žemės ūkio augalų auginimui tinkamiausius dirvožemius, kitas gamtines sąlygas ir aplinkosauginius reikalavimus. Bendrojo plano įgyvendinimo perspektyvoje (per 10 metų) siektinos tendencijos – išlaikyti esamas proporcijas nuo šalies vidurkio, taip pat santykinai daugiau padidinti grūdinių augalų ir rapsų plotus bei kiaulių skaičių (2.3 lentelė).

2.3 lentelė. Žemės ūkio gamybos plėtros tendencijos

Eil. Nr.	Rodikliai	Metai	Lietuvoje	Pasvalio rajone		Numatomi pokyčiai
				apimtis	proc. nuo šalies rodiklių	
I. Žemės ūkio naudmenos, tūkst. ha						
1.	Žemės ūkio naudmenos	2005	3482,9	96,7	2,7	Iki 2017 m. sumažės iki 90 tūkst. ha
II. Žemės ūkio augalų plotai, tūkst. ha						
1.	Grūdiniai augalai	1995	1053,0	43,9	4,2	Padidinti iki 6 - 8 proc.
		2005	991,9	49,6	5	
2.	Linai	1995	13,2	1,5	11,4	Sumažinti iki 2 proc.
		2005	4,3	0,1	2,3	
3.	Rapsai	1995	13,9	1,2	8,6	Padidinti iki 8 proc.
		2005	109,4	6,6	6	
4.	Cukriniai runkeliai pramonei	1995	24,3	0,31	1,3	Išlaikyti 0,5 proc. lygį
		2005	21,0	0,08	0,4	
5.	Bulvės	1995	124,5	1,2	0,9	Sumažinti iki 8 proc.
		2005	74,0	9	12	
6.	Lauko daržovės	1995	25,8	0,3	1,2	Išlaikyti 2 proc. lygį
		2005	20,7	0,39	1,9	
7.	Daugiametės žolės	1995	352,2	24,2	6,8	Sumažinti iki 2 proc.
		2005	416,2	11,9	2,8	
9.	Sodai ir uogynai	2005	38,6	1,2	3,1	Išlaikyti 12 – 13 proc. lygį
10.	Pievos ir ganyklos	2005	890,7	6,7	0,8	Išlaikyti gyvulininkystės plėtrai reikiamą plotą

SPRENDINIAI

2.3 lentelės tęsinys

Eil. Nr.	Rodikliai	Metai	Lietuvoje	Pasvalio rajone		Numatomi pokyčiai
				apimtis	proc. nuo šalies rodiklių	
III. Gyvulių skaičius, tūkst.						
1.	Galvijai	1995	1152,4	44,5	3,9	Sumažinti iki 2 – 3 proc.
		2005	792,0	21,3	2,7	
	Iš jų karvės	1995	614,9	21,2	3,4	Sumažinti iki 2 - 3 proc.
		2005	433,9	12,0	2,8	
2.	Kiaulės	1995	1259,8	72,8	5,7	Padidinti iki 5 proc.
		2005	1073,3	45,7	4,3	
3.	Avys ir ožkos	1995	52,4	1,4	2,6	Išlaikyti 2 - 3 proc. lygį
		2005	49,1	1,1	2,2	

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2.2.2.4. Žemės naudojimo struktūros optimizavimas ir sprendinių realizavimas

Pasvalio rajono savivaldybės žemės ūkio koncepcijos vystymo pagrindas – tinkamai išnaudoti žemės ūkio resursus, skatinant jo konkurencingumą bei modernizavimą. Pagrindinis žemės ūkio vystymo tikslas – tolygi subalansuota žemės ūkio ir kaimo plėtra su modernia gamybine ir socialine infrastruktūra, teikianti kaimo gyventojams palankias verslo, darbo, buities sąlygas, leidžianti geriau išnaudoti turimas galimybes. Kiti tikslai:

- 1) konsoliduota žemėnauda;
- 2) modernus, taikantis pažangias technologijas, konkurencingas žemės ūkis;
- 3) ekonomiškai ir ekologiškai subalansuota ūkinė veikla.

Šie tikslai atitinka Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. birželio 13 d. nutarimu Nr. VIII-1728 patvirtintą Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategiją.

Lietuvos nacionalinė kaimo plėtros strategija numato:

- 1) sustiprinti žemės ir miškų ūkio sektoriaus konkurencingumą, teikiant paramą pertvarkymo, plėtros ir naujovių diegimo procesams;
- 2) padidinti aplinkos ir kraštovaizdžio vertę, teikiant paramą ekologiškiems žemėtvarkos metodams;
- 3) pagerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse ir skatinti įvairesnę ūkinę veiklą.

Bendrieji Nacionalinės kaimo plėtros strategijos tikslai – užtikrinti augimą, didinant žemės ir maisto bei miškų ūkio konkurencingumą, sukuriant galimybes ekonominės veiklos kaime įvairinimui ir gyvenimo kokybės gerinimui, tuo pačiu puoselėjant esamas gamtines,

SPRENDINIAI

žmogiškąsias ir kitas vertybes, mažinant skirtumus tarp miesto ir kaimo bei tarp atskirų regionų. Siekiama, kad nacionalinio biudžeto ir ES fondų parama duotų tokių teigiamų rezultatų:

- 1) bus suformuoti stambesni prekiniai ūkiai, kuriuose bus taikomi modernūs ūkininkavimo metodai, diegiamos inovacijos, išaugs darbo našumas;
- 2) modernizuojant perdirbimą ir diegiant inovacijas padidės žemės ūkio produktų pridėtinė vertė, o tai užtikrins produktų konkurencingumą vietinėje ir ES rinkose;
- 3) žemės sklypų konsolidacija leis pagerinti ūkių žemėvaldų kompaktiškumą;
- 4) bus atlikta reikiama melioracijos sistemų rekonstrukcija ir remontas, pagerės inžinerinės infrastruktūros (kelių, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų) būklė, žemės melioracinė būklė ir dirvožemių biocheminės savybės, bus remontuojamos ir rekonstruojamos drenažo sistemos naudojamose žemės ūkio naudmenose, suremontuoti ir rekonstruoti tiltai ir pralaidos, esančios magistraliniuose bendro naudojimo grioviuose;
- 5) bus daugiau remiamas ekologinis ir tausojamasis ūkininkavimas, kuris geriau atitiks aplinkos apsaugos reikalavimus, plečiama ekologinių produktų gamyba, kuri leis gaminti kokybiškus maisto produktus;
- 6) bus išsaugotos ir tinkamai tvarkomos natūralios ar sąlyginai natūralios pievos ir šlapžemės, padidės Natura 2000 teritorijos žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties žemėje. Šiose teritorijose bus didinami pievų ir kiti ekstensyviai naudojami plotai, suderinant ūkininkavimą su aplinkosaugos reikalavimais;
- 7) bus sumažinta neigiama žemės ūkio įtaka aplinkai: geriau apsaugoti nuo taršos žemės ūkio gamybos atliekomis vandenys, sumažinta dirvožemių erozija;
- 8) bus didinamas Pasvalio rajono miškingumas. Nederlingas ir apleistas žemes apsodinus mišku šalies miškingumas iki 2020 metų vidutiniškai Lietuvoje padidės 3 procentais. Miškų plotų padidinimas leis įgyvendinti su dujų emisijos sumažinimu prisiimtus Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus;
- 9) bus padidintas privataus miškų ūkio konkurencingumas, pagerinta jų infrastruktūra;
- 10) bus išauginama pakankamai žaliavos biokuro gamybos plėtojimui, bus siekiama įdiegti rapsų perdirbimą Pasvalio rajone;
- 11) kaime bus plėtojamos alternatyvios ir netradicinės veiklos (skatinama bitininkystė, uogininkystės ir sodininkystės ūkių kūrimasis, vaistažolių, sodinukų auginimas), keliama kaimo gyventojų alternatyvios veiklos ir miškininkystės profesiniai įgūdžiai.

Nacionalinės kaimo plėtros 2007 – 2013 metų strategijos pagrindinių kryptių įgyvendinimui numatytos priemonės, susijusios su Pasvalio rajono bendrojo plano sprendiniais,

turėtų būti diferencijuojamos priklausomai nuo konkrečių vietovių probleminių situacijų (socialinės ir bendrosios ekonominės plėtros, žemės ūkio plėtros, gamtosaugos ir kt.).

2.2.2.5. Įgyvendinimo prioritetai

Numatomi pagrindiniai prioritetai žemės ūkio paskirties teritorijų tvarkymui:

1. Užtikrinti intensyvų ūkininkavimą geros ūkinės vertės žemėse, gražinant žemės ūkio veiklai apleistas ir dirvonuojančias žemes. Ariamoje žemėje įrengtų pievų ir ganyklų plotai turi būti ne didesni, nei yra poreikis aprūpinti laikomus gyvulius žaliaisiais ir stambiaisiais pašarais.
2. Į gamtinį karkasą įeinančiose ekologiškai jautriose teritorijose teikti prioritetą ir paramą ekologinio ir tausojamojo ūkininkavimo sistemas diegiantiems ūkiams.
3. Sudaryti ekonomines sąlygas konkurencingų ūkių plėtrai ir jų žemėvaldų stambėjimui. Rengti žemėtvarkos planavimo dokumentus, numatančius valstybinės žemės pardavimą šiems ūkiams bei žemės konsolidavimą.
4. Racionaliai naudoti ir tausoti žemės ūkio naudmenas, laiku atlikti sausinimo sistemų rekonstrukciją ir remontą.
5. Pasiiekti šiuos prioritetinių žemės ūkio gamybos šakų rodiklius rajono teritorijoje:
 - prekybei produkcijai auginamų pasėlių plotai (proc. nuo bendro jų ploto Lietuvoje): grūdiniai augalai – 6 - 8; rapsai – 8; gyvulių skaičius (proc. nuo bendro jų skaičiaus Lietuvoje): karvės – 2 - 3; kiaulės – 8, avys, ožkos – 2 - 3.

2.2.3. Socialinė infrastruktūra

2.2.3.1. Kultūra

Pasvalio rajone 2005 m. pabaigoje buvo Pasvalio kultūros namai su 23 filialais kaimuose, 185 mėgėjų meno kolektyvai (1.642 nariai), Pasvalio krašto muziejus, turintis vieną filialą – Eugenijaus ir Leonardo Matuzevičių memorialinį muziejų Krinčine, Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, Joniškėlio miesto biblioteka, 32 kaimo filialai ir mobilioji biblioteka, aptarnaujanti atokių kaimų, kurie nutolę nuo stacionarių bibliotekų 7 - 12 km, gyventojus.

Pasvalio rajono kultūrinio gyvenimo aukštas intensyvumas – viena rajono stiprybių. Čia aktyviai reiškiasi kultūros centrai, mėgėjų meno kolektyvai – jų yra palyginti daug, į kolektyvų veiklą įtraukti palyginti daug gyventojų.

Kasmet savivaldybė ruošia kultūros plėtros programą, kuri yra tęstinė ir užtikrina Pasvalio krašto etninių, materialinių ir dvasinių vertybių kaupimą, saugojimą, populiarinimą bei

turizmo išteklių propagavimą, sudaro sąlygas nacionalinės ir regioninės kultūros plėtrai ir sklaidai, laisvai visuomenės raiškai ir dalyvavimui kultūros veikloje.

Tačiau didžioji dalis rajone veikiančių kultūros įstaigų yra prastos materialinės būklės. Beveik visiems kultūros namams reikalingas kapitalinis remontas. Trūksta lėšų garso, muzikos, šviesos aparatūrai įsigyti.

Pasvalio kultūros namų rekonstrukcija yra numatyta Kultūros centrų modernizavimo 2007 – 2020 metų programoje (patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 785). Rekonstrukcijai numatoma skirti 7897 tūkst. Lt, iš jų 966 tūkst. Lt materialinei bazei (baldams, inventoriui, apšvietimo, garso ir scenos įrangai) atnaujinti.

2.2.3.2. Asmens sveikatos priežiūra

Pasvalio savivaldybėje gyventojų pirminę asmens sveikatos priežiūrą 2005 m. vykdė viena viešoji įstaiga – Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras (toliau – Pasvalio PASPC), apjungiantis 33 struktūrinius padalinius: 2 poliklinikas, greitąją medicinos pagalbą (GMP), Pasvalio psichikos sveikatos centrą (PSC), 6 ambulatorijas, 20 kaimo medicinos punktų. Antrinės sveikatos priežiūros paslaugas Pasvalio rajone teikia VšĮ Pasvalio ligoninė.

Privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų Pasvalio rajone yra 3, iš kurių tik vienas bendrosios praktikos gydytojo kabinetas. Privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos Pasvalio rajono savivaldybėje 2005 m. duomenimis sudarė 26,7 proc. visų savivaldybėje veikiančių sveikatos priežiūros įstaigų. Pagal antrojo sveikatos priežiūros restruktūrizavimo etapo strategiją, plėtojant ir artinant prie gyventojų pirminę sveikatos priežiūrą, bus siekiama, kad iki 2008 metų pabaigos ne mažiau kaip 60 procentų pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teiktų privačiai dirbantys šeimos gydytojai, sudarantys su teritorinėmis ligonių kasomis teikiamų paslaugų apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis sutartis.

Pagal šią strategiją numatoma plačiai paplitusias ligas gydyti arčiau gyventojų esančiose sveikatos įstaigose, plėtoti ambulatorinės reabilitacijos, dienos stacionaro ir dienos chirurgijos paslaugas, siekti, kad iki 2008 metų ne mažiau 80 proc. slaugos ir ilgalaikio palaikomojo gydymo paslaugų būtų teikiama bendrojo pobūdžio ligoninėse.

Šių tikslų įgyvendinimui Pasvalio rajone siūloma gerinti greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo kokybę ir operatyvumą, stiprinti VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centro infrastruktūrą, gerinti paslaugų kokybę ir prieinamumą, įrengiant pandusus ir pritaikant patalpas neįgaliesiems.

SPRENDINIAI

Dienos stacionaro ir chirurgijos paslaugų plėtrai įsteigti 8 dienos stacionaro ir 8 dienos chirurgijos lovas, renovuoti pooperacinį bloką, įsigyti medicininę įrangą. Plėtoti skubios pagalbos skyriaus infrastruktūrą, steigti stebėjimo lovas, įsigyjant medicininę įrangą. VŠĮ Pasvalio ligoninėje plėtoti ambulatorines reabilitacijos paslaugas, renovuojant ambulatorinės reabilitacijos skyrių, įsigyjant įrangą.

Siūloma restruktūrizuoti Pumpėnų ambulatoriją, įsteigti ir įrengti Pušaloto ambulatoriją.

Rajono lygmeniu asmens sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtojimas bus glaudžiai susietas su pasiūlymais numatytais Lietuvos 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos 2007 – 2013 metų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos projekte.

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos investicijos telksis į šias apibrėžtas sritis:

- 1) sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų mažinimas;
- 2) ankstyva onkologinių susirgimų diagnostika ir visavertis gydymas;
- 3) mirtingumo ir neįgalumo nuo traumų ir kitų išorinių mirties priežasčių mažinimas;
- 4) psichikos sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros optimizavimas;
- 5) sveikatos priežiūros sistemos reformos tęstinumas, sveikatos priežiūros infrastruktūros optimizavimas.

Bus aktyviai investuojama į sveikatinimo veiklos tobulinimą bei geresnės kokybės ir labiau prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas.

2.2.3.3. Socialinės paslaugos

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius, įgyvendindamas socialinę politiką, vykdo socialinių paslaugų įstaigų esamo tinklo priežiūrą, rūpinasi jo plėtra. Bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos rajono pensininkams ir neįgaliesiems gyventojams teikiamos Pasvalio rajono paslaugų ir užimtumo centre pagyvenusiams ir neįgaliesiems, dienos užimtumo paslaugas sutrikusio intelekto jaunuoliams teikia centras „Viltis“. Šiame centre teikiamos ugdymo, reabilitacijos, darbo terapijos, užimtumo, laisvalaikio organizavimo, maitinimo, nakvynės paslaugos. Socialines paslaugas akliesiems ir silpnaregiams teikia Aklųjų ir silpnaregių dienos centras, tėvų globos netekę vaikai apgyvendinami Gruzdžių vaikų globos namuose.

Tiek Europos, tiek Lietuvos strateginiuose dokumentuose numatoma nestacionarių socialinių paslaugų plėtra. Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtojimas bus glaudžiai susietas su pasiūlymais numatytais Lietuvos 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos 2007 – 2013 metų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos projekte.

SPRENDINIAI

Nestacionarių socialinių paslaugų tinklo plėtra padėtų optimizuoti šiuo metu veikiančio socialinių paslaugų tinklo struktūrą, – sumažinti stacionarių paslaugų dalį. Todėl dalis stacionarių paslaugų įstaigų (pensionatų, globos namų ir pan.) bus reorganizuojama į nestacionarias.

Pasvalyje siūloma įsteigti dienos užimtumo centrą pagyvenusiems ir neįgaliesiems, socialinių paslaugų centrą socialinės rizikos asmenims, Kartų namus Joniškėlyje, kartu su Pasvalio pirminės sveikatos priežiūros centru steigti savarankiško gyvenimo namus proto negalios žmonėms, socialiai pažeidžiamų žmonių visuomeninių organizacijų centrą.

2.2.3.4. Švietimas

Pagrindiniai Lietuvos švietimo siekiai apibrėžti valstybės švietimo strategijos 2003 – 2012 m. nuostatuose ir Švietimo įstatyme.

Pasvalio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos būtinumas aptariamas Pasvalio rajono savivaldybės švietimo strategijos 2004 – 2012 metų nuostatuose bei Pasvalio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos 2004 – 2012 metais bendrajame plane.

Pasvalio rajono savivaldybės ir visuomenės pastangomis per 2004 - 2012 metus įgyvendinami šie pagrindiniai švietimo plėtotos siekiai:

1. Užtikrinamas švietimo plėtotos efektyvumas ir darna:

1.1 įdiegiama atsakingo valdymo sistema, pagrįsta periodiška visų švietimo lygių būklės analize, į švietimo tobulinimą orientuota vadybos kultūra, visuomenės informavimu ir dalyvavimu;

1.2. švietimo finansavimas ir išteklių naudojimas reformuojamas taip, kad padėtų rajono švietimo įstaigoms geriau prisitaikyti prie laisvos rinkos ir užtikrintų geresnį švietimo prieinamumą bei kokybę;

1.3 sukuriami lanksti ir atvira švietimo struktūra;

1.4 sukuriamas efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantis savivaldybės mokyklų tinklas;

1.5 užtikrinamas kokybiškas mokinių vežiojimas į mokyklas;

1.6 pasirūpinama naujomis darbo vietomis ir galimybėmis įgyti naujų kvalifikacijų;

1.7 mokyklos atveriamos darbo rinkai, išplėtojamoms socialinės ir kultūrinės mokyklų funkcijos ir taip stiprinamas švietimo ir gyvenimo praktikos ryšys.

2. Užtikrinamas švietimo plėtotos prieinamumas, tęstinumas ir socialinis teisingumas:

2.1 laiduojamos lygios mokymosi starto galimybės;

2.2 sukuriami šeimų pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistema;

SPRENDINIAI

2.3 išplečiamos ikimokyklinio ugdymo paslaugos. Ikimokyklinis ugdymas visų pirma atveriamas socialinę atskirtį patiriantiems ir socialinės rizikos šeimų vaikams;

2.4 sukurama ir išplėtojama visuotinio priešmokyklinio ugdymo sistema;

2.5 pradedama teikti kryptinga pedagoginė, kultūrinė parama visoms vaikus auginančioms socialinės rizikos šeimoms;

2.6 užtikrinamos socialiai teisingos mokymosi sąlygos;

2.7 sudaromos sąlygos mokytis visą gyvenimą.

3. Užtikrinama švietimo plėtotės kokybė:

3.1 atnaujinamas ir su naujomis asmens kompetencijomis susiejamas švietimo turinys;

3.2 atnaujinamas mokytojų darbas;

3.3 modernizuojami švietimo tyrimai ir vertinimas;

3.4 modernizuojamas bendrasis lavinimas, atnaujinamos mokyklos ir pagerinamas jų aprūpinimas.

Bendrojo lavinimo paslaugas Pasvalio rajone teikia 15 mokyklų (neįskaitant atskirų skyrių seniūnijose). Remiantis Pasvalio rajono savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis, rajono bendrojo lavinimo mokyklų tinklas nėra optimalus – pastebimas didelis atotrūkis tarp miesto ir kaimo mokyklų užpildomumo, neefektyviai veikia dauguma mokyklų įsteigtų skyrių.

Pasvalio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos 2004-2012 metais bendrajame plane nurodoma, kad bendrojo lavinimo mokyklų tinklas turės būti koreguojamas pagal gyventojų poreikius (įskaitant mokyklų veiklos efektyvumą), todėl svarstytinas klausimas dėl kai kurių mokyklų ir jų skyrių reorganizavimo, uždarant neefektyviai veikiančias įstaigas, o mokinių pavėžėjimo klausimus sprendžiant viešojo transporto maršrutų koregavimo, mokyklų autotransporto priemonių įsigijimo būdais.

Siekiant švietimo strategijose numatytų tikslų, pagal Lietuvos 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Sanglaudos skatinimo veiksmų programą bus remiama švietimo sistemos reforma bei investicijos į švietimo, mokslo ir studijų institucijų infrastruktūrą. Tai turėtų pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, atitiktį naujiems kompetencijos reikalavimams bei prieinamumą gyventojams.

Vykdamas mokyklų tinklo pertvarką Pasvalio rajone siūloma nenaudojamus pastatus panaudoti kaimo bendruomenės reikmėms, gražinti savininkams, parduoti, steigti (plėsti) kultūros centrus. Siūloma steigti ugdymo centrus Deglėnuose, Meškalaulyje, Kiemėnuose, Gulbinėnuose, Nairiuose, Kriklinuose, Girsėduose, Norgėluose, Žilpamūšyje, Jurgėnuose, Švobiškyje.

SPRENDINIAI

Pasvalio rajone veikia 1 profesinio mokymo įstaiga – Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla. Turimas profesinio rengimo įstaigos potencialas turi būti susietas su valstybės ūkio vystymosi prognozėmis bei darbo rinkos paklausa, todėl didinti profesinio mokymo įstaigų rajone nesiūloma, taip pat kaip ir steigti aukštojo mokslo įstaigų.

2.2.3.5. Socialinės infrastruktūros tinklo įgyvendinimo prioritetai

sudaryti prielaidas mokymosi visą gyvenimą sistemos plėtrai,
modernizuoti mokymo bazes,
įkurti ugdymo centrus,
gerinti etninės kultūros apskrityje sklaidos sąlygas,
renovuoti Pasvalio kultūros namus,
priartinti asmens sveikatos priežiūros paslaugas prie gyventojų, sudaryti sąlygas, modernizuotis pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms įstaigoms,
įgyvendinti II sveikatos priežiūros paslaugų restruktūrizacijos etapo numatytus uždavinius,
pagerinti socialinės paramos infrastruktūrą ir socialinių paslaugų kokybę,
įgyvendinti Pasvalio strateginiame plane numatytus socialinės infrastruktūros priemones.

2.2.4. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybės

Rekreacinių teritorijų diferencijavimas, naudojimas ir kryptys bei tvarkymas priklauso nuo šių pagrindinių veiksnių: 1) gamtinės aplinkos išteklių turtingumo, 2) kultūros paveldo turtingumo, 3) esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio, 4) vietos gyventojų ekonominių galimybių, 5) aplinkos sveikumo, 6) aplinkos ekologinio atsparumo, 7) socialinės aplinkos saugumo, 8) rekreacinio aptarnavimo tradicijų.

Pagrindinius rekreacinės aplinkos išteklius sudaro:

- 1) gamtinė aplinka, tinkanti poilsiui (vaizdingas gamtovaizdis, miškai, vandens telkiniai, kiti gamtos ištekliai) bei sveikatos ir darbingumo atstatymui (terapinio pobūdžio gamtinės aplinkos klimatinės savybės, mineraliniai vandenys ir purvas);
- 2) rekreacijos reikmėms tinkantis kultūros paveldas (vertingą kultūros paveldą turintys miestai, miesteliai ir kaimų gyvenvietės bei vietovės, kultūros pažinimo požiūriu vertingi pavieniai objektai bei gyvosios kultūros reiškiniai ir pavyzdžiai);
- 3) specialiai sukurti rekreacinės infrastruktūros objektai (rekreacijai naudojamos poilsio, turizmo, sveikatinimo, pramogų paslaugas teikiančios įstaigos, centrai, trasos).

SPRENDINIAI

Pasvalio savivaldybės turizmo plėtros galimybių studija parodė, kad Pasvalio rajono geografinė padėtis sudaro galimybes turizmo plėtrai rajone, savivaldybės teritorijoje yra gausu turistams patrauklių objektų, tačiau dauguma jų minimaliai pritaikyti lankymui, nesukurta reikalinga infrastruktūra.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, Pasvalio rajono teritorija priskiriama gana žemo ir vidutinio patrauklumo rekreacinių arealų teritorijoms:

- q šia teritorija eina bendrieji tranzitiniai turistų judėjimo keliai, driekiasi Vidurio Lietuvos parkų žiedas;
- q šioje teritorijoje rekomenduojama vystyti pažintinę ir pramoginę rekreaciją, poilsį gamtoje, verslinę ir gydomąją rekreaciją.

Rekreacinis Pasvalio rajono potencialas, priskiriamas mažo ir gana mažo rekreacinio potencialo. Šios kategorijos lemia rajone numatomos rekreacijos plėtros lygmenis, t.y.: galimybę kurti daugiausiai lokalinės svarbos rekreacines sistemas bei pavienius vietinės svarbos objektus.

Rengiant Pasvalio rajono bendrąjį planą buvo analizuoti Panevėžio apskrities teritorijos generalinis planas, Pasvalio rajono savivaldybės strateginis planas, Pasvalio rajono savivaldybės turizmo plėtros galimybių studija, Nacionalinių dviračių trasų specialusis planas, taip pat savivaldybių ir valstybinių parkų turizmo informacijos centrų internete bei specialiuose leidiniuose teikiama informacinė medžiaga.

Panevėžio apskrityje nustatyta aukščiausio rango rekreacinė teritorija - Upytės rekreacinė sritis, apimanti beveik visą vakarinę apskrities teritorijos dalį. Upytės rekreacinę sritį sudaro trys funkciniais ryšiais apibrėžtas rekreacines sistemas formuojantys rekreaciniai rajonai, kurių vienas yra Pasvalio rajonas – apjungiantis Pasvalio ir Joniškėlio rekreacinių resursinių arealų išteklius bei infrastruktūrą.

Kaip lokalius rekreacijos aptarnavimo ir pažintinio turizmo centrus tikslinga vystyti Pasvalį bei Joniškėlį.

Pasvalio rajono teritorijoje yra išskirtos 9 vietinės rekreacinės vietovės.

Didžiosios dalies poilsui gamtoje galimų panaudoti vietovių perspektyva priklauso nuo jų rekreacinės aplinkos kokybės esminio pagerinimo.

Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažintinio, iš esmės tikrojo, turizmo plėtrai rajone, ypač jo svarbiausiose saugomose teritorijose, nes būtent ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį tiek ugdant gimtojo krašto sampratą bei meilę, tiek reprezentuojant rajoną šalies ar tarptautiniame kontekste. Pasvalio rajonas nepriklauso pažintinio turizmo atžvilgiu patraukliausioms teritorijoms europiniame ar pasaulio kontekste, todėl rajonui yra privalomas apgalvotas ir racionalus vietos pažintinio turizmo išteklių naudojimas, inovacijų poreikis, sisteminiiais principais pagrįstas marketingas. Visa tai įpareigoja rajono bendrajame plane teikti

SPRENDINIAI

formuotinių nacionalinės, regioninės bei rajoninės svarbos linijinių rekreacinės infrastruktūros objektų – turistinių trasų – tinklo, galinčio padėti atskleisti šio rajono privalumus, principinį išdėstymą.

Pažintinio turizmo sistema numatyta plėtoti turint tikslą eksponuoti gamtinius bei kultūrinius Pasvalio rajono savitumus, jo kraštovaizdžio vertybes. Turi būti tvarkomi ir eksponuojami pažintinę vertę turintys gamtiniai bei kultūros paveldo objektai, jų grupės, kompleksai, reiškiniai:

Siūlomi šie konkretizuoti sprendiniai:

1. Sklypinių rekreacinės infrastruktūros objektų kūrimo Pasvalio rajone tikslingumo klausimus rekomenduojama spręsti atsižvelgiant į bendrajame plane numatytą vystyti rekreacinių vietovių specifiką:

1.1. Esamose ir numatytose poilsio vietovėse racionalus yra pliažų, miško parkų, svečių namų, poilsio namų, poilsio kaime (kaimo turizmo), restoranų - svetainių, kempingų, stovyklaviečių, sporto aikštelių ar panašių rekreacinės infrastruktūros objektų kūrimas ir palaikymas pagal savivaldybės strateginiame, ir specialiuosiuose planuose šioms teritorijoms numatytą vystymo programą, detalius vietovių planus bei konkrečių investuotojų pasiūlymus.

1.2. Turizmo centruose bei jų artimojoje aplinkoje atsižvelgiant į šių centrų rajoninę svarbą bei savivaldybės strateginiame ar specialiuosiuose planuose numatytą vystymo programą ir konkrečių investuotojų pasiūlymus tikslinga yra palaikyti turizmo informacijos centrus, turizmo kompleksus, viešbučius, motelius, restoranus - svetaines, kempingus, jaunimo nakvynės namus ir kitus panašius rekreacinės infrastruktūros objektus.

2. Palaikytinos Panevėžio ir Biržų rajonuose esančių aeroklubų teikiamos skraidymo sportiniais lėktuvais, tame tarpe apžvalginių skrydžių paslaugos. Tokio pobūdžio sportinės - pramoginės – pažintinės rekreacijos paslaugų plėtra yra perspektyvi ne tik Biržų regioninio parko, bet ir viso Šiaurės Lietuvos karstinio rajono zonoje, tam panaudojant ne tik sportinius lėktuvus, bet ir oro balionus ar kitas skraidymo priemones.

3. Dabartiniu metu ypač sparčiai plečiasi poilsio kaime (kaimo turizmo) paslaugos teikimas, didėja jos paklausa, kasmet vis daugiau kaimo sodybų įsijungia į šios rekreacinės infrastruktūros rūšies oficialiai sertifikuotą tinklą. Dėl savo specifikos – absoliutus privačios iniciatyvos prioritetas bei minėta lokalizavimo laisvė – planavimo dokumentuose, poilsio kaime plėtra negali būti reguliuojama ar reglamentuojama, todėl Pasvalio rajono bendrasis planas teikia tik bendrą principinį palaikymą šio tipo rekreacinės infrastruktūros plėtojimui rajone, pirmiausiai numatytose poilsio vietovėse, prie planuojamų turizmo trasų (Pajiešmeniai).

4. Pasvalio rajono bendrasis planas akcentuoja ne visuotinai žinomus bendruosius tranzitinių turistų judėjimo keliuos, dažniausiai atitinkančius svarbiausias šalies transporto

SPRENDINIAI

magistrales, o prioritetą teikia kryptingam krašto pažinimui tarnaujančios regioninės automobilių, dviračių ir vandens turizmo trasų sistemos formavimui.

5. Regioninės turizmo trasų sistemos pagrindą sudaro sekantys Panevėžio regioną pristatantys autoturizmo bei dviračių turizmo trasų žiedai ar jų atkarpos:

5.1. Autoturizmo trasa „Panevėžio regiono žiedas“ – regioninė autoturizmo trasa maršrutu: Panevėžys – Krekenava – Ramygala – Raguva – Subačius – Kupiškis – Salos – Kamajai – Jūžintai – Kriaunos – Obeliai – Rokiškis – Juodupė – Čedasai – Pandėlys – Papilys – Kvetkai – Pučiakalnė – Nemunėlio Radviliškis – Germaniškis – Juostavičiai – Kirkilai – Biržai – Pabiržė (Likėnai) – **Pasvalys** – **Pumpėnai** – **Pušalotas** – Panevėžys, apjungianti regiono savivaldybių bei turizmo centrus ir leidžianti susipažinti su vaizdingiausiomis bei gamtos ir kultūros vertybėmis išsiskiriančiomis regiono teritorijomis, esamais valstybiniais parkais (Krekenavos, Sartų, Biržų).

5.2. Autoturizmo trasa „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“ – tai regioninis (Šiaulių, Kauno, Panevėžio apskritys) autoturizmo maršrutas atkarpose: Žeimelis (Šiaulių apskritis) Kyburiai – Saločiai – Pabiržė – Biržai – Germaniškis – Nemunėlio Radviliškis – Pučiakalnė – Kvetkai – Papilys – Kupreliškis – Alizava – Kupiškis – Subačius – (Panevėžys) – Pušalotas – Deglėnai – Klovainiai (Šiaulių apskritis).

5.3. Dviračių turizmo trasa „Šiaurės Aukštaitijos žiedas“ – regioninės dviračių turizmo trasos atkarpa, apimanti didžiąją Panevėžio apskrities teritorijos dalį maršrutu: Viešintos (Utenos apskritis) – Šepeta – Kupiškis – Palėvenė – Subačius – Smilgiai – Panevėžys – Paliūniškis – Žalioji giria – Daujėnai – Pasvalys – Pabiržė – Biržai – Pačeriaukštė – Germaniškis – Nemunėlio Radviliškis – Pučiakalnė – Parovėja – Papilys – Pandėlys – Juodupė – Rokiškis – Kamajai – Salos – Svėdasai (Utenos apskritis), apjungianti visus apskrities savivaldybių centrus ir leidžianti susipažinti su vaizdingiausiomis bei gamtos ir kultūros vertybėmis išsiskiriančiomis regiono teritorijomis, išskyrus Krekenavos regioninį parką Panevėžio raj. savivaldybėje ir Sartų regioninį parką Rokiškio raj. savivaldybėje. Regioninė Veloturizmo trasa „Šiaurės Aukštaitijos žiedas“ numatoma kuo mažiau dubliuojant nacionalinių dviračių trasų tinklą.

6. Teikiamas regioninis automobilių ir dviračių turizmo pagrindinių bei trumpinamųjų trasų tinklas ir galimos trasų tamos leidžia papildomai realizuoti po keletą laisvai pasirenkamų vietinio lygmens pažintinių žiedinių maršrutų.

7. Pasvalio rajono teritorijoje praeina LR teritorijos bendrajame plane numatyto nacionalinio reprezentacinio kultūrinio autoturizmo maršruto „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ atkarpa: Žeimelis (Šiaulių apskritis) Kyburiai – Saločiai – Ažuolpamūšė (tąsa Pabiržė – Biržai) – Pasvalys – Joniškėlis – Pakruojis (Šiaulių apskritis).

SPRENDINIAI

8. Per Pasvalio rajoną yra suplanuota nacionalinės svarbos dviračių trasa. Sudarant galimybes panaudoti vietos iniciatyvą ir suteikti naujas galimybes panaudoti siaurojo geležinkelio pylimą (valstybės žemė) siūloma trasa Panevėžys – Joniškėlis – Biržai su atšaka Joniškėlis – Pakruojis – Lygumai – Šiauliai. Įrengus šią trasą, Joniškėlyje rekomenduojama plėtoti specifinę dviračių turizmo infrastruktūrą ir paslaugas, pritaikyti lankymui Lepšynės botaninį draustinį, Niurkonių bažnyčią, varpinę, Joniškėlio bažnyčią, Joniškėlio dvaro pastatus, parką, Mogonių (Šimonių) piliakalnį, Balsių vandens malūną, Pasvalio parką, senąją Pasvalio dalį, paminklą P. Vileišiui, muziejų, informacinį centrą, Ažuolpamūšės ąžuolą, Pajiešmenių parką. Tuo pačiu būtina skatinti apgyvendinimo paslaugų plėtrą Pasvalyje, inicijuoti kaimo turizmo sodybų steigimą Pajiešmeniuose.

9. Panevėžio apskrities generaliniame plane teikiami ir Nacionalinių dviračių trasų specialiajame plane numatytų nacionalinės svarbos dviračių turizmo trasų maršrutai šiose atkarpose: Panevėžys - Bernatoniai – Pušalotas - Joniškėlis (atšaka Gustoniai – Paberžiai – Pasvalys - Kirdonys - Pabiržė – Biržai) – Raudonpamūšis (Šiaulių apskritis).

10. Pasvalio rajono vandens turizmo sistemos pagrindą sudaro vietinės svarbos Mūšos vandens keliai, skiriami vandens turizmui baidarėmis/kanojomis arba lengvomis valtimis.

Siūlomi šie įgyvendinimo prioritetai:

1. Formuojant rekreacinių teritorijų sistemą:

- 1) numatytų naujų turizmo centrų formavimas (Pasvalys, Joniškėlis);
- 2) rekreacinės aplinkos kokybės gerinimas numatytose perspektyvinėse poilsio vietovėse (9 vietovės).

2. Vystant rekreacijos ir turizmo infrastruktūrą:

- 1) reprezentacinių rajoninės svarbos sportinės - pramoginės arba pažintinės - pramoginės rekreacinės infrastruktūros kompleksų (parkų), ženkliai įtakojančių viso rajono turistinį konkurentiškumą, sistemos formavimas;
- 2) numatytų dviračių turizmo nacionalinės, regioninės sistemos trasų ir jų infrastruktūros formavimas;
- 3) poilsio kaime (kaimo turizmo) plėtojimas numatytose poilsio vietovėse;
- 4) Pasvalio rajono strateginiame plane numatytų objektų (Raubonių karšyklos, Vytauto dvaro, smegduobių parko) rekonstrukcija, įrengimas ir pritaikymas turizmo reikmėms.

2.3. Sprendinių poveikio vertinimas

2.3.1. Įvadas

Pasvalio rajono teritorijos bendrojo plano sprendinių poveikio vertinimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 920 patvirtintu „Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu“ (Žin., 2004, Nr. 113-4228).

Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimas – teritorijų planavimo proceso etapas, kurio metu surenkama ir analizuojama informacija, jos pagrindu įvertinimas nustatytais aspektais rengiamo teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo galimas teigiamas ir (ar) neigiamas ilgalaikis ir (ar) trumpalaikis poveikis.

Pagal šį aprašą sprendinių poveikis vertinamas šiais aspektais:

- 1) poveikis teritorijos vystymo darnai;
- 2) poveikis ekonominei aplinkai;
- 3) poveikis socialinei aplinkai;
- 4) poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui.

Visais šiais aspektais vertinamas poveikis kiekvienoje bendrojo plano konkretizuotų sprendinių grupėje laikantis atitinkamo planavimo lygmeniui apibendrinimo.

Priklausomai nuo poveikio stiprumo ir teritorinio masto jo intensyvumas vertinamas septyniais kokybiniais laipsniais (balais):

- o teigiamas – ženklus (+3)
- o teigiamas – vidutinis (+2)
- o teigiamas – nežymus (+1)
- o neišreikštas arba nėra poveikio (0)
- o neigiamas – nežymus (-1)
- o neigiamas – vidutinis (-2)
- o neigiamas – ženklus (-3)

Sprendinių poveikio vertinimo patogumui sudaryta kokybinio vertinimo matrica-lentelė kiekvienai nagrinėjamai temai ir sprendinių grupei. Lentelėje taip pat pateikiamas ir bendras vertinimas, atsižvelgiant į galimą teigiamą ir neigiamą poveikį.

SPRENDINIAI

2.3.2. Pramonės teritorijos

Vertinimas pateikiamas 2.4 lentelėje.

2.4 lentelė. Pramonės teritorijų planavimo sprendinių vertinimas

<i>Poveikis teritorijos vystymo darnai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Pasvalyje ir Joniškėlyje numatyta neužstatytų teritorijų rezervacija apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui vystyti sudarys sąlygas tolygesnei rajono plėtotei. (+2)	(0)	+2
<i>Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
(0)	Pasvalyje ir Joniškėlyje numatyta neužstatytų teritorijų rezervacija apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui galimai neigiamai paveiks gamtinę aplinką ir kraštovaizdį, (-2)	-2
<i>Poveikis socialinei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Pasvalyje ir Joniškėlyje numatyta neužstatytų teritorijų rezervacija apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui turės teigiamą poveikį rajono gyventojų užimtumui. (+2)	(0)	+2

SPRENDINIAI

2.4 lentelės tęsinys

<i>Poveikis ekonominei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis	Bendras vertinimas
+3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	-1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	
Pasvalyje ir Joniškėlyje numatyta neužstatytų teritorijų rezervacija apdirbamajai gamybai ar smulkiam ir vidutiniam verslui ilgalaikiai padidins apdirbamosios gamybos produkcijos apimtį, užtikrins ilgalaikį pramonės vystymą, sumažins skirtumus tarp rajonų. (+3)	 (0)	 +3

2.3.3. Žemės ūkio teritorijos

Vertinimas pateikiamas 2.5 lentelėje.

2.5 lentelė. Žemės ūkio teritorijų planavimo sprendinių vertinimas

<i>Poveikis teritorijos vystymo darnai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis	Bendras vertinimas
+3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	-1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	
1. Bendrojo plano sprendiniai, numatantys žemės ūkio plėtrą, turės įtakos savivaldybės teritorijų specialiųjų planų rengimui ir užtikrins visų ūkio šakų poreikio naudoti žemę optimalų suderinimą. (+2)	 (0)	 +2
2. Vadovaujantis pagal Pasvalio rajono savivaldybės bendrąjį planą parengtomis planavimo sąlygomis ir metodinėmis nuostatomis, šių planavimo dokumentų sprendiniai leis optimizuoti teritorijų, naudotinų žemės ūkio veiklai, miškų ūkio veiklai ir kitai paskirčiai išdėstymą, derinant urbanistinės plėtros poreikius, vertingų žemės ūkio naudmenų ir miškų išsaugojimo bei gamtinio karkaso formavimo reikalavimus. (+2)	 (0)	 +2

SPRENDINIAI

2.5 lentelės tęsinys

<i>Poveikis ekonominei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Bendrojo plano sprendiniai, numatantys žemės ūkio plėtrą, turės ilgalaikės įtakos savivaldybės specialiujų planų rengimui ir užtikrins didesnę ekonominę efektą naudojant žemę. (+3)	1. Dėl sudėtingos planavimo sprendinių realizavimo sistemos ir nepakankamai reglamentuoto (teisės aktuose) valstybės ir ES fondų paramos derinimo su teritorijų planavimo dokumentais laukiamas žemės ūkio gamybos padidėjimas gali būti mažesnis. (-1)	+2
2. Pasvalio rajono savivaldybės planavimo dokumentų sprendiniai leis optimizuoti žemės naudmenų sudėtį kaimo vietovėje ir išsaugoti vertingus žemės ūkio naudmenų ir miškų plotus, taip pat suformuoti konkurencingus ūkius. (+2)	2. Nesant pakankamai finansavimo specialiujų planų rengimui ir įgyvendinimui, galimas neigiamas trumpalaikis poveikis – nebus išauginamas žymus žemės ūkio produkcijos kiekis, taip pat padidės išlaidos apleistos žemės įsavinimui. (-1)	+1
3. Bus sudarytos sąlygos derinti valstybės paramos priemonės žemės ūkio ir kaimo plėtrai su planingu teritorijų tvarkymu, diferencijuojant šias priemones pagal žemės naudojimo intensyvumą ir aplinkos apsaugos poreikius. Pagrindiniai žemės gerinimo darbai ir apleistų žemių grąžinimas žemės ūkio veiklai bus planuojami tik intensyvios žemės ūkio gamybos zonose su potencialiai našiais dirvožemiais. (+1)	(0)	+1
<i>Poveikis socialinei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Pasvalio rajono savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turės teigiamą ilgalaikį poveikį kaimo gyvenamųjų vietovių plėtrai. (+2)	(0)	+2

SPRENDINIAI

2.5 lentelės tęsinys

2. Gyvenamųjų vietovių išdėstymas ir plėtra leis pagerinti kaimo gyventojų aptarnavimo sąlygas. Rekreacinių teritorijų plėtra sudarys geresnes sąlygas kaimo turizmui ir naujų darbo vietų sukūrimui šių vietovių gyventojams. (+2)	(0)	+2
Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Pasvalio rajono savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turės teigiamą ilgalaikį poveikį kaimo kraštovaizdžio formavimui. (+2)	(0)	+2
2. Įgyvendinus teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, bus optimalesnė žemės naudmenų sudėtis. Žemės ūkio naudmenų plotas rajono teritorijoje sumažės iki 90 tūkst. ha, tačiau bus išsaugotos bei pagerintos derlingesnės žemės. Bus planingiau formuojamas kultūrinis kraštovaizdis, lokalizuoti plotai, skirti natūralių biocenozų apsaugai. (+2)	2. Nutolusiose vietovėse kraštovaizdžio estetines savybes pablogins apleisti žemės plotai ir nykstančios sodybos. Šių vietovių pritaikymas miškų ūkio veiklai pareikalaus ilgesnio pereinamojo laikotarpio. (-1)	+1
3. Suderinus planuojamas teritorijos tvarkymo priemones su Žemės ūkio ir kaimo plėtros 2007 – 2013 m. strategijoje numatytais valstybės paramos priemonėmis, padidės natūralių biocenozų plotai, bus užtikrinta vandens telkinių apsauga nuo teršimo žemės ūkio gamybos produktais. Gamtinio karkaso teritorijose ir kitose ekologiškai jautriose teritorijose bus diegiamos tausojančiojo ir ekologinio ūkininkavimo žemdirbystės sistemos. (+2)	(0)	+2

SPRENDINIAI

2.3.4. Socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas

Vertinimas pateikiamas 2.6 lentelėje.

2.6 lentelė. Socialinės infrastruktūros sprendinių vertinimas

<i>Poveikis teritorijos vystymo darnai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje siūlomas švietimo, kultūros, asmens sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų įstaigų tinklas ilgainiui užtikrins esamų teritorijų vystymosi darną (+3)	(0)	+3
<i>Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui jokios įtakos neturės (0)	Socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui jokios įtakos neturės (0)	0
<i>Poveikis socialinei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Subalansuotas socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas ilgainiui pagerins jos pasiekiamumą, užtikrins teikiamų paslaugų kokybę bei pagerins rajono gyventojų gyvenimo kokybę. (+3)	(0)	+3

2.6 lentelės tęsinys

<i>Poveikis ekonominei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
Subalansuotas socialinės infrastruktūros teritorinis tinklas ilgalaikiai įtakos gyvenimo rajono gyventojų kokybės gerinimą (+3)	(0)	+3

2.3.5. Rekreacinių teritorijų vystymas

Vertinimas pateikiamas 2.7 lentelėje.

2.7 lentelė. Rekreacinių teritorijų sprendinių vertinimas

<i>Poveikis teritorijos vystymo darnai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybių skyriuje pateikiami sprendiniai padės rekreacijos ir turizmo plėtojimo politiką geriau integruoti į bendrą rajono vystymo programą ir užtikrins jos ilgalaikį optimalumą bei LR teritorijos bendrojo (generalinio) plano nuostatų įgyvendinimą. (+2)	(0)	+2
2. Rekreacinių teritorijų sistemos skyriuje teikiami sprendiniai padės mokslinius pagrindus sisteminiam rajono teritorijos rekreaciniam naudojimui ir perspektyvoje rajono rekreacinių teritorijų raidą padės integruoti į bendrą kompleksinį ir subalansuotą viso rajono bei šalies vystymą. (+1)	(0)	+1

SPRENDINIAI

2.7 lentelės tęsinys

3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje pateiktų sprendinių realizavimas turės ilgalaikį poveikį, optimizuodamas šio sektoriaus infrastruktūros išdėstymą, įgalins geriau spręsti tarpsektorinės koordinacijos klausimus (+1)	(0)	+1
Poveikis ekonominei aplinkai		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybių skyriuje pateikiami sprendiniai turės ilgalaikį poveikį ir padės objektyviau interpretuoti rajono ekonominės aplinkos potencialą ir teritoriškai optimizuoti rekreacinių investicijų paskirstymą. (+2)	(0)	+2
2. Rekreacinių teritorijų sistemos skyriuje teikiami sprendiniai padės regiono ekonominėje aplinkoje plėtoti numatytas įvairaus rango rekreacines teritorijas, o tai ilgalaikėje perspektyvoje ženkliai sustiprins rekreacijos ir turizmo sektoriaus išvystymą, turizmo centrų bei poilsio vietovių formavimą ir įsisavinimą. (+3)	(-1)	+2
3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių realizavimas ženkliai sustiprins rekreacijos ir turizmo sektoriaus išvystymą rajone, iš esmės pagerins turizmo verslo ir rekreacinių investicijų sąlygas ilgalaikėje perspektyvoje. (+3)	(0)	+3

2.7 lentelės tęsinys

<i>Poveikis socialinei aplinkai</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybių skyriuje pateikiami sprendiniai padės realiau įvertinti rajono socialinės aplinkos raidos potencialą, suteiks ilgalaikę perspektyvą rajono gyventojų užimtumo būklei prognozuoti, kvalifikacijos tobulinimo poreikiui nustatyti. (+2)	(0)	+2
2. Rekreacinių teritorijų sistemos skyriuje pateiktų sprendinių įgyvendinimas turės ilgalaikį poveikį rajono plėtotei ir sudarys sąlygas rajono socialinės aplinkos plėtotei – gerins gyventojų užimtumą, intensyvins kultūrinę raidą, skatins naujų laisvalaikio formų paieškas. (+2)	2. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių realizavimas gali tam tikru mastu prisidėti prie kultūrinės erozijos (tradicinės gyvensenos deviacijos) reiškinių aktyvėjimo. (-1)	+1
3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių realizavimas turės ilgalaikį poveikį ir tiesiogiai gerins bendrąją socialinę regiono būklę, ypač gyventojų užimtumą. (+2)	3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių realizavimas gali tam tikru mastu prisidėti prie kultūrinės erozijos (tradicinės gyvensenos deviacijos) reiškinių aktyvėjimo. (-1)	+1

SPRENDINIAI

2.7 lentelės tęsinys

<i>Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui</i>		
Galimas teigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis +3 - ženklus +2 - vidutinis +1 – nežymus 0 – neišreikštas	Galimas neigiamas (trumpalaikis/ilgalaikis) poveikis -1 - nežymus -2 - vidutinis -3 – ženklus 0 – neišreikštas	Bendras vertinimas
1. Rekreacijos ir turizmo vystymo galimybių skyriuje pateikiami sprendiniai objektyviai įvertindami regiono rekreacinį potencialą įgalins ilgalaikėje perspektyvoje formuoti optimalesnes gamtinės aplinkos ir jos išteklių rekreacinio naudojimo nuostatas. (+2)	(0)	+2
2. Rekreacinių teritorijų sistemos skyriuje pateiktų sprendinių realizavimas skatins rekreacinės gamtinės aplinkos racionalų panaudojimą, reikalingų apsaugos priemonių taikymą, kraštovaizdžio estetinės kokybės palaikymą ir turės ilgalaikį poveikį. (+2)	2. Rekreacinių teritorijų sistemos skyriuje pateiktų sprendinių realizavimas atskirais atvejais gali turėti trumpalaikį neigiamą efektą, susijusį su gamtinės aplinkos ar kraštovaizdžio struktūros pažeidimais. (-1)	+1
3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių įgyvendinimas tam tikru mastu skatins rekreacinės gamtinės aplinkos ekologinio pilnavertiškumo didinimą, gamtos ir kraštovaizdžio vertybių eksponavimą ir pritaikymą lankymui. (+3)	3. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros vystymo skyriuje teikiamų sprendinių realizavimas atskirais atvejais gali turėti trumpalaikį neigiamą efektą, susijusi su grėsmės vertingiems kraštovaizdžio kompleksams padidėjimu, tam tikru gamtinės aplinkos degradavimu dėl statybų, neracionalaus ar per daug intensyvaus teritorijos rekreacinio naudojimo atvejų. (-1)	+2

3. PASVALIO RAJONO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS

3.1. Įvadas

Pasvalio rajono teritorija, būdama gamtiniu – kultūriniu požiūriu vidutiniškai heterogeniška, sudaro galimybes išskirti nevienodo potencialo rekreacines teritorijas (rekreacinius arealus). Rekreacinių teritorijų naudojimo pobūdis, kryptys ir tvarkymas bei diferencijavimas į atskiras priklauso nuo sekančių pagrindinių veiksnių:

- q gamtinės aplinkos išteklių turtingumo,
- q kultūros paveldo turtingumo,
- q esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio,
- q vietos gyventojų ekonominių galimybių,
- q aplinkos sveikumo,
- q aplinkos ekologinio atsparumo,
- q socialinės aplinkos saugumo,
- q rekreacinio aptarnavimo tradicijų.

3.2. Sprendiniai

1. Remiantis aukščiau išvardintais veiksniais Pasvalio rajono teritorijoje išskirti 4 rekreacinių išteklių arealai (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Jų ribas didžiausia dalimi koreguoja gamtinės aplinkos įvairovė ir raiškumas, bei rajono teritorijos kultūrinės aplinkos turtingumas. Skirtingas įvairių veiksnių raiškos pobūdis ir stiprumas teritorijoje, sąlygoja nevienodą rekreacinių arealų patrauklumą (potencialą).

Išskirti rekreaciniai arealai (3.1 lentelė) sudarantys regioninės ir lokalsios svarbos rekreacinių sistemų dalis atitinka tris plėtros potencialo kategorijas: vidutinio, gana mažo ir mažo.

- 1) Pasvalio – Raubonių – Saločių (Nr.1) vidutinio potencialo rekreacinis arealas;
- 2) Girsūdų – Daujėnų – Kirklinių (Nr.2) gana mažo potencialo rekreacinis arealas;
- 3) Vaškų – Joniškėlio – Pušaloto (Nr.3) mažo potencialo rekreacinis arealas;
- 4) Krinčino – Gulbinėnų (Nr. 4) mažo potencialo rekreacinis arealas.

Kiekvienas iš išvardintų Pasvalio rajono teritorijoje lokalizuotų rekreacinių arealų yra Lietuvos Respublikos teritorijos rekreacinių arealų sistemos dalis.

SPRENDINIAI

3.1 lentelė. Rekreacinių arealų charakteristikos

Eil. Nr.	Rekreacinio arealo pavadinimas	Rekreacinio potencialo kategorija	Perspektyvinės plėtros lygmuo	Rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis	Vietos gyventojų ekonominės galimybės	Aptarnavimo tradicijos	Vystytinos rekreacijos rūšys
1.	Pasvalio – Raubonių – Saločių	III	P ₂	- r ₂	- e ₂	- t ₂	2, 1, 4, 5
2.	Girsūdų – Daujėnų – Kirklinių	IV	P ₃	- r ₃	- e ₃	- t ₃	2, 4, 5, 1
3.	Vaškų – Joniškėlio – Pušaloto	V	P ₃	- r ₃	- e ₃	- t ₃	2, 5, 1, 4
4.	Krinčino – Gulbinėnų	V	P ₃	- r ₃	- e ₃	- t ₃	5, 2, 1

INDEKSŲ PAAIŠKINIMAS

Pagrindinius rekreacinės aplinkos išteklius sudaro:

- q gamtinė aplinka, tinkanti poilsiui (miškai, vandens telkiniai, raiškus reljefas, vaizdingas gamtovaizdis, kiti gamtos ištekliai) bei sveikatos ir darbingumo atstatymui (terapinio pobūdžio gamtinės aplinkos klimatinės savybės, mineraliniai vandenys ir purvas);
- q rekreacijos reikmėms tinkantis kultūros paveldas (vertingą kultūros paveldą turintys miestai, miesteliai ir kaimų gyvenvietės bei vietovės, kultūros atžvilgiu vertingi pavieniai objektai bei gyvosios kultūros reiškiniai ir pavyzdžiai).

Rekreacinio arealo potencialas:

I – l. didelis; II – didelis; III – vidutiniškas; IV – gana mažas; V – mažas.

Rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo:

P₁ – aukštas (galimybė plėtoti nacionalinės reikšmės rekreacines sistemas);

P₂ – vidutinis (galimybė plėtoti regioninės reikšmės rekreacines sistemas);

P₃ – žemas (galimybė formuoti lokalinės reikšmės rekreacines sistemas arba kurti pavienius vietinės svarbos rekreacinius objektus).

Vystytinos rekreacijos rūšys*:

1 – poilsis gamtoje; 2 – pažintinė rekreacija; 3 – sportinė rekreacija; 4 – pramoginė rekreacija; 5 – verslinė rekreacija; 6 – gydomoji rekreacija (Rekomenduojamos rekreacijos rūšys aukščiau esančioje lentelėje surašytos pagal svarbą rekreaciniame areale; prioritetinės specializacijos kryptys paryškintos pusjuodžiu šriftu.).

** Rekreacinėse teritorijose įgyvendinama šių rūšių rekreacija:

bendroji rekreacija – tai bendro pobūdžio, jėgas atstatantis žmogaus poilsis gamtoje, nekeliantis papildomų tikslų; pažintinė rekreacija – tai kelionės bei poilsis gamtinėje ar kultūrinėje aplinkoje norint pažinti šią aplinką, jos istoriją, prigimtį, savybes, išplėsti kultūros akiratį;

sportinė rekreacija – tai aktyvi veikla bei poilsis gamtinėje ar dirbtinėje aplinkoje, siekiant kultūros tikslų, skirta fiziniam lavinimuisi;

pramoginė rekreacija – tai poilsis gamtoje ar tam tikslui pritaikytoje dirbtinėje aplinkoje, dalyvaujant įvairaus pobūdžio pramogose;

verslinė rekreacija – tai poilsis gamtoje renkant miško gėrybes, medžiojant, žūklaujant;

gydomoji rekreacija – tai poilsis kurortinėje aplinkoje norint atstatyti ar pagerinti sveikatą.

Rekreacinės plėtros socialinės ekonominės galimybės:

Esamos rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis:

- aukštas – (suformuota kokybiška infrastruktūra) **r1;**
- vidutinis – (tobulintina infrastruktūra) **r2;**
- žemas – (neišvystyta infrastruktūra) **r3.**

Vietos gyventojų ekonominės galimybės:

- didelės (vietos gyventojai ekonominiu atžvilgiu patys pajėgūs plėtoti rekreacinę veiklą ir kurti bei tobulinti rekreacinę infrastruktūrą, be paramos iš šalies) – **e1;**
- vidutiniškos (vietos gyventojų ekonominis pajėgumas plėtoti rekreacinę veiklą vidutiniškas; jie gali kurti rekreacinę infrastruktūrą esant papildančiai galimybei išorinei paramai) – **e2;**
- nedidelės (vietos gyventojai nepajėgūs patys plėtoti rekreacinę veiklą, reikalingas visas ekonominis palaikymas iš šalies) – **e3.**

Rekreacinio aptarnavimo tradicijos:

- raiškios (gyvuoja būdingi papročiai ir vietinės tradicijos) **t1;**
- vidutiniško raiškumo (tradicijos ir papročiai iš dalies prarasti, tačiau gali būti dirbtinai atkurti) **t2;**
- neraiškios (tradicijos ir papročiai nuskurdinti arba neišryškėję) **t3.**

SPRENDINIAI

2. Nustatyti Pasvalio rajono teritorijos rekreacinių išteklių arealų potencialo svarbiausi ypatumai lemiantys jų realaus rekreacinio naudojimo perspektyvą. Brėžinyje pateikiama arealų rekreacinio patrauklumo kategorijos (vidutinis, gana mažas ir mažas), numatomos plėtros lygmenys (regioninis, lokalinis) bei tikslinė specializacija pagal vystytinas prioritetas (brėžinyje pateikto indekso skaitiklyje) ir šalutines (brėžinyje pateikto indekso vardiklyje) rekreacijos rūšis (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“).

3. Rekreacijos plėtros teritorinėje sistemoje svarbią vietą užima rekreacijos aptarnavimo centrai. Pasvalio rajono teritorijoje išskirtų vietinės (lokalių) rekreacijos aptarnavimo centrų sistemą sudaro visa eilė rajono gyvenamųjų vietovių, kurios rajono savivaldybės bendrojo plano infrastruktūros plėtros dalyje atitinka B (Pasvalys) ir C ir D kategorijos urbanistinio karkaso centrus (Joniškėlis, Pumpėnai, Saločiai, brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Pagal perspektyvinę rekreacijos aptarnavimo centrų specializaciją Pasvalio rajono teritorijoje gyvenamosios vietovės diferencijuojamos į:

- q bendrojo turizmo - teikiamos bendrosios specialių papildomų tikslų nekeliančias paslaugas (maitinimas, apgyvendinimas);
- q pažintinio turizmo – teikiamas platesnis, su vietos gamtine ir kultūrine aplinka suderintų paslaugų spektras (maitinimas, apgyvendinimas, informacija apie vietos gamtine ir kultūrine aplinka, ekskursijų organizavimas);
- q poilsinio turizmo (poilsio gamtoje) – teikiamos bendrosios ir kai kurios specializuoto paslaugos (maitinimas, apgyvendinimas, poilsio ir pramogų organizavimas, poilsiui ir pramogoms skirto inventoriaus nuoma).

4. Didžioji dalis Pasvalio rajone numatytų vystyti rekreacinio aptarnavimo centrų yra difunkcinio pobūdžio, jungia 2 rekreacinės specializacijos kryptis. (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Rekreacinių specializacijų svarba vietinės reikšmės rekreacijos aptarnavimo centruose gali būti labai nevienoda. Tai atsispindi jų ženklime. Brėžinyje apskritimo viršutinė pusė nurodo pagrindinę vystytiną gyvenvietės rekreacijos aptarnavimo kryptį, apatinė – šalutines ar galimas alternatyvias rekreacijos aptarnavimo kryptį ar kryptis.

5. Pasvalio rajono teritorijos dalyse (šiaurės rytinė ir pietrytinė) kur, lyginant su kita teritorijos dalimi yra gausiau rekreacinių išteklių, tikslinga orientotis į pažintinės rekreacijos vystymą, šios krypties poreikiams pritaikant esamas gyvenamąsias vietas. Pirmiausia būtina orientotis į tas vietas, kurios yra greta pagrindinių, didelį rekreacinį potencialą turinčių, poilsinės rekreacijos objektų (saugomos teritorijos ar jų dalių) bei šalia tarptautinių, nacionalinių, regioninių ir lokalių turistinių trasų (Pasvalys, Joniškėlis, Saločiai).

SPRENDINIAI

6. Padidintą dėmesį Pasvalio rajono teritorijoje reikėtų skirti pažintinio turizmo, kuris apima tiek gamtinį tiek kultūrinį Pasvalio rajono teritorijos pažinimo aspektus, plėtrai ir vystymui (pėsčiųjų, dviračių ir auto turistinių trasų apjungiančių didžiausios vertės gamtinius ir kultūrinius Pasvalio rajono objektus, įrengimui bei populiarinimui), nes ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos žmogaus tautinį identitetą ir reprezentuoja rajono teritoriją respublikiniu ir tarptautiniu mastu. Tam būtinas racionalus esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių panaudojimas.

7. Pažintinio turizmo sistema plėtotina pirmiausiai siekiant atskleisti Pasvalio krašto kaip vienos iš šiaurės Lietuvos regiono dalių gamtinius bei kultūrinius savitumus. Taip pat būtina išryškinti ir eksponuoti rajono teritorijos gamtinės ir kultūrinės aplinkos tipiškus ar unikalius objektus pasižyminčius savitais bruožais (požeminio karsto raiškos požymius). Į Pasvalio rajono pažintinio turizmo sistemą įtraukiami, tvarkomi ir eksponuojami šie pažintinę vertę turintys gamtiniai bei kultūriniai objektai, jų grupės bei kompleksai ar reiškiniai:

- q Lietuvos valstybingumo istoriją atspindintys faktai, vietovės, paminklai, ir kt.;
- q tipiški bei unikalūs gamtiniai bei kultūriniai objektai ar kraštovaizdžio kompleksai;
- q gyvosios etnokultūros bei moderniosios kultūros židiniai, faktai bei reiškiniai;
- q saugomo gamtos ir kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo būdai.

8. Be bendrųjų tranzitinių turistinių judėjimo kelių, dažniausiai atitinkančių svarbiausius autotransporto judėjimo kelių, pažintinio turizmo sistemą Pasvalio rajone formuoja prioritetinių nacionalinės svarbos specializuoto pažintinio turizmo trasų sistemos (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“), kurios dalys (kai kurios turistinių trasų atkarpos) patenka į Pasvalio rajono teritoriją:

- q dalis nacionalinio reprezentacinio kultūrinio turizmo maršruto „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“;
- q dalis regioninio gamtinio - kultūrinio pobūdžio valstybinio parko „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“.

9. Greta nacionalinės svarbos turistinių trasų, kurių dalys patenka į Pasvalio rajono teritoriją, pateikiama savarankiška regioninės ir vietinės svarbos pažintinė turistų judėjimo kelių sistema kurią sudaro:

- 1) „Pasvalio kraštas“ skirtas Pasvalio rajono gamtinių ir kultūrinių savitumų bei vertybių reprezentavimui ir pažinimui,
- 2) „Pasvalio rajono vandens keliai“ Mūšos (skirtos valčių turizmui), Lėvens bei Pyvesos (skirtų baidarių turizmo vystymui) upių (rajo teritorijoje esančiose atkarpose) pakrančių gamtinių bei kultūrinių vertybių pažinimui.

SPRENDINIAI

10. Konservaciniu (įvairovės apsaugos) atžvilgiu vertingiausi kraštovaizdžio kompleksai Pasvalio rajone, kuriems reikalingas ypatingas dėmesys, yra:

- q unikalus rajono teritorijos dalyje požeminio karsto procesų performuotas paviršius;
- q gana raiškūs Mūšos ir jo pagrindinių intakų slėniai,
- q vertingų kultūros paveldo objektų sankaupos arealai.

11. Ypač saugomų teritorijų sistema (rezervatai, draustiniai, valstybiniai parkai) Pasvalio rajone apima 1,96% teritorijos. Tai daugiau kaip 5 kartus mažiau už Lietuvos Respublikos vidurkį. Tolimesnėje integruoto gamtos ir kultūros paveldo apsaugoje Pasvalio rajone numatomos ypač saugomų teritorijų tinklo optimizavimo bei papildymo kryptys:

- 1) nedidelių rezervatinių apyubių, skirtų miško tipų etalonų (kertinių buveinių) išsaugojimui, tinklo sukūrimas;
- 2) botaninių bei zoologinių draustinių tinklo optimizavimas ES direktyvų pagrindu;
- 3) specializuotų kultūrinių draustinių tinklo suformavimas;
- 4) Savivaldybės draustinių steigimas gamtiniu ir kultūriniu požiūriu vertingose teritorijose.

4. ŽEMĖS NAUDOJIMAS

4.1. Planuojamos veiklos prioritetai

Prioritetine žemės naudotojų veikla rajono teritorijoje išlieka žemės ūkis ir miškų ūkis. Kitai veiklai žemės plotus numatoma panaudoti esant poreikiui plėsti užstatymui reikalingus plotus, eksploatuoti naudingąsias iškasenas, saugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus. Šioms veiklos sritims reikalingų žemės plotų tarpusavio proporcių dinamika parodyta 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. Pasvalio rajono žemės plotų tarpusavio proporcių dinamika

Pagrindinė žemės paskirtis	tikslinė naudojimo	Metai		Pokyčiai per 5 metus	Prognozė 2016 metais	Pokyčiai per 10 metų
		2001 01 01	2006 01 01			
Žemės ūkio		79,7	79,7	-	78,4	-1,3
Miškų ūkio		16,1	16,2	+0,1	17,3	+1,1
Vandens ūkio		0,5	0,5	-	0,5	-
Konservacinė		-	-	-	-	-
Kita		3,7	3,6	-0,1	3,8	+0,2
Iš viso		100	100	x	100	x

*Pastaba: priskirta tik valstybinėje žemėje esančios upės, ežerai ir tvenkiniai.

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu Pasvalio rajone numatomi žemės plotai: žemės ūkio paskirties žemės – 101 tūkst. ha, miškų ūkio paskirties žemės – apie 22 tūkst. ha, vandens ūkio paskirties žemės – apie 0,6 tūkst. ha, konservacinės paskirties žemės – apie 0,1 tūkst. ha ir kitos paskirties žemės – apie 5 tūkst. ha.

Bendrojo plano Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties pakeitimai pažymėti tik didesniems žemės plotams. Kita esamo žemės naudojimo transformacija bus sprendžiama teisės aktų nustatyta tvarka išduodant leidimus miško įveisimui ar rengiant detaliuosius planus ir jų pagrindu pakeičiant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis iš žemės ūkio į kitą paskirtį gali būti keičiama:

1) kompaktiškai užstatytose gyvenvietėse ir žemės sklypuose, įeinančiuose į **Už** zoną – pagal parengtus detaliuosius planus. Jeigu išduodant planavimo sąlygas nustatomas poreikis turėti specialųjį planą inžinerinės infrastruktūros objektų ir komunikacijų išdėstymui, prieš rengiant detalųjį planą turi būti parengtas specialusis planas;

SPRENDINIAI

2) esamose sodybose, suformavus namų valdų žemės sklypus – visoje savivaldybės teritorijoje;

3) žemės sklypuose, suformuotuose prie esamų ūkinės-komercinės paskirties pastatų – visoje savivaldybės teritorijoje;

4) žemės sklypuose, suformuotuose ūkinės-komercinės ne žemės ūkio paskirties pastatų statybai – vietose, kur tai numato specialieji planai ir jų pagrindu parengti detalieji planai.

Miškų ūkio paskirties žemės didėjimas numatytas dėl miško įveisimo, gavus leidimą, arba apleistų žemės ūkio naudmenų ir kitų naudmenų savaiminio apaugimo mišku.

Kitos paskirties žemės plotų didėjimas numatytas dėl Pasvalio ir Joniškėlio miestų bei perspektyvių vietinės reikšmės centrų (*c* ir *d* kategorijų gyvenamųjų vietovių) plėtros, ūkinės-komercinės paskirties pastatų statybos, naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimo, vietinės reikšmės kelių tinklo sutvarkymo, juos išjungiant iš žemės ūkio ar miškų ūkio paskirties žemės.

Bendrojo plano brėžiniuose pažymėtos kitos paskirties naudojimui skirtos teritorijos turi teritorijų, rezervuojamų visuomenės poreikiams, statusą. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, šioms teritorijoms turi būti rengiami specialieji planai (esant reikalui) ir detalieji planai arba statinių techniniai projektai (visais atvejais). Po to žemė, numatyta valstybinės reikšmės automobilių kelių, kitų statinių ar valstybinės svarbos objektų statybai, gali būti paimta visuomenės poreikiams iš savininkų ir panaudota suplanuotiems tikslams įgyvendinti.

4.2. Teritorijos funkcinis zonavimas

4.2.1. Zonavimo pagrindai

Bendrajame plane, planuojant detalesnį teritorijos tvarkymą, siekiama geresnio žemės gamtinių ir ūkinio savybių panaudojimo, taip pat natūralių kraštovaizdžio apsaugos. Teritorijos funkcinio zonavimo pagrindas:

- 1) esamos būklės įvertinimas racionalaus žemės naudojimo ir aplinkosaugos požiūriu;
- 2) dirvožemių tipų, granulimetrinės sudėties ir melioracinės būklės analizė;
- 3) miškotvarkos duomenų analizė;
- 4) urbanistinės plėtros poveikio ir gyvenamosios, visuomeninės, ūkinės paskirties statinių racionalaus išdėstymo poreikis;
- 5) gamtinio karkaso formavimo ypatumų įvertinimas.

4.2.2. Bendrasis teritorijos zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje rajono savivaldybės teritorija suskirstyta pagal vyraujančią pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Bendrojo plano sprendiniai pagrįsti šiomis nuostatomis:

1. Bendrajame plane nurodytos urbanistinės plėtros teritorijos, kurių naudojimas ne žemės ūkio ar miškų ūkio veiklai galimas tik jose parengus detaliuosius planus (miestų ir miestelių užstatymui skirti plotai, miestų, perspektyvių gyvenamųjų vietovių ir rekreacinių teritorijų įtakos zonos).

2. Bendrajame plane numatyta keisti žemės plotų pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtis, turi būti įrašoma išduodant planavimo sąlygas šių teritorijų specialiųjų ir detaliųjų planų rengimui.

3. Bendrajame plane nenumatomi keisti žemės plotai turi būti naudojami pagal teritorijų planavimo dokumentuose nustatytą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį; šios sąlygos įrašytos žemės sklypų Nekilnojamojo turto kadastro duomenyse.

4.2.3. Žemės ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje žemės ūkio veiklos prioritetą turinčios agrarinės teritorijos suskirstytos į šias zonas:

I. Perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zona. (I – Už). Jai priskiriamos teritorijos aplink šias vietas: Pasvalio ir Joniškėlio miestus; Daujėnų, Krinčino, Kriklinių, Pumpėnų, Pušaloto, Saločių ir Vaškų miestelius; Girsūdų, Kiemėnų, Namišių, Raubonių ir Kalno kaimus. Šios zonos arealuose prioritetas teikiamas gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai. Gyvenamųjų ir kitų pastatų statybai galima rengti detaliuosius planus, tačiau prieš tai, planavimo sąlygas išduodančių institucijų reikalavimu, turi būti rengiami specialieji planai inžinerinės infrastruktūros objektų išdėstymui. Žemės ūkio veikla šioje zonoje turi būti plėtojama orientuojant ūkinius subjektus kurti nedidelio ploto, bet intensyvios gamybos ūkius, kurie specializuotųsi miestų ir miestelių gyventojų poreikių tenkinimui.

I. Intensyvaus žemės ūkio su prioritetine augalininkystės specializacija zona. (II – LGa). Jai priskirta didžioji Pasvalio rajono teritorijos dalis. Vyrauja nusausintos aukštos ūkinės vertės ariamos žemės (vidutinis našumo balas zonoje – apie 55). Dėl vertingų dirvožemių ir nerūgščių dirvų ši teritorija tinkamiausia naudoti pagal tradiciškai vystomą ūkių specializaciją. Tai – dirvai reiklių žemės ūkio augalų auginimas pardavimui (kviečiai, miežiai, cukriniai runkeliai, linai, rapsai) bei javų auginimas pašariniams grūdams (daugiausia kiaulininkystės poreikiams tenkinti). Pagalbinės gamybos šakos (kiaulininkystė, pienininkystė ir kt.) gali būti vystomos tik

SPRENDINIAI

dėl sėjomainose būtinų auginti neprekinį žemės ūkio pasėlių ir ūkiuose išauginamų pašarų pagrindu.

III. Intensyvaus žemės ūkio su prioritetine augalininkystės – galvijininkystės specializacija zona. (III – Ga-g). Į zoną įeina pietinė rajono teritorijos dalis Pasvalio – Pušaloto – Pumpėnų – Kriklinių ruože. Zonoje vyrauja karbonatingieji ir paprastieji sekiai glėjiški išplautžemiai, taip pat – sekiai glėjiški rudžemiai; įvairesnės reljefo formos, pažemėjimuose ir įlomėse daugiau pievų ir ganyklų. Vidutinis žemės našumo balas – 45 – 50. Rekomenduojamos ūkininkavimo sistemos susietos su geresniu dirvožemių panaudojimu: laikant pievas ir ganyklas bei auginant daugiamečių žoles, dalis augalininkystės produkcijos turi būti skirta pieno – mėsos galvijininkystei bei kiaulininkystei vystyti. Specializuotos augalininkystės šakos – rapsų, linų, kviečių auginimas.

IV. Tausojamojo ūkininkavimo zona. (IV – Gek). Jai priskirtos gamtinio karkaso teritorijos su žemės ūkio veiklai išvartais plotais bei juose įsiterpusiais miškais. Pagrindiniai zonos plotai išsidėsto Natura 2000 teritorijoje Grūžių – Tetirvinių – Žilpamūšio ruože, rytinėje rajono dalyje ir Pyvesos hidrografinio draustinio zonoje. Atsižvelgiant į specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, šioje zonoje pagrindine veikla laikytinas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas. Valstybės rėmimo priemonėmis turėtų būti skatinama pieno – mėsos galvijininkystės specializacija. Dalis nepatogių naudoti žemės ūkiui plotų rekomenduojama apsodinti mišku.

Gyvenamoji statyba II – IV zonose numatoma koncentruoti perspektyviose gyvenvietėse, pagal joms parengtus detaliuosius planus. Kitose teritorijose detaliųjų planų rengimas gamybinių objektų statybai bei gyvenamajai statybai nenumatomas. Išskaidyta individuali statyba galima tik esamose sodybose ir nustatyta tvarka parinktose vietose ūkininkų sodybų bei žemės ūkio veiklai reikalingų gamybinių pastatų statybai.

Teritorijose, kuriose, numatomas intensyvus žemės ūkis, žemės ūkio gamybos specializavimas vyks atsižvelgiant į dirvožemių savybes, produkcijos perdirbimo įmonių išsidėstymą ir ekonomines sąlygas. Nausinti pelkėtų dirvožemių plotai naudotini pašarų gamybai, aprūpinant ūkius, auginančius galvijus, žaliaisiais ir stambiaisiais pašarais.

Teritorijose su rekomenduojama intensyvia žemės ūkio veikla gamyba bus efektyvi tik pasiekus atitinkamus jos pajėgumus ir sustambinus ūkių žemėvaldas. Perspektyvių ūkių dydžiai priklauso nuo jų verslo planuose numatytų gamybos apimčių. Esant tradiciniam ūkininkavimui, siektinas ūkininko ūkio dydis turi būti ne mažesnis nei rekomenduojamas: augalininkystės specializacijos ūkiuose, taip pat kiaulių auginimui specializuotuose ūkiuose – 100 ha žemės ūkio naudmenų, mišrios gyvulininkystės – augalininkystės specializacijos ūkiuose – 40 ha žemės ūkio naudmenų.

SPRENDINIAI

IV zonoje numatoma žemės ūkio veikla, derinant auginamus pasėlius prie dirvožemių savybių ir laikantis tausojamajam arba ekologiniam ūkininkavimui nustatytų reikalavimų: saugoti dirvožemius nuo vandens ir vėjo erozijos, saugoti požeminius vandenis, saugoti paviršinius vandenis nuo užteršimo, laikytis nustatytos pasėlių struktūros ar nustatytų trąšų ir chemikalų normų. Šioje zonoje tikslinga plėsti ūkius iki rekomenduojamo gyvulininkystės specializacijos ūkių dydžio – ne mažiau kaip 40 ha žemės ūkio naudmenų. Žemės ūkio veiklos subjektų pajamas palaikys ES fondų ir valstybės biudžeto mokamos tiesioginės išmokos už žemės ūkio naudmenas ir pasėlius, o ekologinę produkciją auginančiuose ūkiuose – parama ekologinių ūkių kūrimui. Mišku apsodinti tikslinga tik smulkius, nepatogius mechanizuotai įdirbti žemės sklypus, neturinčius gero privažiavimo.

4.2.4. Miškų ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje miškų ūkio paskirties žemė suskirstyta į žemę, kuriai yra nustatyti aplinkosaugos apribojimai, ir kitą žemę.

Pirmajai zonai priskirta: ekosistemų apsaugos miškai (II A miškų grupė) – draustiniai miškai, (II B miškų grupė) – miško parkų miškai bei rekreaciniai miško sklypai; apsauginiai miškai (III miškų grupė) – kiti draustiniuose esantys miškai, valstybinių parkų apsauginių zonų miškai, laukų apsauginiai miškai, vandens telkinių apsaugos zonų miškai ir kt. Antrajai zonai priskirti ūkiniai miškai (IV miškų grupė), užimantys apie 88 proc. visų miškų.

Numatomi naujai įveisti miškai pagal savo funkcijas priskirtini tai zonai ar miškų grupei, kuriai priskirti greta esantys miškai. Rekomenduotina, kad pirmaeilis miško sodinimas būtų planuojamas laukų apsauginiuose miškuose ir vandens telkinių apsaugos zonų miškuose.

Miškų ūkio paskirties žemė bendrajame plane išskirta į ūkinius miškus ir apsaugines funkcijas turinčius miškus.

Miško žemės naudojimo perspektyvos atitinka miškotvarkos planavimo dokumentuose išskeltus uždavinius: miškų plotų padidinimas, daugiatislo miškų naudojimo skatinimas, miškų stabilumo išsaugojimas, miško funkcijų, saugant vandenį ir dirvožemį, užtikrinimas, iškirstų miškų atkūrimas, miškų rūšinės įvairovės išlaikymas.

Iš viso Pasvalio rajone per 10 metų miškų plotus galima padidinti apie 1,6 tūkst. ha, iš jų 1 tūkst. ha dėl miško įveisimo reikultivuojamuose plotuose, apleistose žemės ūkio naudmenose ir kitose mažo našumo žemės ūkio naudmenose. Bendras rajono miškingumas padidės nuo 16,6 proc. iki 17,6 proc. Numatomas miškų įveisimas žemės ūkio paskirties žemėje leis padidinti ne tik ūkinių miškų plotus, bet ir ekosistemų apsaugos bei apsauginių miškų (draustinių, valstybinių parkų apsaugos zonų, laukų apsauginių, vandens telkinių apsaugos zonų) miškų plotus.

SPRENDINIAI

Intensyvi miškų ūkio veikla numatoma arealuose, kur vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai. Kitoje miškų ūkio paskirties žemėje numatomas tausojamasis ūkininkavimas. Miškų ūkio veiklai priskirtas teritorijas tvarkyti pagal miškų tvarkymo schemas ir vidinės miškotvarkos projektus.

4.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra**4.3.1. Žemės ūkio vystymas**

Bendrajame plane žemės ūkio vystymui sudaromos sąlygos:

1. Nustatytos žemės ūkio paskirties žemės perspektyvinės ribos. Šiais bendrojo plano sprendiniais (Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje) privalo vadovautis kitų žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengėjai.

2. Numatomas orientacinis žemės plotas žemės ūkio veiklai: iš 95,6 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų liks apie 90 tūkst. ha (pagal 2003 m. žemės ūkio surašymo duomenis apskaityta 75,2 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų, 2006 m. deklaruota 80,2 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų). Iš apleistų 15,4 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų 9 tūkst. ha bus grąžinta žemės ūkio veiklai, įsavinant melioracinėms priemonėms, apie 0,5 -1 tūkst. ha bus panaudota ne žemės ūkio ir miškų ūkio veiklai ir apie 6 tūkst. ha bus apsodinta mišku arba savaime apaugs miškais, medžių ir krūmų augalija bei pavirs pelkėmis.

3. Nustatytos rekomenduojamos žemės ūkio veiklos zonos (funkcinės zonos), atsižvelgiant į geriausią dirvožemių savybių panaudojimą, žemės ūkio gamybos efektyvumą ir gamtos išteklių apsaugą. Rekomenduojama intensyvios žemės ūkio veiklos zonos plėtoti prekinę žemės ūkio gamybą ir siekti ūkio dydžio, ne mažesnio nei numatyta žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymu Nr.3D-269 patvirtintose rekomendacijose. Rekomenduojami minimalūs racionalios žemėvaldos plotai tam tikros specializacijos ūkiams (tradicinio ūkininkavimo mišrios augalininkystės-gyvulininkystės specializacijos ūkiuose – 40 ha žemės ūkio naudmenų, kiaulininkystės specializacijos arba vien augalininkystės specializacijos ūkiuose – 100 ha žemės ūkio naudmenų). Rekomenduojamą žemės naudojimą tikslinga skatinti valstybės paramos priemonėmis, jas diferencijuojant taip, kad prioritetas teikti paramą taikytinas veiklai, atitinkančiai zonos ypatumams (jeigu to nedraudžia ES reglamentai ir direktyvos). Prioritetinės valstybės paramos priemonės turėtų būti:

1) labai geros ir geros ūkinės vertės žemėse – investicijos į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimas, ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos, žemės ūkio vandentvarka, žemės sklypų perskirstymas;

SPRENDINIAI

2) žemėse, įeinančiose į saugomų teritorijų ribas, priklausomai nuo jų naudojimo intensyvumo: ekologinio ūkininkavimo programa, kraštovaizdžio tvarkymo programa, vietovės su aplinkosaugos apribojimais, standartų laikymasis (Nitratų direktyva).

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui žemės ūkio paskirties žemėje reikalinga rengti kaimo plėtros žemėtvarkos projektus (jų atmainą – atskirų seniūnijų kompleksinius žemės ūkio ir kaimo plėtros projektus) ir žemės konsolidacijos projektus. Pagrindiniai šių žemėtvarkos teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, turintys ilgalaikes pasekmes ir būtini spręsti įvertinant svarbiausius žemės ūkio gamybos plėtrą bei kaimo kraštovaizdžio formavimą įtakančius veiksnius:

1. Vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymas.
2. Stambiųjų ūkių centrų išdėstymas bei gamybos apimčių juose nustatymas.
3. Sausinimo sistemų remonto ar rekonstrukcijos poreikio nustatymas.
4. Miško želdinių detalesnio išdėstymo ir jų funkcijų nustatymas.
5. Žemės ūkio naudmenų laukų masių, tinkamų naudoti tam tikroms augalų grupėms, formavimas.
6. Žemės gerinimo priemonių suplanavimas.
7. Natūralių kraštovaizdžių, dirvožemio ir vandens apsaugos priemonių suplanavimas.

4.3.2. Miškų ūkio vystymas

Miškų ūkio veiklą numatoma vystyti miškų ūkio paskirties žemėje, taip pat miškuose, esančiuose žemės ūkio paskirties žemėje. Bendrą miškų plotą numatoma padidinti nuo 21,4 tūkst. ha 2006 m. iki 23 tūkst. ha 2015 -2020 metais.

Miškų ūkis Pasvalio rajone turi būti plėtojamas laikantis Lietuvos miškų ūkio politikos nuostatų, iš kurių pažymėtinos:

- 1) miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas;
- 2) racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas ir auginamos medienos kokybės gerinimas;
- 3) miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas;
- 4) miško ekosistemų tvarumo užtikrinimas;
- 5) biologinės įvairovės išsaugojimas bei miškų sveikatingumo gerinimas;
- 6) visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas;
- 7) valstybinio ir privataus miškų ūkio plėtra bendrosios kaimo plėtros kontekste.

Bendrojo plano sprendinius įgyvendinantys bei miškų ūkio paskirties žemės ir miškų naudojimą planuojantys dokumentai – miškų tvarkymo schemas ir vidinės miškotvarkos projektai. Jų rengimas, tikslinimas ir įgyvendinimas numatomas teisės aktų nustatyta tvarka.

4.4. Teritorijos naudojimo reglamentai

Žmogaus ūkinės ir kitos veiklos, susijusios su žemės (teritorijos) naudojimu reglamentavimas pagal bendrąjį planą pasireiškia privalomų sąlygų nustatymu specialiesiems ir detaliesiems planams. Išduodama planavimo sąlygas, bendrojo plano organizatorius (savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius) turi nustatyti sąlygas derinti teritorijų planavimo dokumentą su bendrojo plano sprendiniais, užfiksuotais savivaldybės tarybos nutarime dėl bendrojo plano patvirtinimo. Be to, turi būti vadovaujamasi įstatymų ir Vyriausybės nutarimų nuostatomis. Svarbiausios privalomo ir rekomendacinio pobūdžio planavimo sąlygos:

1. Žemės ūkio paskirties žemėje esančios žemės ūkio naudmenos ir žemė su veikiančiais melioracijos įrenginiais turi būti saugoma nuo jų ploto sumažėjimo vadovaujantis Žemės įstatymo 22 straipsnio nuostata: „Ariamoji žemė, kurios dirvožemio našumas didesnis už vidutinį šalyje taip pat žemė, kurioje yra eksploatuojamos melioracijos sistemos, turi būti naudojama taip, kad nesumažėtų jų plotas, išskyrus ekologiškai nuskurdintose gamtinio karkaso teritorijose, ir nepablogėtų dirvožemio savybės“. Gamtinio karkaso teritorijos pažymėtos žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje, tačiau kurios iš jų yra nuskurdintos, gali būti nustatyta tik pagal Aplinkos ministerijos parengtus teisės aktus, atitinkamais skaičiavimais įrodžius, jog šiose teritorijose miškų ir kitų natūralių biocenozų plotas neužtikrina vietovės ekologinio stabilumo.

2. Gamtinio karkaso teritorijose ūkinė veikla ribojama vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 6 dalies nuostatomis: „Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus“. Siekiant suderinti aplinkosauginius ir racionalaus žemės naudojimo reikalavimus, visose zonose išskirti jų pozonai, arba teritorijos dalys, priskirtos gamtiniam karkasui. Šiuose pozonuose rekomenduojamas tausojamasis ūkininkavimas ir ekologinės įvairovės didinimas: įveisiant mišką žemės ūkiui mažiau tinkamuose plotuose, formuojant smulkesnius pasėlių plotus, didinant daugiamečių ir kitų žiemojančių augalų plotus, derinant gyvulininkystės ir augalininkystės specializuotas ūkio šakas.

3. Rekomendacijos kraštovaizdžio tvarkymui, nepažeidžiant gamtinio karkaso formavimo principų, pateiktos Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinyje. Rajono teritorijoje galimas statybas pagal Bendrojo plano sprendinius apibrėžia Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentai, o kraštovaizdžio tvarkymo reglamentų brėžinys yra tik rekomendacinio pobūdžio, reikalingas

SPRENDINIAI

rengiant planavimo sąlygas melioracijos darbams, miško želdinių išdėstymui, statinių išdėstymo tankumui ir kt.

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje nustatytose funkcinėse zonose reglamentuojama veikla pateikta 4.2 lentelėje.

4.2 lentelė. Žemės naudojimo funkciniai prioritetai ir veiklos reglamentavimas

Zonos Nr.	Funkciniai prioritetai	Reglamentuojama veikla
II - LGa, III –Ga-g	Intensyvi žemės ūkio veikla teritorijose su labai geros ir geros ūkinės vertės dirvožemiais	Skatinama augalininkystės specializacijos, taip pat mišrios specializacijos ūkių plėtra, derinant gyvulių auginimą su prekinės augalininkystės produkcijos gamyba.
IV - Gek	Tausojamasis žemės ūkis: - saugomose teritorijose	Veiklą reglamentuoja Saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Skatinamas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas
IV - Gek	- gamtinio karkaso teritorijose	
I - Už	Intensyvi žemės ūkio veikla perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos zonose .	Skatinamas intensyvus specializuotas ūkininkavimas miestų ir miestelių gyventojų poreikiams tenkinti. Leidžiama žemės ūkio veiklos konversija į kitą veiklą, pakeitus pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį į kitą paskirtį, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

4.5. Gyvenamųjų vietovių ir rekreacinių teritorijų plėtra

Bendrajame plane numatytos teritorijos gyvenamųjų ir rekreacinių vietovių plėtrai – jose turi būti leidžiama rengti detaliuosius planus, numatančius gyvenamąją statybą, taip pat rekreacinę ir kitą statybą. Kitose žemės ūkio paskirties teritorijose galima tik ūkininkų sodybų ir kitų žemės ūkio statinių statyba teisės aktų nustatyta tvarka.

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje pažymėtose II ir III zonose nustatomi veiklos prioritetai - žemės ūkio veiklai, leidžiant statyti gyvenamuosius namus ir rekreacinės paskirties statinius.

Gyvenamųjų namų statyba galima:

- 1) pagal parengtus detaliuosius planus - II ir III zonose, taip pat kompaktiško užstatymo gyvenamosiose vietovėse;
- 2) esamose sodybose – vietoje buvusio gyvenamojo namo;
- 3) kitose vietovėse - parinktose ūkininko sodybai vietose. Tai – privačios žemės sklypai, priklausantys Ūkininko ūkį įregistravusiems ir realiai ūkininkaujantiems asmenims, esant poreikiui statyti gyvenamąjį namą ir žemės ūkio veiklai reikalingus ūkinius pastatus.

Statybų reglamentai pateikti 4.3 lentelėje.

4.3 lentelė. Atskirų teritorijų statybos sąlygos

Zonos apibūdinimas	Pastatų statybos sąlygos
1	2
Pasvalio ir Joniškėlio miestai	Statyba galima miestų planavimo dokumentuose numatytose teritorijose, skirtose gyvenamosioms, pramonės ir sandėliavimo objektų, komercinės paskirties ir smulkaus verslo, rekreacinių objektų išdėstymui. Žemės ir statinių paskirtis turi atitikti detaliuose planuose nustatytą žemės naudojimo būdą ir pobūdį.
Perspektyvios kaimo gyvenamosios vietovės	Statyba galima pagal šių gyvenamųjų vietovių specialiuosiuose ir detaliuose planuose nustatytą žemės naudojimo būdą ir pobūdį. Parengus detaliuosius planus, galimas žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitą paskirtį. Perspektyviomis laikytinos tos gyvenamosios vietovės, kurių sklaida yra patogi gyventojams, atlieka žemės ūkio aptarnavimo ir paslaugų funkcijas bei skatins centralizuotų inžinerinių sistemų plėtrą
Perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos zonos (pagal funkcinį teritorijos zonavimą – I-UŽ zona)	Statyba galima tik vadovaujantis šioms teritorijoms parengtais specialiaisiais ir detalesniais planais
Saugomos teritorijos: valstybiniai parkai ir draustiniai	Statyba galima tik tose vietose, kur tai numato valstybinių parkų ir draustinių planavimo dokumentai: gyvenamosiose ir ūkinėse zonose, esamose sodybose ar sodybvietėse.

SPRENDINIAI

4.3 lentelės tęsinys

1	2
Sanitarinės apsaugos zonos prie žemės ūkio gamybinių pastatų ir kitų statinių	Gyvenamuosius ir visuomeninius pastatus statyti draudžiama arba ribojama.
Žemės ūkio paskirties teritorijos (II - IV zonos)	Galima statyba esamose sodybose (gyvenamojo namo ir pagalbinių pastatų) arba ūkininkų sodybų statyba teisės aktų nustatyta tvarka.
Kitose teritorijose esantys žemės ūkio paskirties žemės sklypai	Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka gali būti keičiama žemės naudojimo paskirtis arba keičiamas žemės naudojimo pobūdis visuomenės poreikiams skirtiems pastatams bei įrenginiams statyti, infrastruktūros ir paslaugų plėtrai, taip pat gyvenamųjų ir pagalbinių pastatų statybai esamose namų valdose
Miškų ūkio paskirties teritorijos (žemės sklypai)	Statybos apribojimus nustato teisės aktai, vadovaudamiesi LR Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 16 d. nutarimo nuostatomis.
Kitos paskirties žemės sklypai	Individuali ir kita statyba galima pagal šiems kitos paskirties (ne žemės ūkio ir ne miškų ūkio) žemės sklypams parengtus detaliuosius planus.

Pastabos:

1. Ūkininkų ūkių registre įregistruotų asmenų žemėvaldose galima statyti ūkininko ūkio sodybą (su gyvenamuoju namu ir ūkiniais pastatais), teisės aktų nustatyta tvarka parinkus vietą statybai ir parengus statinių projektus. Statyba galima privačios žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, nerengiant detaliojo plano. Minimalų ūkio dydį, kuriam esant leidžiama statyba, nustato Ūkininko ūkio įstatymas ir kiti teisės aktai.
2. Žemės panaudojimas ūkinės – komercinės paskirties pastatų statybai galimas:
 - esamose sodybose ir prie esamų statinių;
 - valstybiniuose parkuose ir draustiniuose – jų planavimo schemose pažymėtose teritorijose, skirtose ūkinei ir kitai veiklai;
 - kitose vietovėse – pagal žemės sklypų ar jų grupių detaliuosius planus.
3. Išduodant sąlygas detaliųjų planų rengimui, gali būti nurodoma prieš tai parengti infrastruktūros plėtros specialųjį planą.
4. Rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus gamtinio karkaso teritorijose, privalo būti atliktas sprendinių pasekmių poveikio aplinkai ir kraštovaizdžiui vertinimas.
5. Rengiant specialiuosius planus kaimo vietovėje, privalo būti pažymėtos žemės ūkio gamybinių pastatų sanitarinės apsaugos zonos. Jose, vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis (1992 05 12 nutarimas Nr. 343), draudžiama statyti gyvenamuosius namus ir visuomeninius pastatus, o esamos sodybos ar visuomeniniai pastatai gali būti rekonstruojami tik įvertinus neigiamą veiklos poveikį sveikatai ir šiose zonose gyvenantiems asmenims sutikus. Sanitarinės apsaugos

SPRENDINIAI

zonos dydis (metrais): prie stambių kiaulių fermų – 500 m; prie stambių karvių, kitų galvijų, arklių ir paukščių fermų – 300 m.

6. Teritorijos, kuriose gali būti pakeista pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis:

6.1. Žemės ūkio paskirtis į miškų ūkio paskirtį gali būti pakeista:

1) atlikus žemės sklypo kadastrinius matavimus ir nustačius, kad apaugusio ar įveisto miško plotas sudaro 90 proc. ir daugiau žemės sklypo ploto;

2) atidalintam mišku apaugusiam žemės sklypui pagal parengtą žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą.

6.2. Žemės ūkio ar miškų ūkio paskirtis į kitą paskirtį gali būti pakeista:

1) atidalijus namų valdos žemės sklypą;

2) tais atvejais, kai paskirtis nustatyta pagal detalųjį planą.

7. Visuomeninės paskirties pastatų (gaisrinių ir kt.) statybai žemės naudojimo paskirtis ir būdas (pobūdis) keičiami bei (esant reikalui) žemė paimama visuomenės poreikiams pagal savivaldybės administracijos parengtus detaliuosius planus.

SPRENDINIAI

4.6. Sprendinių poveikio vertinimas

Sprendinių poveikio vertinimas pateikiamas 4.4 lentelėje.

4.4 lentelė. Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo lentelė

1.	Teritorijų planavimo dokumento organizatorius Pasvalio rajono savivaldybės administracija		
2.	Teritorijų planavimo dokumento rengėjas VGTU teritorijų planavimo institutas		
3.	Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Pasvalio raj. savivaldybės bendrasis planas, žemės naudojimo skyrius.		
4.	Ryšys su planuojamai teritorijai galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių „Kraštovaizdžio naudojimas ir apsauga“ bei „Specializuotų teritorinių struktūrų formavimas“ įgyvendinimas		
5.	Ryšys su patvirtintais ilgalaikiais ar vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais: kaimo plėtros priemonės planuojamos atsižvelgiant į šiuos dokumentus: Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (1996 m.), Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija (2000 m.), Nacionalinė 2007 – 2013 metų kaimo plėtros strategija (2006 m. projektas)		
6.	Status quo situacija: žemės naudmenų sudėtis santykinai stabili; žemės naudojimo lygis artimas šalies vidurkiui. Esant nereguliuojamai raidai, padidės savaiminiai, gamtiniai žemės naudmenų transformacijos procesai apleistose ir nutolusiose teritorijose, bus lėtesnė ūkių kūrimosi raida, išliks daugiausiai smulkių ūkių, didesnis vienkiamų ir mažų kaimų skaičius, reikalaujantis tankesnio kelių tinklo, bus blogesnės kaimo gyventojų aptarnavimo sąlygos		
7.	Tikslas, kurio siekiama įgyvendinant teritorijų planavimo sprendinius: visų ūkio šakų poreikio naudoti žemę suderinimas; racionalus ir efektyvus žemės naudojimas bioproductinio ūkio plėtrai		
8.	Galimo sprendinių poveikio vertinimas (pateikiamas apibendrintas poveikio aprašymas ir įvertinimas)		
	Vertinimo aspektai	Teigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis	Neigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis
9.	Sprendinio poveikis:		
	teritorijos vystymo darnai ir (ar) planuojamai veiklos sričiai	Teigiamas ilgalaikis	-
	ekonominėi aplinkai	Teigiamas ilgalaikis	-
	socialinei aplinkai	Teigiamas ilgalaikis	-
	gamtinėi aplinkai ir kraštovaizdžiui	Teigiamas ilgalaikis	-
10.	Siūlomos alternatyvos poveikis (alternatyva – esamos tendencijos, dekoncentruota plėtra):		
	teritorijos vystymo darnai ir (ar) planuojamai veiklos sričiai	-	Vyks nereguliuojama statybų plėtra žemės ūkio sąskaita (ilgalaikis pov.)
	ekonominėi aplinkai	-	Vyraus smulkūs ūkiai, konkurencingų ūkių stambėjimas vyks lėčiau (trumpalaikis pov.)
	socialinei aplinkai	-	Išliks didesnis skaičius vienkiamų ir smulkių kaimų, bus blogesnės sąlygos kaimo gyventojų aptarnavimui (trumpalaikis pov.)
	gamtinėi aplinkai ir kraštovaizdžiui	-	Dėl didesnio apleistų žemių ploto blogės kraštovaizdžio savybės (ilgalaikis pov.)

5. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS

5.1. Bendrosios nuostatos

Pasvalio rajono bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato Pasvalio savivaldybės teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei teritorinės apsaugos principus. Pateikiami sprendiniai atitinka Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategijos (Žin., 2003, Nr. 89-2039), nurodančios, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų (str. 23.11, Žin., 2003, Nr. 89-2039), nustatytą kultūros paveldo apsaugos kryptį.

Sprendinių konkretizavimas atitinka rajono lygmens teritorijų planavimo reikalavimus ir Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029) nustatytą grafines dalies mastelį (Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinys, M 1:50000). Pateikiamos sąvokos ir sprendinių turinys atitinka Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (Žin., 2004, Nr. 153-5571) ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtina principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbią paskatą vietovės ekonominei plėtrai (1 str. 3 sk., Žin., 2002, Nr. 110-4852). Sprendiniai parengti taip pat vadovaujantis Pasvalio rajono plėtros iki 2014 m. planu (2005 m., Pasvalio rajono tarybos sprendimas), Panevėžio regiono plėtros planu (Panevėžio plėtros tarybos sprendimas Nr. R2-4, 2004 m. kovo 19 d.), atsižvelgiant į kitus parengtus plėtros projektus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas integralia Pasvalio savivaldybės teritorijos plėtros dalimi. Pagrindine teritorijos plėtros kryptimi bendrojo plano koncepcija numato decentralizuotos koncentracijos strategiją, kuri atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą - siekiama pirmojo vertingiausių objektų išsaugojimo, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms.

Pateikiami sprendiniai taip pat atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (5 str., Žin., 1997, Nr. 19-411):

- 1) priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- 2) vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;

SPRENDINIAI

- 3) imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui.

Pateikiami sprendiniai yra siejami su gamtos paveldo apsaugos reikalavimais ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (5 ir 6 str.; Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- 1) įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;
- 2) integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
- 3) nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Teritorinės nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugos prioritetai ir tvarkybos kryptys Pasvalio rajono teritorijoje yra apibrėžti nustačius:

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealus. Jų teritorijos naudojimo ir tvarkybos prioritetai yra apibrėžti įvertinus nekilnojamojo kultūros paveldo objektų (pavienių objektų, jų kompleksų ir vietovių), registruotų kaip nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės, vertingąsias savybes, kompleksiskumo lygį ir erdvinės kompozicinės bei semantinės sąveikos (tarpusavyje ir su gamtine aplinka) pobūdį.
2. Didžiausia kultūrine verte ir visuomenine reikšme pasižyminčias nekilnojamasias kultūros paveldo vertybes.

Jei ateityje bus nustatyti objektai, svarbūs Pasvalio rajono kultūros tradicijų ir gyvenamosios aplinkos savitumui išsaugoti, tačiau iki šiol neįtraukti į Kultūros vertybių registrą, savivaldybė gali inicijuoti jų įtraukimą į Registrą ir saugojimą. Kultūros paveldo objektų sąrašas¹ gali būti papildytas ateityje.

¹ Kultūros paveldo objektais laikomi visi objektai, įtraukti į Kultūros vertybių registrą. Pasvalio rajono objektų sąrašas sudarytas remiantis Kultūros paveldo centro 2009 m. rugsėjo 30 d. apskaitos duomenimis ir pateikiamas bendrojo plano esamos būklės dalyje.

5.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai

Galimybės kultūros paveldo objektus, esančius arealuose, pritaikyti ir veiksmingai naudoti visuomeninei paskirčiai yra didesnės, nei pavienių kultūros paveldo objektų. Žymios dalies kultūros vertybių lokalizacija sankaupos arealuose yra palanki sąlyga išsaugoti Pasvalio rajono istorinio kraštovaizdžio relikthus ir veiksmingai juos panaudoti turizmo ir rekreacijos reikmėms, visų pirma tose teritorijose, kurios pasižymi ne tik kultūros paveldo verte, bet ir vaizdinga gamtine aplinka. Vertybių sankaupos arealuose yra reikšmingos dvarų sodybos, kurių gausa ir didelė kultūrinė vertė yra būdingas Pasvalio rajono kultūros paveldo bruožas.

Svarbiausiomis saugotinomis Pasvalio rajono istorinio kraštovaizdžio ypatybėmis laikytina architektūrinės, kraštovaizdinės, archeologinės, istorinės verčių kompleksiskumas, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tarpusavio vizualinis kompozicinis bei istorinis semantinis sąryšingumas, svarbiausių kultūros vertybių integralumas su vaizdinga gamtine aplinka, susiklosčiusia Mūšos upės ir jos intakų Mažupės, Pyvesos, Lėvens, Tatulos slėniuose. Juose susiformavę dauguma archeologinių kompleksų, būdingų Šiaurės Vidurio Lietuvai, reprezentuojančių žiemgalių genčių formavimąsi ir raidą.

Kompleksiškai įvertinus Pasvalio rajono kraštovaizdį buvo išskirti penki ryškūs nekilnojamųjų kultūros vertybių sankaupos arealai: Vaškų, Pamiškių, Pasvalio, Joniškėlio ir Pušaloto². Pasvalio, Joniškėlio ir Vaškų arealuose dominuoja architektūros paveldo vertybės, Pamiškių areale – archeologijos vertybės, Pušaloto areale neišskirta vieno vyraujančio kultūros paveldo objektų tipo.

Nustatyta, kad Pasvalio rajono sankaupos arealų turistinį potencialą žymiai didina itin palankus nacionalinių ir tarptautinių turizmo trasų išsidėstymas. Greta Pasvalio ir Pamiškių arealų praeina Via Baltica (A10; E67) automagistralė, pro Pušaloto ir Vaškų arealus – krašto kelias 209. Pasvalio, Pamiškių, Joniškėlio ir Pušaloto arealus kerta geležinkelis Panevėžys–Biržai. Tarptautinė automagistralė Via Baltica, kuria vyksta didžioji dalis vietinių ir užsienio turistų bei lankytojų, laikytina pagrindiniu Pasvalio rajoną susisiekimo sistemos veiksmu, palankiu turizmo plėtrai. Via Baltica magistrale tarp Saločių ir Pasvalio miesto vedama LR teritorijos bendrajame plane rekomenduojamo pagrindinio (reprezentacinio) nacionalinio turizmo maršruto “Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys” trasa. Šiai trasai taip pat skiriama Pasvalio rajono teritorijoje esanti kelio į Biržus, atsišakojančio nuo magistralės, atkarpa. Didžioji šio maršruto dalies, esančios rajono teritorijoje, trasa yra krašto kelias Pasvalys–Šiauliai.

² Kultūros vertybių sankaupos arealai yra įvardinti sąlyginai, jų ribos nustatytos preliminariai (žr. *Esama būklė. Nekilnojamas kultūros paveldas*).

SPRENDINIAI

LR teritorijos bendrojo plano nustatytas valstybinių parkų pažintinio autoturizmo maršrutas "Vidurio Lietuvos parkų žiedas" (LR teritorijos bendrasis planas. Rekreacinės teritorijos) vedamas pro pietvakarinę (pro Mikoliškį, Pušalotą ir Deglėnus) bei šiaurės rytų Pasvalio rajono teritorijos dalis (iš Biržų pro Raubonis ir Saločius).

Prioritetinėmis bendrojo turizmo plėtros rajone teritorijomis laikytini Joniškėlio ir Pasvalio arealai. Joniškėlis išsiskiria vertingu sakralinės ir dvarų architektūros paveldu. Abu šie arealai lengvai pasiekiami, juose išsidėstę turizmo plėtros požiūriu vieno perspektyviausių Lietuvoje kompleksų – Siaurojo geležinkelio statiniai. Potencialiu laikomas siaurojo geležinkelio maršrutas Biržai – Pasvalys – Šimonių (Migonių) piliakalnis – Joniškėlis (Rekreacija ir turizmas. Pasvalio rajono plėtros planas, 2005 m.). Numatoma įrengti dviračių maršrutą Joniškėlis – Pasvalys – Biržai siaurojo geležinkelio pylimu (Viešosios turizmo infrastruktūros kūrimas aktyviam poilsiui Pasvalio rajone, Pasvalio rajono savivaldybės administracija, 2005 m.). Pasvalio istorinio centro kultūros paveldas yra išskirtinis savo kultūros paveldo objektų kompleksiskumu, jų tipologine įvairove, trumpalaikiai rekreacijai pritaikyta aplinka (Pasvalio parke planuojamas turizmo kompleksas).

Kitų Pasvalio rajono kultūros vertybių sankaupos arealų patrauklumas ir galimybės plėtoti viešąjį turizmo infrastruktūrą yra mažesnės, tačiau juose susiklostę kultūros paveldo objektai, svarbūs rajono kultūriniam savitumui puoselėti. Šiuos objektus ir jų aplinką skatintina tvarkyti pritaikant specializuotam kultūriniam pažintiniam turizmui. Pamiškių arealas dėl gamtinio kraštovaizdžio vaizdingumo (šiaurinė dalis yra Pamūšių valstybinio kraštovaizdžio draustinio teritorijoje) plačiau naudotinas rekreacijai, vandens turizmui numatant pritaikyti dalį Mūšos upės (Pasvalio rajono plėtros planas, 2005 m.).

5.3. Svarbiausieji nekilnojamųjų kultūros paveldo objektai

Pasvalio rajono kultūros paveldo objektai buvo įvertinti kompleksiskai. Objektų kultūrinė vertė įvertinta remiantis iki šiol atliktais istoriniais, archeologiniais, urbanistiniais ir architektūriniais tyrimais bei atlikus dabartinės būklės žvalgomuosius architektūrinius, urbanistinius ir kraštovaizdinius estetinius tyrimus. Visuomeninė reikšmė apibrėžta įvertinus statinių ir teritorijos naudojimo būdą, vykdomus arba patvirtintus planus pritaikyti objektus viešajai paskirčiai, pasiekiamumo galimybes, aplinkos patrauklumą.

Laikytina, kad didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu pasižymi šie kultūros paveldo objektai (pritaikytini turizmo, reprezentacinei, kultūros, švietimo, mokslo ar kitai visuomeninei paskirčiai):

1. Joniškėlio, Pajiešmenės, Gulbinėnų dvarų sodybos.

SPRENDINIAI

2. Siaurojo geležinkelio kompleksas su stotimis ir kitais statiniais.
3. Sakralinės architektūros paveldo objektai: Joniškėlio Švč. Trejybės bažnyčia, Krinčino šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčios kompleksas, Pumpėnų bažnyčios, vienuolyno ir varpinės ansamblis.
4. Architektūrinio techninio paveldo objektai: vandens malūnas - vilnų karšykla-verpykla Raubonių k., vėjo malūnas Pumpėnų mstl., vėjo malūnas su technologine įranga Puškonių k..
5. Ažuolpamūšės piliakalnio su senovės gyvenvietė kompleksas, Šimonių (Migonių) piliakalnis;
6. Pasvalio miesto istorinis centras.

Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinyje žymimi visi į Kultūros vertybių registrą įtraukti nekilnojamojo kultūros paveldo objektai: archeologinės vietos, urbanistinės vietovės, statinių kompleksai, pavieniai statiniai, įvykių vietos, laidojimo vietos, monumentai; išskiriami objektai, pasižymintys didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu.

5.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai naudotini atsižvelgiant į jų vertingąsias savybes ir teritorinį kontekstą. Kultūros paveldo objektų sankaupos arealai tvarkomi išryškinant dominuojančių kultūros paveldo objektų sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka. Arealų teritorines apsaugos priemonės tikslinga nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentais (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės, Žin., 2005, Nr. 81-2973).

Planuojant Pasvalio rajono kultūros vertybių sankaupos arealų ir pavienių nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybą prioritetiniai tvarkytini didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu išsiskiriantys kultūros paveldo objektai. Būtina skirti žymiai daugiau lėšų pritaikyti šiuos objektus įvairių interesų grupių lankytojams, įrengti tam reikalingą infrastruktūrą, išsaugant objektų autentiškumą ir kitas vertingąsias savybes. Siekiant Pasvalio rajono kultūrinius išteklius panaudoti dviračių turizmo plėtrai, pirmaeiliai ši turizmo rūšis plėtotina kultūros vertybių sankaupos arealuose. Būtina pagerinti didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu pasižyminčių objektų pasiekiamumą, juos prioritetiniai ženklinti, nuo pagrindinių kelių įrengti nuorodas į juos.

Specializuotam kultūriniam pažintiniam turizmui (atskirų specializuotų grupių lankymui) Pasvalio rajone tikslinga pritaikyti kultūros paveldo objektus, pasižyminčius didele kultūrine verte, tačiau susiklosčiusius mažiau vaizdingose teritorijoje ir esančius atokiau pagrindinių kelių.

SPRENDINIAI

Šiai paskirčiai galėtų būti pritaikomi kiti rajono piliakalniai ir senovės laidojimo vietos (pilkapynai), susiję su žiemgalių genčių praeitimi, kitų saugotinių dvarų sodybų autentiškumą išlaikę fragmentai, taip pat senosios kapinės, genocido vietos, partizanų kapai.

Tikslinga numatyti mokesčių lengvatas ir kitas skatinimo priemones pritaikant kaimo turizmui sodybas, įsikūrusias vaizdingumu pasižyminčiose kaimo vietovėse ir pasižyminčias etnoarchitektūros verte ir autentiškumu. Žemės ūkis laikomasi svarbia sąlyga kaimiškajam kultūros paveldui išsaugoti (Lietuvos etnografinių kaimų išlikimo ilgalaikė programa, Žin., 2003, Nr. 89-4033). Tradicinė žemdirbystė itin skatintina Biržų regioninio parko ir kitose teritorijoje išlikusių senųjų, esančių vaizdingoje gamtinėje ir pasižyminčių autentiškumu sodybų, kurios yra naudojamos arba numatomos naudoti kaimo turizmui, aplinkoje.

Pasvalio rajono kultūrinio turizmo programas tikslinga ruošti ir įgyvendinti kartu su kitomis Šiaurės Vidurio Lietuvos regiono savivaldybėmis. Tikslinga rengti specialias programas, skirtas šiam regionui būdingos tradicinės statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūriniu turizmu ir kultūros paveldo objektų atgaivinimu, plėtotei.

Pasvalio rajono kultūros paveldo objektų, jų kompleksų ir vietovių apsaugos teritorinės priemonės yra konkretizuojamos teritorijų apsaugos specialiaisiais planais ir sklypų arba jų grupių detaliesiais planais. Objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos reikalavimai nustatomi individualiais apsaugos reglamentais (tipiniais apsaugos reglamentais, jei individualių reglamentų nėra nustatyta). Visų objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652), kol nėra parengti jų apsaugos reglamentai. Jei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo 9 str. 5 p. reikalavimai.

Apsaugos specialiuosius planus tikslinga parengti Pasvalio, Pumpėnų, Joniškėlio, Vaškų miestų paveldosauginiam statusui, istorinių centrų teritorijų ir apsaugos zonų riboms (jei bus nustatyta, kad jos yra reikalingos) bei tvarkybos reglamentui nustatyti. Laikotarpyje, kol šie planai neparengti, būtina siekti išsaugoti išlikusius vertingus jų erdvinės struktūros bruožus ir pastatų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, vertingąsias savybes. Siekiant sustiprinti senųjų (istorinių) Pasvalio rajono gyvenviečių patrauklumą ir gyvybingumą, tikslinga numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemones, skirtas išlaikyti ir stiprinti vietos bendruomenes, aktyviau įtraukti gyventojus į aplinkos planavimo ir kultūros paveldo išsaugojimo procesus.

Planuojant saugomų dvarų sodybų tvarkybą būtina siekti atkurti jų kompozicinį vieningumą, sumažinti vizualiai agresyvių naujadarų poveikį, siekti atkurti buvusias tvenkinių ir želdynų sistemas. Kultūrine verte pasižyminčius dvarų sodybų pastatus, kurie yra nenaudojami

SPRENDINIAI

arba kurių naudojimas neatitinka kultūrinės vertės išsaugojimo reikalavimų, tikslinga siekti pritaikyti visuomeninei paskirčiai (vietos bendruomenių reikmėms). Visus išlikusius dvarų sodybų parkus būtina tvarkyti plačiau pritaikant vietos gyventojų poilsiui ir rekreacijai.

Visų archeologijos paveldo objektų tvarkybai yra nustatyta konservavimo kryptis (Lietuvos teritorijos bendrasis planas, 21 str.). Visos neveikiančios kapinės yra tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisyklės (Žin., 2006 02 22, 22-695). Jų teritorijoms nustatyta pagrindinė tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 20 str.).

Siekiant išsaugoti ir tinkamai naudoti Pasvalio rajono kultūros paveldą labai svarbu parengti ir įdiegti privačių lėšų, panaudotų visuomenei prieinamų registruotų kultūros paveldo objektų tvarkybai, kompensavimo mechanizmą.

6. PASVALIO RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS

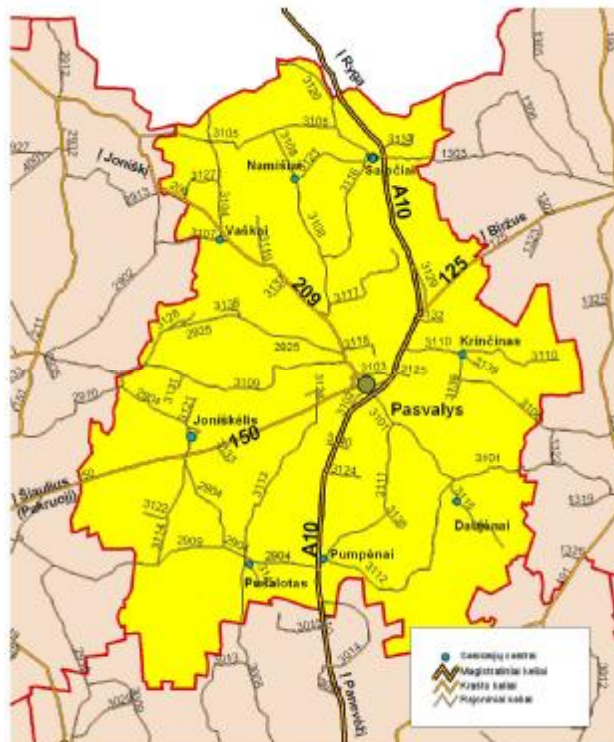
6.1. Bendrieji Pasvalio rajono susisiekimo infrastruktūros plėtros bruožai

LR teritorijos bendrajame plane ir kituose nacionaliniuose dokumentuose numatyta, kad Lietuvos transporto sistema būtų integruota į ES, siekti darnios ir vieningos susisiekimo sistemos tikslų. LR bendrajame plane yra nurodytos tokios Pasvalio rajonui aktualios pagrindinės transporto infrastruktūros plėtros kryptys:

1. Plėtoti ir modernizuoti tarptautinių automobilių kelių tranzitinio transporto koridorius (Via Baltica).
2. Pradėti I geležinkelio koridoriaus įgyvendinimą (trasa dar nėra patvirtinta, tačiau vienas iš pastaruoju metu ruošiamų variantų trasuojamas Pasvalio rajonu).

Pasvalio rajonas dėl geografinės padėties ir ryšių struktūros yra Panevėžio transportinės įtakos zonoje. Atstumas iki Panevėžio (apskrities centro)– 39 km, nuo Pasvalio iki Biržų miesto (raiono centro) yra 28 km, Pakruojo miesto (raiono centro) – 36 km. Via Baltica keliu pasiekiami visi LR magistraliniai keliai, užtikrinami puikūs transportiniai ryšiai su Latvija per Salotės pasienio kontrolės punktą.

Pasvalio rajono kelių susisiekimo sistemos karkasą sudaro magistralinis A10 kelias Panevėžys-Pasvalys-Ryga (veikiantis ir kaip Pasvalio aplinkkelis), bei krašto keliai (6.1 pav.).

6.1 pav. Pasvalio rajono kelių schema

SPRENDINIAI

Tarptautinis A10 kelias Panevėžys-Pasvalys-Ryga aptarnauja rajoną šiaurės-pietų kryptimi. Krašto keliais pasiekiami supančių rajonų centrai (šiaurės-rytai, šiaurės-vakarai, pietūs-vakarai), o rajone esančių seniūnijų centrai pasiekiami rajoniniais keliais.

Pasvalio miestui yra suteiktas 3 lygmens A kategorijos statusas (esamas palaikomas pagrindinis lokalinio arba savivaldybės centras). Vietinio (IV) lygmens jungtys jungia Pasvalio miestą ir rajono seniūnijų centrus, taip pat 2 radialiniai keliai - 205 Pasvalio aplinkkelis ir 2904 Linkuva–Joniškėlis–Pumpėnai - jungia I ir II lygmens kelius.

Nors magistraliniai ir krašto keliai susilieja ties Pasvalio miestu, suformuoti aplinkkeliai iš šiaurinės ir vakarinės miesto pusių apsaugo miestą nuo didelių tranzitinių srautų. Rajoniniai keliai atlieka srautų paskirstymo funkciją ir sujungia į žiedą atskiras pagrindinio kelių karkaso dalis. Pasvalio rajono valstybinių kelių tinklo struktūra (magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai) yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų aptarnavimui.

Kelių transportas ir ypač Via Baltica ašis išliks svarbiausia Pasvalio rajono susisiekimo dalimi dar ateinantiems 10 metų. Tuo atveju, jei Pasvalio rajone po 2017 metų bus išplėtotas Rail Baltica projektas, jis turės didelės įtakos susisiekimo sistemos ir rajono ekonominei bei socialinei raidai. Kitos transporto rūšys ir jų infrastruktūra yra mažai išplėtoti, mažai tikėtina tolimesnė aktyvi šių rūšių plėtra: Pasvalio rajone vandens transportui tinkamų upių nėra, taip pat nėra civilinių aerodromų turinčių tinkamumo naudoti pažymėjimus. Dar 20 amžiaus pradžioje išplėtoti siaurojo geležinkelio infrastruktūra nėra naudojama. Bevariklio transporto infrastruktūros plėtros planai panaudojant siaurojo geležinkelio sankasą šioje savivaldybėje yra apibrėžti Valstybinio turizmo departamento patvirtintame Nacionalinių dviračių trasų specialiajame plane.

Pasvalio rajono susisiekimo sistemos plėtros tikslas – darni rajono susisiekimo sistema formuojanti tinkamas aplinkos sąlygas, ypatingą dėmesį skiriant Via Baltica ekonominio potencialo išnaudojimui, taip pat aplinkosauginių ir eismo saugumo problemų sprendimui.

Rajono susisiekimo infrastruktūros gerinimas įtakos tiek globalius (nacionalinius) tiek lokalius procesus. Susisiekimo infrastruktūra užtikrina tranzitinių srautų judėjimą ir ekonominį šalies gyvybingumą, visų svarbiausių paslaugų/poreikių prieinamumą vietos gyventojams (sveikatos, socialinės priežiūros, mokslo, būsto ir kt.), susieja kaimynines bendruomenes tarpusavyje, užtikrina tinkamą resursų naudojimą ir aplinkos apsaugą, tinkamą gyvenamąją aplinką. Susisiekimo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra sukuria tam tikrą kritinę masę, kuri tolimesnėje ateityje inicijuoja kitų sektorių plėtrą.

Siekiant užsibrėžtų susisiekimo sistemos tikslų siūloma spręsti tokius pagrindinius uždavinius:

SPRENDINIAI

1. Via Baltica transporto koridoriaus dangos stiprinimas ir aptarnavimo/logistikos centrų kūrimas.
2. Pasvalio rajono kelių tarp svarbiausių **a** ir **b** kategorijos gyvenviečių rekonstrukcija, Pasvalio miesto aplinkkelių sistemos užbaigimas.
3. Pagerinus rajoninio kelio Nr. 3101 Pasvalys-Vabalninkas techninius parametrus ir pakėlus jo reikšmę iki krašto kelio reikšmės užtikrinti geresnį tiesioginį Pasvalio rajono ryšį su Kupiškio.
4. Pasvalio rajono valstybinių rajoninių ir vietinių kelių su žvyro danga asfaltavimas, suteikiant prioritetą **a**, **b** ir **c** kategorijos gyvenviečių sujungimui.
5. Eismo saugumo priemonių diegimas avaringiausiuose ruožuose.
6. Viešojo transporto infrastruktūros plėtra ir riedmenų atnaujinimas.
7. Miestų susisiekimo sistemų gerinimas: Pasvalio miesto centrinės dalies gatvių rekonstrukcija, Joniškėlio miesto gatvių rekonstrukcija, pėsčiųjų takų rekonstrukcija ir tiesimas, pėsčiųjų tiltų statyba, gatvių apšvietimo tinklų atnaujinimas ir plėtra.
8. Bevariklio transporto infrastruktūros plėtra, siekiant didinti kelionių dviračiais ir pėsčiomis procentinę dalį.

6.2. Kelių infrastruktūros plėtra

Bendri kelių tinklo išvystymo rodikliai pagal kelių tankį Pasvalio rajone yra artimi apskrities rajonų ir Lietuvos vidurkiui. Lyginant kelių ilgį tenkantį 1000 rajono gyventojų, reikia pabrėžti, kad pagal šį rodiklį Pasvalio rajonas atsilieka nuo visų apskrityje esančių rajonų (Lietuvos bendri duomenys nėra lygintini dėl didelės gyventojų koncentracijos miestuose). Taigi, kelių transporto infrastruktūros pasiekiamumas turėtų būti aktyviau gerinimas.

Pasvalio rajone šiuo metu yra asfaltuota apie 233,23 km (56,08 %) valstybinių kelių, numatoma iki 2025 metų asfaltuoti dar papildomai apie 59 km kelių (70 %). Taip pat Pasvalio rajone yra 867 km vietinių kelių, iš kurių 142 km su pagerinta danga. Pasvalio rajonas pagal valstybinės ir vietinės reikšmės kelių ilgį su patobulintomis dangomis yra artimas apskrities vidurkiui. Tuo tarpu analizuojant gatvių tinklą nustatyta, kad šiame rajone santykinai išasfaltuota daugiausiai gatvių lyginant su kitais apskrities rajonais.

6.2.1. Kelių plėtra ir tvarkymas

Rajono transporto ašis - Pirmasis tarptautinis transporto koridorius (TEN I *Via Baltica*), kurio erdvinė zona yra labai palanki verslo ir turizmo plėtrai. Transporto srautų prognozė buvo atlikta remiantis automobilizacijos lygio prognoze Pasvalio raj. esamos būklės analizės metu nustatytomis tendencijomis, t. y. prognozuojama, kad vidutinis automobilizacijos augimas per metus keliuose sieks 5 % ir tokiais pat dydžiais augs vidutinis metinis paros eismo intensyvumas. Labai spartus transporto srauto vidutinis metinis augimas prognozuojamas tik kelyje A10 – 7 %, šis šuolis susijęs su Lietuvos įstojimu į ES (tranzitiniais srautais) ir tolimesniu tarptautinės prekybos atsigavimu, šiame kelyje taip pat išliks didžiausias krovininio transporto srautas.

Via Baltica ašis išliks svarbiausia Pasvalio rajono susisiekimo dalimi dar ateinantiems 10 metų, todėl siekiant išlaikyti kelio techninius parametrus yra numatyta stiprinti dangą (6.1 lent.). Atskiruose krašto kelių ruožuose siūloma atlikti dangos stiprinimo darbus ar juos rekonstruoti.

Žvelgiant į eismo srauto augimą ir struktūros kitimą 2004-2005 metais, daugiausiai jis išaugo ir pakito A10 kelyje: bendras srauto augimas siekė 16,8 %, o krovininio transporto srauto augimas 32,3 %. Per tą patį periodą bendras srautas daugiausiai išaugo krašto kelyje 125 Biržai-Riaubonys – 7 %, tame tarpe krovininio transporto srauto augimas siekė 19 %. Krašto kelyje 209 Pasvalys-Žiemelis krovininio transporto srautas augo 8 %, o lengvojo 6 %.

Pasvalio miesto aplinkkelių sistemos užbaigimas gerinantis susisiekimą tarp rajonų centrų yra išskiriamas kaip rajono prioritetas. Siūloma įrengti pietvakarinį aplinkkelių po 2017 metų.

Pasvalio miestas neturi tiesioginio ryšio su Kupiškio ir pagrindiniai tranzitiniai srautai vykstantys pro Salotės pasienio kontrolės punktą į rytinę Lietuvos dalį dėl geresnės infrastruktūros ir laidumo renkasi *Via Baltica*. Norint nukreipti dalį srautų ir pagerinti susisiekimą su Latvijos pasieniu, Panevėžio apskrities teritorijos generaliniame plane siūloma pagerinti rajoninio kelio Nr. 3101 Pasvalys – Vabalinkas techninius parametrus ir pakelti jo reikšmę iki krašto kelio. Šis sprendimas siūlomas po planuojamo laikotarpio, t. y. po 2017 metų.

SPRENDINIAI

6.1 lentelė. Kelių dangos stiprinimo, rekonstrukcijos, tiesimo ir asfaltavimo darbai

Kelio pavadinimas	Nuo km	Iki km	Ilgis (km)	Stiprinimas 2005-2015 m, km			
				Iš jų 2005 m.	2006-2010 m.	2011-2015 m.	po 2015 m.
Kelių dangų stiprinimas (magistraliniai keliai)							
A10 Panevėžys-Pasvalys-Ryga	38,70	61,90	23,20			23,20	
A10 Panevėžys-Pasvalys-Ryga	61,90	66,10	4,20		4,20		
Kelių dangų stiprinimas (krašto keliai)							
150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys	44,01	52,20	8,19				8,19
150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys	67,20	69,00	1,80			1,80	
209 Joniškis-Žeimelis-Pasvalys	64,00	65,05	1,05			1,05	
Kelių rekonstravimas (krašto keliai)							
125 Biržai-Raubonys	0,10	7,70	7,60		7,60		
125 Biržai-Raubonys	7,70	12,80	5,10			5,10	
125 Biržai-Raubonys	12,80	19,90	7,10			7,10	
150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys	52,20	67,20	15,00			9,00	6,00
Kelio pavadinimas	Nuo km	Iki km	Ilgis (km)	Naujų kelių ir aplinkkelių tiesimas 2005-2015 m, km			
				Iš jų 2005 m.	2006-2010 m.	2011-2015 m.	po 2015 m.
Naujų kelių ir aplinkkelių tiesimas							
Pasvalio aplinkkelis	Nauja trasa						

SPRENDINIAI

6.1 lentelės tęsinys

Kelio pavadinimas	Nuo km	Iki km	Ilgis (km)	Asfaltinės dangos įrengimas 2005-2015 m, km			
				Iš jų 2005 m.	2006-2010 m.	2011-2015 m.	po 2015 m.
Asfaltinės dangos įrengimas keliuose su žvyro danga (Rajoniniai keliai)							
1	2	3	4	5	6	7	8
2904 Linkuva-Joniškelis-Pumpėnai	19,30	22,00	2,70	2,70			
2925 Raudonpamūšis-Vienžindžiai-Vytartai	4,90	5,85	0,95	0,95			
3111 Pumpėnai-Rinkūnai-Žadeikiai	11,20	11,95	0,75	0,75			
3106 Krinčinas-Žvirgždė-Šukionys-Meiliūnai	7,10	7,50	0,40	0,40			
3117 Tetirvinai-Žilpamūšis	3,36	4,06	0,70	0,70			
3108 Tetirvinai-Kiemėnai	13,20	16,40	3,20		3,20		
3101 Pasvalys-Vabalninkas	18,40	25,73	7,33		7,33		
3101 Pasvalys-Vabalninkas	16,23	18,00	1,77		1,77		
3101 Pasvalys-Vabalninkas	10,90	16,12	5,22		5,22		
3111 Pumpėnai-Rinkūnai-Žadeikiai	6,60	11,20	4,60		4,60		
3111 Pumpėnai-Rinkūnai-Žadeikiai	11,90	13,80	1,90		1,90		
3112 Pumpėnai-Krikliniai-Smilgiai	1,60	6,20	4,60		4,60		
3112 Pumpėnai-Krikliniai-Smilgiai	7,20	8,60	1,40		1,40		
3114 Deglėnai-Pamažupiai	0,20	3,30	3,10			3,10	
3114 Deglėnai-Pamažupiai	4,30	8,80	4,50			4,50	
2925 Raudonpamūšis-Vienžindžiai-Vytartai	10,80	15,90	5,10				5,10
2925 Raudonpamūšis-Vienžindžiai-Vytartai	5,85	10,80	4,95			4,95	
1303 Biržai -Pasvaliečiai -Saločiai	4,30	8,10	3,80		3,80		
1303 Biržai -Pasvaliečiai -Saločiai	8,75	16,30	7,55			7,55	
1303 Biržai -Pasvaliečiai -Saločiai	16,30	20,50	4,20			4,20	
3138 Privažiavimas prie Kalneliškių nuo kelio Raudonpamūšis -Vienžindžiai	0,00	0,60	0,60			0,60	
3116 Saločiai-Telžiai	5,98	9,54	3,56				3,56
3105 Saločiai-Kiemėnai-Plonėnai	0,80	3,32	2,52				2,52
3106 Krinčinas-Žvirgždė-Šukionys-Meiliūnai	4,70	6,20	1,50				1,50
2904 Linkuva-Joniškelis-Pumpėnai	7,20	9,80	2,60				2,60

Kelių priežiūros ir plėtros programoje yra numatyta kelių rekonstrukcijos ir asfaltinės dangos įrengimas keliuose su žvyro danga. Duomenys apie šių darbų įgyvendinimą taip pat pateikti 6.1 lentelėje, tačiau įgyvendinimas gali būti koreguojamas atsižvelgiant į vyriausybės planus ir iškylančius savivaldybės poreikius.

SPRENDINIAI

Savivaldybė numato esant papildomam finansavimui asfaltuoti kelius su žvyro danga, suteikiant prioritetą **a**, **b** ir **c** kategorijos gyvenviečių sujungimui. Sprendiniai yra pateikiami infrastruktūros brėžinyje.

6.2.2. Saugaus eismo priemonių įrengimas

Remiantis Esamos padėties analizės metu surinktais duomenimis stebima nerimą kelianti tendencija – 2006 m. rajone žuvo 6 pėstieji ir 4 dviratininkai (2005 m. atitinkamai 2 ir 0). Sužeistųjų skaičius rajone mažėjo, išskyrus dviratininkus – jų buvo sužeista tiek pat kiek ir pareitais metais. Šių duomenų pagrindu tenka pastebėti, kad skaudžių eismo įvykių rajone įvyksta žymiai daugiau nei kituose apskrities rajonuose.

Lietuvos eismo priežiūros tarnyba kaupia duomenis apie avaringiausias vietas Lietuvoje, tuo tikslu rengiamas ir Juodųjų dėmių" žemėlapis. Pasvalio rajone remiantis 2006 metų duomenimis yra 3 tokios vietos, visos iš jų – automagistralėje Via Baltica (žr. infrastruktūros sprendinių brėžinį).

Siūloma įdiegti saugaus eismo priemones šiuose pavojingiausiuose Via-Baltica ruožuose:

- q 27,2-27,653 km, maksimalus eismo įvykių tankis – 7,14, maksimalus avaringumo koeficientas – 4,31;
- q 34,27-34,651 km, maksimalus eismo įvykių tankis – 2,62, maksimalus avaringumo koeficientas – 1,58;
- q 38,73-39,20 km, maksimalus eismo įvykių tankis – 10, maksimalus avaringumo koeficientas – 6,03;

Kelių priežiūros ir plėtros programoje yra numatyta įdiegti eilę priemonių sprendžiančių eismo saugumo problemas. Šios priemonės yra išvardytos 6.2 lentelėje.

6.2 lentelė. Saugaus eismo priemonių diegimas Pasvalio rajone numatytas kelių priežiūros ir plėtros programoje

Kelio pavadinimas	Nuo km	Iki km	Ilgis (km)	Saugaus eismo priemonės pavadinimas
Saugaus eismo priemonių įrengimas keliuose				
A10 Panevėžys-Pasvalys-Ryga (D. Pusė)	45,567	45,88	0,31	Pėsčiųjų ir dviračio tako įrengimas
125 Biržai-Raubonys (D. Pusė)	9,35	10,75	1,4	Pėsčiųjų ir dviračio tako įrengimas
125 Biržai-Raubonys (D. Pusė)	2,2	6,76	4,56	Pėsčiųjų ir dviračio tako įrengimas
150 Šiauliai-Pakruojis-Pasvalys	52,65			Keturšalės sankryžos rekonstravimas su keliu Nr. 2904
2904 Linkuva-Joniškelis-Pumpėnai	17,05	17,28	0,23	Pėsčiųjų ir dviračio tako įrengimas
3125 Privažiavimas į Kiemelius	0	1,13	1,13	Pėsčiųjų ir dviračio tako įrengimas

6.2.3. Aptarnavimo centrų plėtra

Logistikos centrų kūrimas Pasvalio rajone nebuvo numatytas LR Bendrajame plane, nėra numatomas ir paruoštame Panevėžio apskrities Bendrajame plane. Visi kroviniai ir keleiviai šiuo metu vežami kelių transportu ir planuojamame 10 metų laikotarpyje nėra numatoma, kad situacija iš esmės pasikeis. Esamos situacijos apžvalgos metu buvo pabrėžta, kad Pasvalio raj. Esančioje Via Baltica atkarpoje trūksta krovininio transporto aptarnavimo infrastruktūros.

Pasvalio miestas neseniai pasitvirtino teritorijos tarp Taikos, Vilniaus gatvių bei magistralės Via Baltica detalų planą. Šioje teritorijoje yra suplanuota infrastruktūros, gyvenamosios, rekreacinės ir komercinės paskirties teritorijos. Tikimasi, kad pavyks pritraukti privačių investicijų, plėsti paslaugų ir aptarnavimo sektorių/infrastruktūrą. Ateityje galima tikėtis pritraukti daugiau turistų, o svarbiausia bus pasiektas vienas iš pagrindinių tikslų – aptarnaujami tranzitiniai srautai.

6.2.4. Tiltų statyba

Pasvalio rajone per planuojamą laikotarpį numatoma pastatyti naują transportinį tiltą per Lėvenį prie Teliūnų miestelio, rekonstruoti tiltus Joniškėlyje ir Švobiškyje. Plėtojant dviračių ir pėsčiųjų takų infrastruktūrą numatoma įrengti/rekonstruoti dviračiams ir pėstiesiems skirtus 6 tiltus.

6.3. Saločių ir Puodžiūnų pasienio kontrolės punktai

Lietuvai prisijungus prie Šengeno erdvės visi Europos Bendrijos piliečiai galės laisvai judėti Šengeno erdvėje, t.y. kirsti vidines valstybių sienas be imigracinės kontrolės. Šiuo metu Saločių PKP yra vienas iš daugiausiai apkrautų pasienio punktų Lietuvoje, o Puodžiūnų pasienio kontrolės punktas yra vietinės reikšmės. LR Vyriausybė 2006-05-29 d. Nutarė (Nr.477), kad 2006-2008 m. Saločių pasienio punktas bus pertvarkytas. Puodžiūnų pasienio punktas perspektyvų neturi ir ateityje išliks tik kaip vietinės reikšmės supaprastinto perėjimo punktas (iki Šengeno erdvės įsiteisinimo).

6.4. Viešasis transportas

Keleivių pervežimai Pasvalio rajone nuolatos mažėja: 2002 m vienam gyventojui per metus teko 12,4 kelionės, o 2005 m. – 9,6 kelionės/gyventojui per metus. Gyventojai vis mažiau naudojami viešojo naudojimo autobusų paslaugomis. Pirmiausia dėl to, kad daugelio gyventojų perkamoji galia yra maža ir jiems brangu naudotis viešojo transporto paslaugomis. Be to, išaugo individualių lengvųjų automobilių skaičius.

Senų autobusų remontas ir eksploatacija yra pagrindinė problema su kuria susiduria Pasvalio autobusų parkas. Pasvalio rajono autobusų parko atnaujinimas būtinas, kadangi neatitinka ES standartų keliamų keleivių pervežimui, netenkina minimalaus keleivių komforto poreikių, priemonės netinkamos oro taršos atžvilgiu, tiek eismo saugumo atžvilgiu.

Pagrindiniai infrastruktūros gerinimo darbai, kuriuos reikia atlikti per planuojamą laikotarpį, kad būtų sudarytos sąlygos tinkamai eksploatuoti transporto priemones:

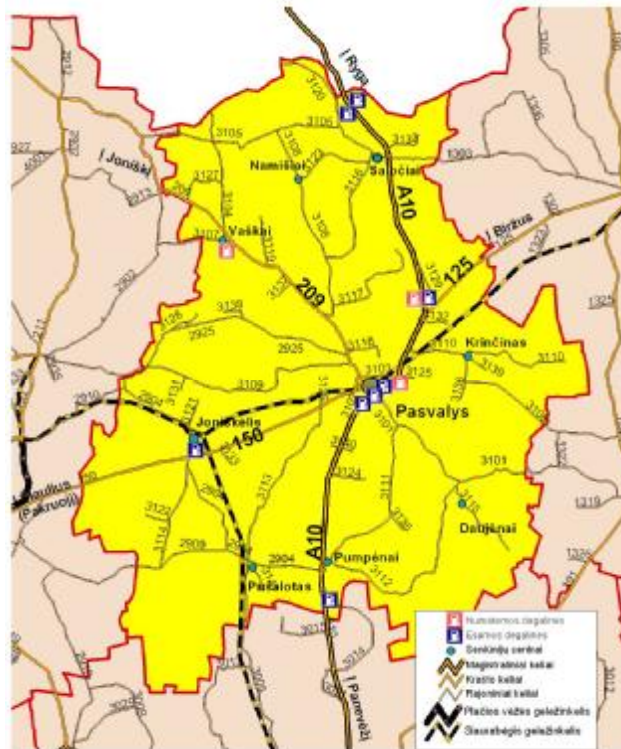
- q autobusų plovyklos įrengimas;
- q asfaltbetonio dangos atnaujinimas autobusų stotyje ir parko teritorijoje;
- q kuro bazės, atitinkančios aplinkosauginius standartus, įrengimas.

Siekiant didinti viešojo transporto patrauklumą galima pagerinti informacijos keleiviams pateikimą: miestelių stotelėse patalpinti maršrutų schemas kartu su tvarkaraščiais, stotelėse pateikti nuorodas į nuolat atnaujinamą internetinį puslapį. Bendrojo plano esamos analizės metu buvo paruoštas skaitmeninis Viešojo transporto maršrutų žemėlapis, kurį siūloma naudoti keleivių informavimo sistemai tobulinti.

Pasvalio miestas priemiestiniais autobusų maršrutais yra sujungtas su seniūnijų centrais ir didesnėmis gyvenvietėmis, dažniausiai pavežami moksleiviai iki mokyklų ir namus, pensininkai vyksta į ligoninę ir buitinais tikslais į Pasvalį, todėl esminių pakeitimų maršrutų struktūrinėje schemoje nesiūloma.

6.5. Degalinių tinklas

Pasvalio rajonas yra pasiruošęs specialųjį degalinių išdėstymo planą, kuriame buvo numatyta 10 degalinių (6.2 pav.). Šiuo metu 8 degalinės yra pastatytos, numatoma pastatyti dar 2. Siūloma numatyti galimybę statyti vieną degalinę prie Vaškų miestelio iki 2017 metų.

6.2 pav. Degalinių išdėstymas Pasvalio rajone pagal paruoštą specialųjį planą ir siūloma plėtra

6.6. Geležinkelių transportas

Šiuo metu dar nėra nuspręsta, per kuriuos Lietuvos miestus turi eiti Rail Baltica trasa nuo Kauno iki Rygos. Tačiau su Latvija buvo sutarta, kad trasa kirs sieną ties Joniškiu ir Meleine. Šis susitarimas praktiškai teikia mažai vilčių, kad COWI rengtoje galimybių studijoje analizuotas 4 variantas per Panevėžio apskritį bus įgyvendintas. Techninės infrastruktūros brėžinyje yra vizualizuota galima Rail Baltica trasa per Pasvalio rajoną. Ši trasa gali būti įgyvendinta po planuojamo laikotarpio.

6.7. Intermodalinės logistikos zonos

Pasvalio rajone šiuo metu nėra intermodalinės³ logistikos centrų, kadangi šiuo metu visi kroviniai ir keleiviai yra vežami kelių transportu. Kitos transporto rūšys kol kas nėra išplėtos, tačiau kelių transporto logistikos ir krovinio transporto aptarnavimo zonos yra būtinos prie magistralės Via Baltica.

Pasvalio miestas neseniai pasitvirtino teritorijos tarp Taikos, Vilniaus gatvių bei magistralės Via Baltica detalų planą. Šioje teritorijoje yra suplanuota infrastruktūros, gyvenamosios, rekreacinės ir komercinės paskirties teritorijos. Tikimasi, kad pavyks pritraukti privačių investicijų, plėsti paslaugų ir aptarnavimo sektorių/infrastruktūrą. Ateityje galima tikėtis pritraukti daugiau turistų, o svarbiausia bus pasiektas vienas iš pagrindinių tikslų – aptarnaujami tranzitiniai srautai.

6.8. Bevariklis transportas ir pėsčiųjų takai

Daugelis bevariklio transporto (dviračių) ir pėsčiųjų takų Pasvalio raj. yra epizodiškai išsibarstę miestelių teritorijose, rajoniniu mastu bevariklio transporto tinklas nėra suformuotas. Bevariklio transporto ir pėsčiųjų infrastruktūros plėtra yra glaudžiai susijusi su avaringumo problema Pasvalio rajone, nes pastaraisiais metais įvykdavo daug skaudžių eismo įvykių dalyvaujant automobiliams ir pėstiesiems bei dviratininkams.

Nacionalinių dviračių trasų specialiajame plane numatyta, kad Pasvalio rajoną kirs nacionalinė dviračių trasa (žr. techninės infrastruktūros brėžinį). Sudarant galimybes panaudoti vietos iniciatyvą ir sutiekti naujas galimybes numatyta panaudoti siaurojo geležinkelio pylimą (valstybės žemė) siūloma trasa Panevėžys – Joniškėlis – Pasvalys – Biržai su atšaka Joniškėlis – Pakruojis – Lygumai – Šiauliai (6.3 lentelė).

³ Intermodalus transportas – integruota keleivių ar krovinių gabenimo sistema, leidžianti be jokių trukdžių gabenti objektus keliomis ar daugiau transporto rūšių už vieningą kainą. Judant kroviniui ar keleiviui iš išvykimo vietos į atvykimo vietą modulinės sistemos pagalba yra užtikrinamas beveik nepertraukiamas judėjimas ir visos logistikos paslaugos.

SPRENDINIAI

6.3 lentelė. Nacionalinės trasos Panevėžys – Joniškėlis – Biržai su atšaka Joniškėlis – Pakruojis – Lygumai – Šiauliai aprašai (paruošta panaudojant Valstybinio turizmo departamento medžiagą)

	Trasos atkarpos pavadinimas	Atkarpos ilgis, km	Susieto kelio Nr.	Susieto kelio kategorija/eismo intensyvumas	Dangos tipas	Lankytini objektai ir turizmo infrastruktūra bei paslaugos
	Panevėžys-Kleveckinė-Užubalis-Mikoliškis	17,44	–	–	Siaurojo glž pylimas	Kadagys Dvareliškiuose
	Mikoliškis-Pušalotas-Baldoniškis-Joniškėlis	14,0	–	–	Siaurojo glž pylimas	Lepšynės botaninis draustinis Niurkonių koplyčia, varpinė
	Joniškėlis					Joniškėlio bažnyčia Joniškėlio dvaro pastatai, parkas
	Joniškėlis-Valakėliai-Pasvalys	15,93	–	–	Siaurojo glž pylimas	Mogonių (Šimonių) piliakalnis Balsių vandens malūnas Pasvalyje parkas, senoji Pasvalio dalis, paminklas P.Vileišiui, muziejus, informacinis centras, apgyvendinimas
	Pasvalys-Papyvesiai-Pajiešmeniai-Gulbinai-Biržai	21,85	–	–	Siaurojo glž pylimas	Ažuolpamūšės ažuolas Pajiešmenų parkas Kaimo turizmo sodyba Pajiešmeniuose Biržų regioninis parkas Gulbinų pradinė mokykla (urbanistinis paminklas) Daudžgirių ir Pabiržės parkai Klausučių piliakalnis
	Biržai					Turizmo infrastruktūra ir paslaugos Biržų senamiestis, pilis Astravo dvaro pastatai ir parkas
At-šaka	Joniškėlis-Girelė-Pamūšis-Petrašiūnai-Pakruojis	24,25	–	–	Siaurojo glž pylimas	Skalių kalnas (Stilpinių dolomitinių atodanga), Raudonpamūšio dolomitinė atodanga, Pamūšio dvaro sodybos parkas, ledainė Impolio dvaro sodybos svirnas Pakruojų dvaro sodyba, parkas, tiltas-užtvanka Apgyvandinimo įstaiga, tvenkinys Pakruojyje
	Pakruojis-Linksmučiai-Aleknaičiai-Lygumai	14,0	2908	Rajoninis/455	Žvyras	Paminklai Vytautui Didžiajam, Lietuvos partizanams Lygumuose
	Lygumai-Bitaičiai-Sereikiai-Naisiai	9,0	2908	Rajoninis/455	Žvyras	Bitaičių tvenkinys Sereikių kapinių koplyčios ir vartų kompleksas Poeto Z.Gėlės-Gaidamavičiaus namas
	Naisiai-Gibaičiai-Daugėlaičiai	6,0	4015 (3,2 km)	Rajoninis/165 Vietinis (2,8 km)	Žvyras	
T2 trasa	Daugėlaičiai-Kryžių kalnas	4,65	–	Vietinis	Asfaltas	
T2 trasa	Kryžių kalnas-Šiauliai	12,48	A12	Magistralė	Asfaltas Dviračių takas	Jurgaičių – Domantų piliakalnis (Kryžių kalnas)
	IŠ VISO	139,6				

SPRENDINIAI

Bendras siūlomos trastos ilgis yra 139,6 km. Trasa siejama su:

- q magistraliniais keliais (dalis dviračių taku) – 12,48 km (8,9 %);
- q rajoniniais keliais – 26,2 km (18,8 %);
- q vietiniais keliais – 7,45 km (5,3 %);
- q siaurojo geležinkelio pylimu (valstybinė žemė) – 93,47 km (66,9 %).

Trastos dangos tipai:

- q 17,13 km (12,3 %) – asfalto danga;
- q 29 km (20,8 %) – žvyro danga;
- q likusioji dalis – kita danga ar be dangos.

Pasvalio rajono savivaldybės turizmo plėtros galimybių studijoje yra numatyta, kad būtina sukurti dviračių trastas mieste, papildant miesto gatvių tinklą dviračių-pėsčiųjų takais. Pasiūlytos trastos turėtų būti priderintos prie Nacionalinių dviračių takų trasų. Papildomai siūloma įrengti šias trastas ir atlikti darbus:

1. Pėsčiųjų trasa Pasvalys-Raubonys.
2. Dviračių trasa Joniškėlis-Skalių dolomitinė atodanga.
3. Dviračių trasa pro Gulbinėnus (Kričinas-Berklainiai-Gulbinėnai-Daučkėnai).
4. Dviračių trasų ir lankytinų objektų ženklinimo sistema.

7. PASVALIO RAJONO INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRA

SPRENDINIAI

7.1. Įvadas

Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje palaipsniui įgyvendinant šio bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros (vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, gamtinių dujų tiekimo, telekomunikacijų ir ryšių) sprendinius bus užtikrintas sistemingas rajono infrastruktūros vystymasis, kuris užtikrins efektyvų finansinių išteklių naudojimą, mažiausią neigiamą poveikį aplinkai.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros grafiniai sprendiniai pateikti inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

Bendrojo plano sprendiniai neturėtų riboti inžinerinės infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti inžinerinių paslaugų kokybę, didinti rajono konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai), rajone gali būti įrengiami ir objektai, nepažymėti bendrojo plano sprendinių brėžinyje. Planuojamų objektų teritorijos turėtų būti tikslinamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

7.2. Vandentieka ir vandenvala

Pasvalio rajono vandentvarkos ir vandenvalos infrastruktūros vystymo sprendiniai skirstomi į du etapus: iki 2014 metų ir 2015 – 2018 metai. Pirmajame etape numatoma intensyvi vandentvarkos ūkio plėtra, nes iki 2014 metų 95 % gyventojų turi būti viešojo vandens tiekėjo aprūpinami geros kokybės geriamuoju vandeniu. Antrajame etape vandentvarkos ūkio plėtra taps lėtesnė, vyraus renovacijos darbai.

Pasvalio rajono vandentvarkos ir vandenvalos infrastruktūros vystymo sprendiniai iki 2014 metų:

1. Vandentvarkos ūkio sistemas įrengti Kalno (šiuo metu rengiamas projektas), Kyburių, Kiemėnų, Namiškių, Pulgiškių, Saudogalų (abiejose), Puodžiūnų, Šakarnių, Manikūnų, Titkonių, Žilpamūšio, Norių, Šukiškių, Vienžindžių, Pervalkų, Švobiškio, Sabonių, Krinčino, Pelvalkų, Girsūdo, Pažasiai, Norgėlų, Stumbriškio, Toliūnų, Deglėnų, Moliūnų gyvenvietėse ir Karnaidės-Dagių-Namajūnų-Baltpamušio, Žvirblinių-Kaupų-Payslykio-Žižmų, Tetervinų-Nečionių, Kalneliškių-Kriaušiškių, Žadeikonių-Pakamačių, Porijų-Balčiškių, Virbalių-Šalnaičių aglomeracijose.

SPRENDINIAI

- Tiksliai rezervuojamas teritorijas nustatyti specialaus planavimo ir projektavimo metu.
2. Vandentiekio sistemas įrengti Lavėnų ir Nairių gyvenvietėse. Šiose gyvenvietėse rezervuoti teritorijas vandentiekio infrastruktūros įrangai. Tiksliai teritorijas nustatyti žemesnio lygmens planavimo metu.
 3. Įrengti vandenvėlos sistemas Puškorį, Žadeikių, Rinkūnų, Pumpėnai, Vilkiškių, Kriklinų gyvenvietėse. Tiksliai rezervuojamas teritorijas nustatyti specialaus planavimo ir projektavimo metu.
 4. Išplėsti esamas vandentiekio sistemas į gretimas teritorijas. Šiam tikslui įgyvendinti rezervuoti teritorijas Pasvalio miesto tinklų išplėtimui į Ustukių, Dvareliškių, Čižiškių, Kantariškių, Maliupių, Maskoliškių, Diliauskų, Kiemelių, Šikšneliškių gyvenvietes, Vaškų gyvenvietės tinklų išplėtimui į Danciūnų, Nokorių, Puplaiškynės, Iciūnų, Zvanagalos gyvenvietes, Joniškėlio gyvenvietės tinklų išplėtimui į Girelės, Lukštynės, Narteikių ir Meškalaukio gyvenvietes. Tiksliai teritorijas nustatyti specialaus planavimo ir projektavimo metu.
 5. Rezervuoti teritorijas Saločių gyvenvietės vandenviečių apjungimui. Taip pat patartina apjungti ir abi Pušaloto gyvenvietės vandenvietes. Tiksliai rezervuojamas teritorijas nustatyti žemesnio lygmens planavimo metu.
 6. Siekiant užtikrinti gerą tiekiamo vandens kokybę, įrengti vandens paruošimo įrangą. Šios įrangos instaliavimui papildomų teritorijų rezervuoti nereikia, nes ji yra įrengiama vandenvietės teritorijoje.
 7. Rezervuoti teritorijas, skirtas Ventos-Lielupės upių baseinų investicinio projekto įgyvendinimui (nuotekų valymo įrenginių statybai, esamų sistemų renovacijai ir išplėtimui).
 8. Renovuoti Pasvalio mieste esančią lietaus nuotekų surinkimo sistemą. Šią sistemą patartina įrengti Joniškėlio, Pušaloto, Pumpėnų gyvenvietėse. Įrengti nuotekų valymo įrenginius – sėsdintuvus, naftos gaudykles ar kt. Renovuojant gatves ir kelius, šiuos darbus suderinti su lietaus nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir tiesimo darbais. Teritorijas, skirtas lietaus nuotekų tinklų ir kitos įrangos instaliavimui, numatyti žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

Pasvalio rajono vandentvarkos ir vandenvėlos infrastruktūros vystymo sprendiniai 2015 – 2018 metų laikotarpiui:

1. Vandentvarkos sistemas įrengti tik tose teritorijose, kuriose atsirado poreikis.

SPRENDINIAI

2. Renovuoti tas vandentvarkos sistemas ar jų atskirus elementus, kurie yra ženkliai nusidėvėję, tinklų būklė yra prasta ar patenkinama, dažnos avarijos, užsikimšimai, smarkiai suprastėjusi tiekiamo vandens kokybė galutiniame taške. Tiksliai teritorijas nustatyti žemesnio lygmens planavimo ir/ar projektavimo metu.

Iki 2008 m. liepos 30 d. parengti ir patvirtinti Pasvalio rajono Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą, kuriame būtų sprendžiamos šios problemos

- 1) Vandentvarkos (geriamojo ir gamybinio vandentiekio, buitinių ir lietaus nuotekų šalinimo sistemų) ūkio sistemų inventorizacija.
- 2) Nustatomos viešojo vandens tiekėjo aptarnaujamos teritorijos. Šios teritorijos parenkamos taip, kad 2014 metų gruodžio 31 dieną viešojo vandens tiekėjo būtų aptarnaujama daugiau nei 95% Pasvalio rajono gyventojų.
- 3) Nustatomi lietaus nuotekų surinkimo sistemų ir gaisrinio vandentiekio vystymo planai.

Siekiant garantuoti tinkamą geriamojo vandens kokybę, užtikrinti sanitarinėms apsaugos zonoms keliamų reikalavimų laikymąsi. Vandenviečių sanitarines apsaugos zonas įregistruoti savivaldybių teritorijų planavimo registre bei Žemės gelmių registre. Naujai įrengiant vandenvietes ir derinant esamų vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų dokumentaciją laikytis Lietuvos Respublikos higienos normos HN 44:2006 (Žin. 2006 07 25 Nr.81-3217).

7.3. Atliekų tvarkymas

Atliekų tvarkymo infrastruktūros vystymo Pasvalio rajone sprendiniai iki 2018 metų:

1. Siekiant užtikrinti, kad 85 % rajono gyventojų ir įmonių būtų prieinama viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga, išplėsti konteinerinę atliekų surinkimo sistemą, pirmenybę teikiant Pasvaliui, Joniškėliui, seniūnijų centrams. Teritorijas naujų konteinerinių aikštelių įrengimui nustatyti žemesnio lygmens planavimo ir/ar projektavimo metu. Kaimiškose teritorijose atliekų tvarkymo paslaugas racionaliausia teikti apvažiavimo būdu.
2. Iki 2010 metų pasiekti, kad būtų surenkama ir perdirbama ne mažiau kaip 6 % popieriaus, 3 % stiklo, 2 % plastikų nuo visų komunalinių atliekų kiekio.
3. Vieną B tipo konteinerinę aikštelę a ir b tipo centruose Pasvalyje, Joniškyje įrengti 800 gyventojų. Mažesnėse gyvenvietėse (c, d, e tipo centruose Pumpėnuose, Saločiuose, Vaškuose, Daujėnuose, Pušalote, Pajiešmeniuose, Krinčine,

SPRENDINIAI

- Girsiūnuose, Kalne) arba didesnių gyvenviečių sodų, garažų, individualių gyvenamųjų namų kvartaluose B tipo konteinerines aikšteles įrengti prie pagrindinio įvažiavimo/išvažiavimo iš tokio rajono ar bendrijos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose vietose. Teritorijas konteinerinių aikštelių įrengimui parinkti žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
4. Kai iki 2011 metų bus užbaigti regioninio Liūdynės sąvartyno įrengimo darbai ir sąvartynas pradės veikti, visas Pasvalio rajone susidariusias komunalines atliekas šalinti regioniniame sąvartyne.
 5. Iki 2012 metų uždaryti ir rekultivuoti visus seniūnijų sąvartynus (sąvartynų sąrašas yra pateiktas Pasvalio rajono bendrojo plano esamos būklės aiškinamajame rašte ir šie sąvartynai pažymėti esamos būklės brėžinyje).
 6. Siekiant pagerinti aplinkosauginę būklę viešosiose miestų ir gyvenviečių erdvėse, tankinti šiukšliadėžių išdėstymą.
 7. Įrengti atskirų rūšiuotų atliekų (didžiagabaričių, statybos ir griovimo, pavojingų, medicininių ir kt.) surinkimo punktus ar aikšteles. Atlikti pavojingų atliekų punktų Pasvalio rajone plėtros poreikio įvertinimą ir parengti schemą. Patartina visas šias specifinių atliekų aikšteles ir surinkimo punktus įrengti arti Pasvalio miesto.
 8. Kaip numatyta Panevėžio apskrities bendrojo plano sprendiniuose, šalia Pasvalio miesto įrengti biodegraduojančių atliekų surinkimo punktą, Pasvalyje ir Joniškėlyje įrengti didžiagabaričių atliekų aikšteles, jose papildomai įrengiant atskirus konteinerius ir pavojingų bei antrinių atliekų surinkimui.

7.4. Elektros tiekimas

Elektros infrastruktūros vystymo Pasvalio rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Išlaikyti esamą aprūpinimo elektra infrastruktūros schemą rajone, kadangi ji užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams. Siekiant tinkamos aprūpinimo elektra įrenginių eksploatacijos, išlaikyti objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka.
2. Siekiant didinti elektros tiekimo efektyvumą ir patikimumą, rekonstruoti nusidėvėjusius elektros tinklus, optimizuoti transformatorių galias.
3. Rekonstruojant orinius elektros tiekimo tinklus, ypač urbanizuotose teritorijose, įvertinti galimybę tinklus pakloti po žeme, nes tai sudarytų sąlygas elektros tiekimo patikimumui ir saugumui didinti, natūralaus kraštovaizdžio išlaikymui. Naujai

SPRENDINIAI

užstatomose teritorijose elektros tiekimo tinklus, kai techniškai pagrįsta, kloti po žeme.

4. Svarstyti galimybę, pritraukiant privačią iniciatyvą, įrengti nedidelės galios hidroelektrines prie Švobiškio tvenkinio ant Mūšos upės ir Pasvalio tvenkinio ant Lėvens upės. Atlikti kitų potencialių vietų hidroelektrinėms įrengti galimybių studiją. Siekiant užtikrinti minimalų neigiamą poveikį aplinkai, įrengiant hidroelektrines, atlikti teisėse aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras.

7.5. Šilumos ūkis

Šilumos ūkio infrastruktūros vystymo Pasvalio rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Išlaikyti esamas centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemas Pasvalio rajone.
2. Siekiant, kad šilumos vartotojai rajone būtų aprūpinami šiluma mažiausiomis sąnaudomis ir neviršijant didžiausio leidžiamo poveikio aplinkai, parengti Pasvalio rajono šilumos ūkio specialųjį planą. Pagal nustatyta tvarka patvirtino ir peržiūrėjo specialiojo plano sprendinius plėtoti esamas centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemas. Rengiant ir vėliau peržiūrint specialųjį planą, įvertinti naujai užstatomų teritorijų aprūpinimo iš centralizuotų sistemų galimybes.
3. Rekonstruoti Pasvalio rajoninę katilinę, numatant galimybę šilumos gamybai naudoti rezervinį kurą, ypač atsinaujinančius energijos išteklius ir atliekinę energiją.
4. Kadangi Pasvalio rajono centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose yra didelis šilumos ir karšto vandens tiekimo technologinių nuostolių mažinimo potencialas, renovuoti nusidėvėjusius šilumos tiekimo tinklus bei naikinti karšto vandens tiekimo tinklus, karšto vandens ruošimą perkelti į pastatų šilumos punktus. Šilumos tiekimo tinklų renovacijos metu, atlikti šilumos tiekimo tinklų trasų optimizavimą bei nuodugnią šilumos nuostolių analizę, siekiant identifikuoti atitolusius vartotojus, kurių atjungimas padidintų tinklų energinį ir ekonominį efektyvumą. Renovacijai tikslinga pasinaudoti finansinės paramos mechanizmais.
5. Pasvalio rajoninei katilinei nustatyti sanitarinę apsaugos zoną. Šią katilinę rekonstruojant, plečiant ar kitais teisės aktuose nustatytais atvejais turi būti atlikta atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo.
6. Energijos vartojimo efektyvumui pastatuose didinti:
 - o atlikti rajone esančių iki 1990 metų statytų nerenovuočių biudžetinių įstaigų pastatų auditus ir pagal auditų rekomendacijas renovuoti pastatus, kiek įmanoma, pasinaudojant finansine parama;

SPRENDINIAI

- o rengti informacines kampanijas apie taupaus energijos išteklių vartojimo naudą ir taupymo priemones;
 - o skatinti daugiabučių namų bendrijų kūrimąsi;
 - o atlikti iki 1990 metų statytų daugiabučių pastatų energijos vartojimo auditus ir pagal jų rezultatus renovuoti pastatus, kiek įmanoma, pasinaudojant finansine parama.
7. Siekiant tinkamos šilumos tiekimo tinklų eksploatacijos, išlaikyti tinklų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka. Šilumos tiekimo tinklams naujose teritorijose numatyti teritorijas šalia gatvių/kelių.

7.6. Dujų tiekimas

Gamtinių dujų infrastruktūros vystymo Pasvalio rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Parengti Pasvalio rajono gamtinių dujų tiekimo specialųjį planą.
2. Gamtinių dujų tinklus, esant ekonominiam ir ekologiniam pagrįstumui, plėsti į esamas ir naujai užstatomas gyvenamąsias teritorijas, kuriose išvystyta decentralizuota šilumos gamyba. Dujofikuoti potencialias pramonės plėtros teritorijas. Dujotiekio tinklų plėtrą mieste derinti su šilumos ūkio specialiuoju planu.
3. Pasvalio rajono teritorijoje rezervuoti teritorijas planuojamiems valstybinės ir rajoninės svarbos objektams ir jų apsaugos zonoms:
 - o 0,6 mlrd. m³ talpos Vaškų požeminei dujų saugyklai, kaip numatyta Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (jei būtų įrengiama saugykla, atlikti teisės aktų numatytas apsaugos zonų nustatymo ir poveikio aplinkai vertinimo procedūras);
 - o Joniškėlio dujų skirstymo stočiai (kai neatliekamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas, skirstymo stoties apsaugos zonos dydį priimti lygų 500 metrų. Dujų skirstymo stoties vietą tikslinti žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu);
 - o magistralinio dujotiekio atšakai į Joniškėlio dujų skirstymo stotį (ties planuojamais magistraliniais dujotiekiais išilgai vamzdynų trasos nustatyti apsaugos zoną, užimančią žemės juostą, kurios plotis po 25 metrus abipus vamzdyno ašies. Magistralinio dujotiekio atšakos trasą tikslinti žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu).
4. Saugiam gamtinių dujų tinklų ir įrenginių eksploatavimui bei dujų tiekimo patikimumo užtikrinimui:

SPRENDINIAI

- išlaikyti apsaugos zonas ties esamais ir planuojamais dujotiekio tinklais ir įrenginiais, užtikrinti specialiosios ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygų laikymąsi pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus;
 - atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies iki pastatų, skirtų žmonėms nuolat būti ir dirbti, turi būti pakankamas, kad apsaugotų jų sveikatą nuo įrenginių skleidžiamo triukšmo, vibracijos, oro taršos, nemalonių kvapų, taip pat įvykus magistralinio dujotiekio avarijai;
 - atstumas nuo esamų ir planuojamų magistralinių dujotiekių ir jų įrenginių iki gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų bei kitų statinių, kelių ir geležinkelių sankryžų, viešojo naudojimo geležinkelių bei magistralinių, krašto, rajoninių ir vietinės reikšmės kelių sankasos apačios turi atitikti galiojančių teisės aktų reikalavimus;
 - rengiantis statyti bet kokius pastatus, įrenginius ar kitus objektus 350 metrų atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, projektinius pasiūlymus ir projektinę dokumentaciją derinti su magistralinius dujotiekius eksploatuojančia organizacija bei kitomis institucijomis nustatyta tvarka.
5. Energetikos objektai, priklausantys gamtinių dujų įmonėms, tačiau esantys kitų savininkų žemėje, esant galimybei gali būti rekonstruojami ar perkeliami žemės savininko ir įmonės susitarimu.

7.7. Telekomunikacijos ir ryšiai

Telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros vystymo Pasvalio rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Išlaikyti esamą fiksuotojo ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti į naujas tankiai užstatomas teritorijas.
2. Išlaikyti esamą judriojo ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti, siekiant vartotojams pasiūlyti vis kokybiškesnes ir modernesnes paslaugas. Planuojamiems judriojo ryšio bokštams rezervuoti iki 4500 m² ploto teritoriją (detaliojo planavimo metu nustatyti žemės naudojimo ribojimo sąlygas). Planuojamų bokštų vietos, pažymėtos bendrojo plano brėžinyje, yra preliminaros ir tinkamų vietų bokštams statyti paieška bus vykdoma 3 – 5 kilometrų spinduliu. Tikslias bokštų vietas nustatyti žemesnio lygmens teritorijų planavimo metu.

SPRENDINIAI

3. Siekiant tinkamos naujų telekomunikacijų ir ryšių objektų eksploatacijos, išlaikyti objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka. Telekomunikacijų ir ryšių tinklams kloti numatyti teritorijas šalia kelių/gatvių.
4. Plėsti plačiajuosčio interneto infrastruktūrą, kad būtų užtikrinta galimybė didžiojoje rajono dalyje pasinaudoti plačiajuosčiu internetu. Pasvalyje, Joniškėlyje, Saločiuose, Vaškuose ir Pumpėnuose plačiajuosčio interneto infrastruktūra turi apimti visą miestų ir miestelių teritoriją.
5. Plėsti viešųjų interneto prieigos taškų tinklą. Svarbu, kad nauji taškai būtų diegiami labiausiai lankomose visuomeninės paskirties įstaigose – pašto skyriuose, bibliotekose ir pan..
6. Plėsti pašto skyriuose teikiamų paslaugų spektrą – įdiegti viešuosius interneto prieigos taškus, siūlyti elektroninio pašto ir elektroninio atsiskaitymo paslaugas.

7.8. Sprendinių poveikio vertinimas

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalių (vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, dujų tiekimo bei telekomunikacijų ir ryšių) sprendinių poveikio vertinimas atliktas, remiantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 920 (Žin., 1994, Nr. 113-4228). Šioje ataskaitoje pateikiamos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinių poveikio vertinimo išvados

7.8.1. Sprendinių poveikio vertinimo išvados

Sprendinių poveikio vertinimas atliktas tokiais aspektais:

- 1) poveikis teritorijos vystymo darnai;
- 2) poveikis ekonominei aplinkai;
- 3) poveikis socialinei aplinkai;
- 4) poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui (gamtinės aplinkos kokybei, kraštovaizdžio struktūrai ir ekologiškai pusiausvyrai, gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui).

Sprendinių poveikio vertinimo metu minėtais aspektais buvo išanalizuota status quo situacija (kas atsitiktų, jeigu nebūtų įgyvendinami bendrojo plano sprendiniai) ir siūlomų sprendinių galimas poveikis.

7.8.1.1. Status quo

Jei Pasvalio rajono teritorijoje nebūtų įgyvendinami bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai, rajone vyktų nereguliuojama (neplanuojama) ar menkai reguliuojama inžinerinės infrastruktūros plėtra. Tokiu atveju nebūtų užtikrintas sistemingas, esamus ir planuojamus poreikius atitinkantis infrastruktūros vystymasis ir taip nebūtų sudaromos sąlygos darniam teritorijų vystymui. Infrastruktūros plėtra, neįvertinant planuojamų poreikių, neleistų efektyviai panaudoti finansinių išteklių, neužtirtinų perspektyvinių pramonės ir verslo teritorijų aprūpinimo inžinerine infrastruktūra ir tai darytų neigiamą poveikį rajono ekonominei aplinkai. Tinkamos kokybės inžinerinės paslaugos yra svarbus gyvenimo kokybės rodiklis ir nereguliuojama infrastruktūros plėtra galėtų užtikrinti ne visų rajono gyventojų aprūpinimą reikiamos kokybės paslaugomis ir tai turėtų neigiamą poveikį rajono socialinei aplinkai. Tik reguliuojama inžinerinės infrastruktūros plėtra užtikrina minimalų neigiamą poveikį gamtinei

SPRENDINIAI

aplinkai (atmosferos orui, dirvožemiui, paviršiniam ir požeminiam vandenims, gyvūnijai ir augalijai bei kt.), kraštovaizdžiui ir kultūros paveldo objektams.

7.8.1.2. Sprendinių poveikis teritorijos vystymo darnai

Vienas iš svarbiausių darnaus teritorijų vystymo faktorių ir yra inžinerinės infrastruktūros vystymas, atsižvelgiant į esamus ir planuojamus inžinerinių paslaugų poreikius nagrinėjamoje teritorijoje.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai sudarys sąlygas plėtoti ir tobulinti susiklosčiusią Pasvalio rajono erdvinę struktūrą, formuoti ir vystyti urbanistinės sistemos efektyvų aprūpinimą infrastruktūra, iš anksto rezervuoti teritorijas infrastruktūrai plėtoti, įgyvendinti aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginių planų nuostatas. Todėl bendrojo plano vandentvarkos ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, dujų tiekimo bei telekomunikacijų ir ryšių dalių sprendinių įgyvendinimas Pasvalio rajone sudarys sąlygas darniam ir efektyviai planuojamam teritorijų vystymui. Numatomas poveikis yra teigiamas ir ilgalaikis.

7.8.1.3. Sprendinių poveikis ekonominei aplinkai

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai sudarys sąlygas spartesnei Pasvalio rajono ūkio raidai. Teritorijas aprūpinant inžinerine infrastruktūra, bus sukurta palanki investicinė aplinka pramonės ir kitiems verslo subjektams, didės rajono įmonių konkurencingumas, bus steigiamos naujos darbo vietovės, augs gyventojų gyvenimo lygis ir tai sudarys sąlygas viso rajono plėtrai. Mažės Pasvalio rajono atotrūkis nuo kitų sparčiai besivystančių Lietuvos rajonų.

Sprendiniai energetikos srityje turės teigiamą poveikį energijos ir energijos išteklių vartojimo efektyvumui, kadangi didėjantis energijos išteklių vartojimo ir tiekimo efektyvumas lems mažesnę pirminių išteklių poreikį ir išlaidas išteklių pirkimui. Didėjantis atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas elektros ir šilumos gamybai lems mažesnę neatsinaujinančių energijos išteklių poreikį. Sprendinių vandentvarkos srityje įgyvendinimas leis užtikrinti tausų vandens išteklių naudojimą. Inžinerinės infrastruktūros objektų modernizavimas mažins avarių tikimybę ir išlaidas jų likvidavimui. Sprendiniai telekomunikacijų ir ryšių srityje sudarys palankias sąlygas žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimuisi, užtikrins, kad vartotojams telekomunikacijų ir ryšių paslaugos būtų teikiamos už konkurencingas kainas.

Dalį sprendinių įgyvendinimui reikalingų lėšų turės būti padengta iš Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto, tačiau projektų planingas įgyvendinimas suteiks galimybę didelę reikalingų lėšų dalį gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos

SPRENDINIAI

šaltiniais. Be to, inžinerinės infrastruktūros plėtra yra būtina, siekiant užtikrinti darnų teritorijų vystimąsi.

Numatomas teigiamas ilgalaikis bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo poveikis Pasvalio rajono ekonominei aplinkai.

7.8.1.4 Sprendinių poveikis socialinei aplinkai

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai sudarys sąlygas Pasvalio rajono gyventojų gyvenimo kokybei kilti, nes didės gyvenamųjų pastatų aprūpinimo inžinerinėmis paslaugomis (vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų šalinimo, elektros tiekimo, šildymo, telekomunikacijų ir ryšių paslaugomis) prieinamumas, patikimumas, gerės pačių paslaugų kokybė ir todėl bus užtikrintos gyventojų higienos, sveikos gyvenamosios aplinkos, komforto reikmės. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius bus užtikrintas minimalus poveikis gamtinei aplinkai, taigi ir netiesioginis neigiamas gamtinės aplinkos poveikis rajono gyventojams (pvz., dėl užteršto oro, vandens, dirvožemio ir pan.). Sprendiniai telekomunikacijų ir ryšių srityje skatins žinių visuomenės kūrimąsi.

Rajono teritorijas aprūpinant inžinerine infrastruktūra, bus sukurta palanki investicinė aplinka naujoms pramonės ir kito verslo įmonėms kurtis, todėl bus steigiamos naujos darbo vietos ir tai prisidės prie rajono gyventojų pragyvenimo lygio kilimo.

Didėjantis energijos ir energijos išteklių vartojimo efektyvumas lems mažesnę galutinę energijos poreikį ir mažesnes gyventojų išlaidas energijos ištekliams pirkti. Šie aspektai ypač svarbūs socialiai pažeidžiamiems visuomenės sluoksniams – nepasiturinčios, jaunos šeimos, pagyvenusiems asmenims ir kt.

Numatomas teigiamas ilgalaikis bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo poveikis Pasvalio rajono socialinei aplinkai.

7.8.1.5. Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių įgyvendinimas turės ilgalaikį teigiamą poveikį aplinkos komponentams: oro kokybei, paviršinių ir požeminių vandenų kokybei, dirvožemio ištekliams ir žemės ūkio naudmenoms, ekosistemoms ir biologinei įvairovei, kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai ir estetinei kokybei, kultūros paveldo objektams.

Oro kokybei sprendiniai turės ilgalaikę teigiamą įtaką, nes diegiamos efektyvaus elektros ir šilumos vartojimo priemonės, didinamas energijos tiekimo efektyvumas, skatinama elektros ir šilumos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių sudarys sąlygas mažesniai organinio kuro poreikiui, kurį deginant aplinkos oras ypač teršiamas kenksmingomis aplinkai ir žmogaus

SPRENDINIAI

sveikatai medžiagomis. Pagal bendrojo plano sprendinius sutvarkyta atliekų tvarkymo infrastruktūra rajone užtikrins mažesnę aplinkos oro taršą iš įrstančių atliekų išsiskiriančiomis medžiagomis, nenaudojamų sąvartynų rekultyvavimas, pavojingų, biodegraduojančių ir kitų rūšių atliekų tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį aplinkos oro kokybei. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (padidėjęs dulkių kiekumas ir pan.).

Paviršinių ir požeminių vandens išteklių kokybei bendrojo plano sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, kadangi moderni vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų tvarkymo infrastruktūros įranga užtikrins minimalią avarijų tikimybę ir minimalų neigiamą poveikį paviršinių ir požeminių vandens išteklių kokybei. Mažėjanti rajono oro tarša taip pat lems mažesnę paviršinių vandenų taršą ir eutrofikacijos, rūgščių lietų poveikį jiems. Bendrojo plano sprendiniai taip pat yra orientuoti į tausų vandens išteklių vartojimą.

Dirvožemio ištekliams bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, kadangi mažės dirvožemio tarša dėl modernių ir tinkamai eksploatuojamų vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų tvarkymo įrenginių.

Ekosistemoms ir biologinei įvairovei bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, kadangi mažės tų ekosistemų (augalijos ir gyvūnijos buveinių) tarša antropogeninėmis medžiagomis.

Kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai ir estetinei kokybei bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą įtaką, kadangi siūloma esamos įrangos rekonstrukcija, naujų modernių įrenginių statyba, tinkama atliekų tvarkymo sistema ir senų sąvartynų rekultyvavimas užtikrins minimalų neigiamą poveikį aplinkos komponentams, nuo kurių priklauso kraštovaizdžio išsaugojimas (pvz. aplinkos orui, dirvožemiui, gamtiniais vandenimis, biologinei įvairovei ir buveinių apsaugai).

Didelių infrastruktūros objektų statybos vietoje dirvožemiui, ekosistemoms ir biologinei įvairovei, kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai gali būti padarytas ir neigiamas poveikis, tačiau tokių objektų statyba yra būtina rajono darniam vystymuisi, o galimas neigiamas poveikis bus minimalus ar jo gali iš viso nebūti, atliekant teisės aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras (planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą ir kt.). Kraštovaizdžio estetinei kokybei galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (padidėję automobilių srautai, aptvertos teritorijos ir pan.).

Kultūros paveldo objektams bendrojo plano sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, nes bus sudarytos sąlygos objektus aprūpinti inžinerinėmis paslaugomis, objektai bus aptarnaujami atliekų šalinimo sistemos ir taip bus sutvarkyta objektų vizualinė aplinka ir taip šiuose objektuose bus palankiau plėtoti turizmą. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas

SPRENDINIAI

poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (padidėję automobilių srautai, aptvertos teritorijos ir pan.).

7.8.2. Sprendinių poveikio įvertinimo išvadinė santrauka

Pasvalio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalių sprendinių poveikio vertinimo išvadų santrauka pateikta 7.1 lentelėje.

7.1 lentelė. Pasvalio rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalių sprendinių poveikio vertinimo lentelė

1.	<u>Teritorijų planavimo dokumento organizatorius</u> Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktorius		
2.	<u>Teritorijų planavimo dokumento rengėjas</u> Vilniaus Gedimino Technikos Universitetas ir UAB „Ekostrategija“		
3.	<u>Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas</u> Pasvalio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalis		
4.	<u>Ryšys su planuojamai teritorijai galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais</u> Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai suderinti su Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852) ir rengiamo Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo plano sprendiniais (2007 m. versija).		
5.	<u>Ryšys su patvirtintais ilgalaikiais ar vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais</u> Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai suderinti su Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Valstybine aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029), Nacionaline energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430), Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245), Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2002, Nr. 40-1499), Pasvalio rajono plėtros iki 2014 metų strateginiu planu (patvirtintu 2005 m. sausio 19 d. Pasvalio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T1-12).		
6.	<u>Status quo situacija</u> Jei Pasvalio rajono teritorijoje nebūtų įgyvendinami bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai, rajone vyktų nereguliuojama (neplanuojama) ar menkai reguliuojama inžinerinės infrastruktūros plėtra. Tokiu atveju nebūtų užtikrintas sistemingas, esamus ir planuojamus poreikius atitinkantis infrastruktūros vystymasis ir taip nebūtų sudaromos sąlygos darniam teritorijų vystymui.		
7.	<u>Tikslas, kurio siekiama įgyvendinant teritorijų planavimo sprendinius</u> Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendiniais siekiama tobulinti susiklosčiusią Pasvalio rajono erdvinę struktūrą, formuoti ir vystyti urbanistinės sistemos aprūpinimą inžinerine infrastruktūra.		
8.	<u>Galimo sprendinių poveikio vertinimas (pateikiamas trumpas įvertinimas)</u>		
	<u>Vertinimo aspektai</u>	<u>Teigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis</u>	<u>Neigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis</u>
	Teritorijos vystymo darnai	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Nenumatomas

SPRENDINIAI

7.1 lentelės tęsinys

	Ekonominei aplinkai	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Galimas neigiamas trumpalaikis poveikis, nes dalį sprendinių įgyvendinimui reikalingų lėšų turės būti padengta iš Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto, tačiau šios lėšos yra būtinos darniai infrastruktūros plėtrai. Projektų planingas įgyvendinimas suteiks galimybę didelę reikalingų lėšų dalį gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais.
	Socialinei aplinkai	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Nenumatomas
	Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Didelių infrastruktūros objektų statybos vietoje dirvožemiui, ekosistemoms ir biologinei įvairovei, kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai gali būti padarytas ir neigiamas poveikis, tačiau tokių objektų statyba yra būtina rajono darniam vystimuisi, o galimas neigiamas poveikis bus minimalus ar jo gali iš viso nebūti, atliekant teisės aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras (planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą ir kt.). Infrastruktūros objektų statybos metu aplinkos oro kokybei, dirvožemiui, kraštovaizdžio estetinei kokybei, kultūros paveldo objektams galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis (padidėjęs automobilių srautai, padidėjęs dulketumas, aptvertos teritorijos ir pan.).

7.8.3. Priemonės sprendinių stebėsenai atlikti

Atlikus Pasvalio rajono savivaldybės bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių poveikio vertinimą, nustatyta, kad sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį rajono teritorijų vystymosi darnai, ekonominei, socialinei ir gamtinei aplinkai. Galimas neigiamas poveikis rajono gamtinei aplinkai yra nereikšmingas, trumpalaikis ir gali būti dar labiau sumažintas laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procedūrų (sanitarinių apsaugos zonų nustatymo reikalavimų ir tvarkymo režimų, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų ir pan.) bei atliekant bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną.

SPRENDINIAI

Stebėseną turi būti atliekama, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. nutarimu Nr. D1-263 „Dėl Apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano rengimo, Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo ir Miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1994, Nr.83-3029) ir kitais teisės aktais.